

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus III. Quotuplex sit beneficium Ecclesiasticum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

Pontifex mandasset alicui provideri in Ecclesia civitatis, vel diocesis Lucan. & Prior S. Mariæ eidem providere vellet, ut esset Rector Ecclesie S. Petri de Vico, contranitentibus Clericis ejusdem Ecclesie, qui Rectorem eligere consueverunt: litem decidurus Pontifex rescripsit: cum mandatum hujusmodi se ad talia non extendat, nec ad rectoriam, vel dignitatem, nostram feratur intentio, cum pro simplici beneficio iussio nostra maneat: Mandamus quatenus tam institutionem hujusmodi, quam excommunicationis sententiam propter hoc latam, denunciis non tenere.

157 Ex hoc textu colliges 1. *litteras*, & *mandata* super beneficiis obtinendis impetrata, esse *ambitiosa*; & hæc eoipso, quod talia sint, esse restringenda. 2. mandatum alicui providendi *usque ad certam summam v. g. 50. aureorum*, non intelligi de provisione *in pensione* (ex quo colligitur nomine *beneficii* in odiosis *pensionem* non intelligi) sed *in beneficiis*; 3. sub nomine *Ecclesiarum civitatis, vel diocesis* in ejusmodi mandatis non comprehendi *Ecclesiam Cathedralis*; Bene tamen si fit de providendo alicui in aliqua Ecclesiarum provincia. Dixi *in ejusmodi mandatis*, nimirum, impetratis super obtinendis beneficiis; quia hæc sunt odiosa, utpote *ambitiosa*; secus in favorabilibus; sic Gloss. *ibid. V. quamvis*. 4. quando mandatum est de alicui providendo *in aliqua Ecclesiarum Provincia*, Pontificem significare, quod hoc casu, & mandato uberiorem impetrandi gratiam facere intendat, quam alio carente illa clausula.

ARTICULUS III.

Quotuplex sit beneficium Ecclesiasticum.

158 **P**Rima divisio est in *Regulare*, ac *Seculare*, utrumque rursus subdividitur in *simplex*, & *qualificatum*, seu duplex, ex duplicibus alia sunt *majora*, alia *minora*. Et quoniam his, præter qualitates juris, etiam aliæ frequenter accedunt, ut sunt reservatio, affectio, litis intentio, consignatio in custodiam, alia sunt *reservata*; alia *affecta*; alia *litigiosa*; alia *commendata*. Similiter ex aliis capitibus beneficia quædam dicuntur *manualia*, in-

compatibilia, *collativa*, *electiva*, *patronata*, *monacharia*, *Ecclesia non numerata*, *consistorialia*, *sacerdotalia*, *de mensa*. Quæ sub suis nominibus expressa sæpe habent speciales juris effectus, quibus præmissis.

§. 1.

De Beneficiis Secularibus, & Regularibus.

159 **B**eneficium *Regulare* dicitur, quod vi suæ institutionis, seu foundationis regi debet per *Regulares*, ut colligitur ex c. 2. *de Capellis Monach.* *Seculare* autem, quod vi suæ institutionis de consensu Ordinarii administrari debet per Clericos seculares, hoc est, non *Regulares*, nullam scilicet regulam Professos; nisi mutaverit statum, vel qualitatem; quod propterea superadditur, quia beneficium tam seculare, quam regulare quandoque mutat hanc qualitatem, ut de seculari fiat regulare, ac vicissim; id quod colligitur ex c. *Cum de beneficio, 5. h. t. in 6.* ubi Bonifacius VIII. ait: cum de beneficio Ecclesiastico consuetudo Clericis secularibus assignari, provideri mandatur, de illo debet intelligi, quod tanto tempore ab uno vel pluribus secularibus Clericis institutis in eo Rectoribus exstitit continuè, ac pacificè gubernatum, ut præscriptio legitima sit completa, etiamsi ante vel post religiosi quandoque ministraverint in eodem. Quando verò scribitur, ut provideatur de aliquo Prioratu alicui Clerico seculari, provideri non potest de Prioratu, qui per religiosos (juxta modum præmissum) est solitus gubernari. Nisi hoc in literis caveatur expressè.

160 Ex hoc colliges, quod beneficium Ecclesiasticum præscriptionem recipiat; secundo, quod possessione continuâ per 40. annos mutetur status, seu qualitas beneficii, ut de seculari fiat Regulare, & e contra; sic Barboza n. 5. Tertio, quod ex aliquorum sententia, ex beneficio Regulari fiat seculare 10. annorum præscriptione, excipiunt, nisi præscriptione 40. annorum de seculari factum sit regulare; tunc enim, ut rursus seculare fiat, præscriptio 40. annorum requiritur, ut docet Vivianus cit. l. 1. c. 1. n. 86. Quarto, quod beneficia secularia non possint conferri

ferri Regularibus, quod de beneficio seculari simplici certum est ex *c. cum de beneficio, de præb. in 6. & c. Quod DEI timorem*, de statu Monachorum, ubi in favorem animarum excipitur solum beneficium curatum seculare, quod regularibus conferri possit. Neque in hoc Episcopi dispensare possunt, ut docet Castropal. de Benefic. *D. 1. p. 3. §. 1. n. 5.* Sed & illud jure novo sublaturum esse, testatur Castropal. *cit. n. 10.* extra casum necessitatis; de hoc dicenda à *n. 181.*

161 Circa hoc postremum notandum, quamvis Clerici seculares jure antiquo fuerint incapaces beneficii Regularis adeo, ut nec Episcopus hac in parte dispensare potuerit, ut constat ex *c. cum de beneficio*, cit. jure tamen novo *Trid. Sess. 14. c. 10.* de reform. secularibus Clericis conferri posse beneficium acceptando assumant habitum illius Religionis, & se obligent de professione emittenda. Ex quo fit, beneficium Regulare, administrationem non habens, dari posse his, qui habitum nondum suscipere, modò illum suscipere, & professionem emittere teneatur; sic Barbof. *in cit. locum Trid. n. 10.* Secundò idem dicendum de Novitiis, qui actu ferunt Religionis habitum. Sic Pellizarius in *Manual. Tom. 1. tr. 2. c. 8. n. 9.* quibus positis.

162 Quæres 1. quæ sit præcipua conditio, seu qualitas beneficii Regularis? *ry.* esse hanc, quòd vi suæ institutionis concedatur solis Regularibus, ut colligitur ex *c. cum de beneficio*, de præb. in 6. quòd autem beneficium aliquod sit Regulare, seu conferri debeat solis Regularibus, non sufficit, quòd ejus collatio, vel præsentatio ad Religiosos spectet (vel quòd alicui Religioso Conveniri sit unitum; sed requiritur quòd vel à Fundatore de consensu Episcopi fundatione constitutum sit, ut per solos Regulares administraretur; vel quòd continuò per annos 40. per Regulares sit administratum; sic enim qualitas beneficii regularis præscriptione obtinetur, licet prius fuerit seculare, uti decisum est *cit. c. cum de beneficio.*

163 Quæres 2. quid præsumi debeat in dubio, an beneficium sit regulare, vel seculare? *ry.* quòd sit seculare. Nam hoc est Ecclesiæ favorabilius, cum in ejus administratione liberius procedat, & imi-

tetur Pontificatum, seu Cathedram, quæ est radix beneficiorum, sic Castropal. *p. 2. operis moral. tr. 13. D. 1. p. 2. n. 2.* excipe, nisi sint capellæ fundatæ in Monasterio, quia illæ præsumuntur regulares, nisi per seculares teneri sint solitæ, Rebuffus in praxi beneficiorum, in *procem. n. 6.* vel alteri faveat possessio, cæteris partibus.

Quæres 3. unde judicanda sit possessio, quando dubium est, an ea sit penes regulares vel seculares? *ry.* quòd ex ultimo statu, in quo beneficium vacavit; si enim vacavit ultimò per obitum regularis, regulare censendum est, & possessio Regularibus adjudicanda; si per obitum secularis? secularibus. Nam per statum præcedentem beneficium est in possessione constitutum, adeoque sine clara ratione dimoveri ab illa non debet. Ratio hujus est, quòd hoc Ecclesiæ sit favorabile, cum tali casu in ejus administratione liberius procedat, & imiteretur Pontificatum, seu Cathedram, quæ est radix beneficiorum, sic Castropal. *p. 2. tr. 13. D. 1. p. 2. n. 2.*

Hæc tamen præsumptio non habet locum. 1. Si Capella sit fundata in Monasterio, quod ejusmodi missarum vel obligationum onera per suos Regulares præstanda recipere potest; quia tunc beneficium præsumitur Regulare, nisi pro illo seculares teneantur: sic Rebuffus in Praxi beneficiorum *n. 6. procmii.* 2. Si stante tali dubio beneficium vacet per obitum Regularis. Nam in his inspicitur ultimus status rei; quo casu Regulares sine clara ratione in contrarium à sua possessione in dubio dimoveri non debent; cum tunc sit melior conditio possidentis.

Præter hoc *not.* quòd quamvis in casu dubio beneficium non præsumatur duplex, seu qualificatum, sed simplex, quando illi qualitas est extrinseca, ut contingit in præfenti casu; secùs tamen esse, quando ea est beneficio propria, qualis est beneficium esse perpetuum, ut notat Card. Tusch. *lit. B. n. 63.* vel quando præsumptio in dubio est in favorem Ecclesiæ.

Præter ea, quæ præmissimus, quæres 164 4. an beneficium regulare unius religionis conferri possit Religioso alterius Religionis? *ry.* quòd non ex *Trid. cit. ibi: Religiosis tantum illius ordinis conferantur*; sic Rebuff. *in praxi benefic. de dispens. cum Regularib. à n. 2.* & Frater Emanuel *qq. Regul. tom.*

tom. 1. q. 34. a. 8. Sanchez *cit. c. 29. n. 23.* hoc enim graviter interdicitur *c. cum singula, de prebend. in 6.* ibi: *prohibemus insuper, ne Prioratus, vel Ecclesia, aut administrationes, seu officia unius monasterii, consulta per eisdem Monachos gubernari, committantur deinceps, absque Sedis Apostolica autoritate, alterius Monasterii Monachis si unum ab altero non dependet;* & ideo Pontifex non est solitus concedere Regularibus gratiam assequendi beneficium alterius Ordinis, nisi *transferendo* illum ad Monasterium, ad cuius collationem beneficium assequitur; ita Sanchez *cit. n. 30.* nec duobus Religiosis diversorum Ordinum esse integrum beneficia sua regularia permutare, etiam de licentia suorum Prælatorum, quia neuter est beneficii alterius capax; ita Sanchez *cit. n. 31.*

166 Quæres 5. an beneficium regulare, habens administrationem, dari possit solum his, qui professi sunt? affirmativam sequitur Barbosa *in cit. locum Trid. n. 11.* Et hoc ita verum esse vult Fagnanus in *c. cum causam, de elect. n. 23.* ut nec consuetudine contrarium induci possit, eo quod talis consuetudo sit irrationabilis, & contra bonos mores, *c. nemo,* & *c. Presbyteros, 16. q. 1.* & hæc inhabilitas nec potest præscribi, cum sit contra legem divinam, & naturalem, ut docet Fagnanus *cit.* & Ancharanus.

Ex hoc deducitur juxta horum resolutionem, non professum assumi non posse ad Abbatiam, Prioratum, vel administrationem Ecclesiæ Regularis, idque sive per viam electionis, sive collationis; Sic Fagnan. *c. cum causam de elect. n. 11.* probans variis Decretis Canonum ibi videntis; & *n. 13.* addens, requiri expressam professionem, nec sufficere tacitam, *c. nullus,* de Regularibus, ubi sermo est de Abbate; & Clement. *ne in agro, §. Sanè* de statu Monach. ubi idem dicitur de Prioratu, & administr. Excipit tamen Episcopos seculares, qui licet professi non sint, præfici possunt Regimini Ecclesiæ Regularis. Sic Fagnan. *cit. n. 17.* idque propter excellentiam, & utilitatem dignitatis Episcopalis.

In subsidium verò (ut si deficiant Regulares, aut necessitas urgeat, puta, quia idonei non reperiuntur) beneficia regularia secularibus, & contra conferti pos-

se, probatur per *c. inter quatuor, de Religios. domib. sic Reginald in praxi fori panit. l. 30. tr. 3. n. 158.* Tunc autem dicuntur dari in subsidium, si in uno Monasterio non sit persona habilis, vel capax, petatur ex alio ejusdem Ordinis; si nec hoc fieri queat, supponatur Regularis diversi Ordinis; & denique, si nec hoc fieri possit, secularis. Sic Abbas, quem refert & sequitur Azor p. 2. l. 3. c. 26. q. 5. & colligitur ex *c. Relatum,* ne Clerici, vel Monachi

Circa præmissam opinionem notandum, textum Concilii Trident. Sess. 14. de Reform. c. 10. sic habere: *regularia beneficia, in titulum Regularibus professis provideri consueverunt, cum per obitum, aut resignationem, vel aliâs illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religiosi tantum illius Ordinis, velis, qui habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur, & non aliis, ne vestem lino, lanâque contextam induant, conferantur.* Ex quo colliges, quæ dicta sunt n. 166. intelligenda de beneficiis regularibus in titulum professis provideri solitis. Nam de his expressè loquitur Tridentinum.

Not. 2. cum in *c. Nemo, 16. q. 1.* dicitur: *Nemo potest & Ecclesiasticis obsequiis deservire, & in monastica regula ordinariè persistere: ut ipse monasterii distractionem teneat, qui quotidie in monasterio Ecclesiastico cogitur permanere!* & in *c. Presbyteros, 38. ead. c. & q. Presbyteros, Diaconos, ceterosque, cujuslibet ordinis, Clericos, qui Ecclesiis quoquo modo militant, Abbates per monasteria esse non permittas: sed aut admittas Clericatus militiam, monasticis non provehantur ordinibus; aut, si in Abbatis loco permanere decreverint, Clericatus nullatenus permittantur habere militiam, datâ ibidem ratione, quia congruum est, si, cum unum ex his, præ sui magnitudine, diligenter quis non possit explere, ad utrumque judicetur idoneus: in neutro tamen, exprimi, contrarium esse contra legem divinam, & naturalem; & ideo rectè præscriptioni in contrarium subjecta esse.*

Not. 3. non tantum Religiosum unius Religionis, esse incapacem beneficii regularis alterius religionis; sed nec beneficiorum regularium alterius Monasterii, etiam ejusdem ordinis; ita Sanchez l. 7. moral. c. 29. n. 29. Castropalaus tom. 2. tr. 13. D. unica, p. 3. §. 1. n. 4. & alii. Prima pars

Pars constat ex Trid. relato *supr. n. 167.* Secunda verò, ex *c. cum singula, §. prohibemus*, de præbendis in 6. ibi. *Prohibemus insuper, ne Prioratus, vel Ecclesia, aut administrationes, seu officia unius monasterii, consuetæ, per eosdem Monachos gubernari, committantur deinceps, absque auctoritate Sedis ejusdem, alterius monasterii Monachis gubernanda; nec hæcenus commissa, dimittantur eisdem:* Sed per eos, ad quos pertinent, liberè ordinentur. *Cum illis non liceat habere locum in diversis monasteriis, quorum unum ab alio non dependet; nec aliorum monasteriorum (nisi Canonice transferantur ad ipsa) Prioratus, Ecclesias, administrationes vel officia gubernare.* Qui verò contra prohibitionem præsentem prædicta de cætero alienis Monachis commiserint, vel dimiserint jam commissa: *eà vice, ordinandi de ipsis, sint potestate privati; & de eis per diocesanos (si exempta non fuerint) alioquin, per Sedem Apostolicam, ordinentur. Illi autem, qui ea suscipere, vel suscepta præsumserint detinere, reddantur ineligibiles, ipso jure.*

170 Ex hoc textu sequitur 1. si beneficium regulare sit solitum administrari per Religiosos alicujus Conventus, non posse Religiosis, *tametsi ejusdem Ordinis sint*, conferri, si unus Conventus non sit dependens ab altero; sic etiam Castropalaus cit. ubi rationem dat, quia Religiosi illius Conventus, non possunt *jure habito ad beneficium* privari: ac sic, stante solum hac ratione, à Regularibus illius Conventus possent liberè eligi; quod videtur contra textum in dicto *§. prohibemus*, ubi *cum illis non liceat habere locum in diversis monasteriis, quorum unum ab alio non dependet*, 2. Religiosum unius monasterii, non posse, etiam *ejusdem Ordinis*, sed *diversis monasterii* Prioratum, Ecclesiam, Administrationem, vel Officium gubernare, nisi Canonice ad illud translatus sit, constat ex claro textu in *§. prohibemus, supr. n. 169.* Tertio, Religiosum, qui (contra prohibitionem in eo *§. contractam*) ejusmodi gubernationem suscipere, aut susceptam reunere, præsumserit, *ipso jure ineligibilem reddi*; eos verò, qui ei comittunt, vel commissum non revocant, *eà vice* jure ordinandi de ipsis, esse privatos, & ordinandi potestatem devolvi ad Superiorem. Et ideo *neq. Moniali*
Tom. III.

unius monasterii, sine dispensatione Pontificia, committi potest, *officium vel administratio*, alterius monasterii, etiam ejusdem Ordinis, sub pœnis ante relatis, sed de his plura in seqq. à *n. 182.*

Not. 4. Beneficium *seculare*, manere 171
re *seculare*, licet ejus collatio, vel præsentatio spectet ad Regulares; tum quia hæc non est præcipua qualitas, unde beneficium verè sit *regulare*, vel *seculare*, ex dict. *n. 162.* tum quia utrumque jus à Regularibus præscribi potest contra beneficia secularia, ut rectè notat Sanchez *l. 7. moral. c. 20. n. 13.* Quare nec ex eo, quòd aliquod beneficium *unitum sit* alteri beneficio regulari, rectè arguitur, illud esse *regulare*, ut dicemus infra; qualiter contingeret; si utriusque unio foret æque principalis; de quo infra; sic Zerola in *praxi Episcop. p. 2. V. Beneficium, dub. 12.* & alii.

Not. 5. ex dictis hæcenus concludi, 172
beneficium dici *regulare* duplici titulo; nimirum vel institutione, vel legitimâ præscriptione, ut notavimus *supr. n. 159.* Constatenim ex *c. cum de beneficio. 5. h. t. in 6. relato supr. n. eod.* Ubi notandum, quando ibid. dicitur, *non ob stare illi præscriptioni*, quâ legitime finitâ, beneficium mutat qualitatem (*de regulari trans eundo in seculare, vel econtra*) quòd in *cit. c. 5.* dicatur: *Etiamsi Religiosi antè, vel post, quandoque ministraverint*; debere intelligi, *ante inchoatam præscriptionem*; nam, si post inceptam præscriptionem contra beneficium regulare, quandoque rursum in eod. ministrant Religiosi, præscriptio interrumpitur, & non erit legitima; quia textus dicti. c. petit tempus *continuum*, ut ibid. notat Glossa V. *Continuè*; 2. quia continuam ministrationem *pacifecè*; quod non verificatur, postquam in eod. beneficio regulari, contra quod seculares Clerici præscriptionem inceperunt, denuò ministrarunt Regulares.

Si opponas, quòd textus dicat, *neq. 173*
præscriptioni obesse, etiamsi post illam quandoq; in illis beneficiis ministraverint; ergo non interrumpitur præscriptio, per ministrationem Regularium in beneficio regulari, subsecutam, post inceptam à Secularibus præscriptionem. R. illa verba *etiamsi post quandoque ministraverint*, intelligi, *post præscriptionem completam*, si
F non

non denuò ministrarunt per tot annos, qui ad novam præscriptionem, contra priorem, requiruntur. Dum enim dixit textus, *vel post* intelligitur, dum tamen administratio illa post completam proscritionem non duravit alio quadragenario tempore; administratio quippe præcedentis temporis extinguitur præscriptione illâ quadragenariâ sequenti: administratio autem prædictam præscriptionem subsequens, non aufert jus ex ea præscriptione acquisitum, nisi tanti temporis sit, quantum satis est ad novam aliam præscriptionem inducendam; Sic Gloss. *ibid. V. post.* & *ibi Francus n. 6. Felin. c. in nostra Coroll. 40. n. 41.* Paulò post princ. de rescriptis.

174 Ex hoc *Not. 6.* ut beneficium, naturam mutet præscriptione, ac fiat de seculari regulare, vel econtra, plures conditiones de jure exiguntur; primò, ut beneficium illud, *per tempus jure præscriptum*, fuerit administratum à Regularibus, si fuitulare; vel econtra de quo *V. n. 159. & 175.* Deinde, ut illi Administratores beneficii fuerint in eo instituti, de quo *n. 178.* & quidem tanquam Rectores; & non meri Vicarii, de quo *V. ibid.* Tertio, ut administratio fiat à Regulari, tanquam *beneficii regularis*, de quo *V. n. 179.* Quarto, ut conferens beneficium, procedat ex intentione beneficio imprimendi statum illum, quem exprimit ut dicemus in seq. Quintò ut Possessor procedat bonâ fide, hoc est, ut Regularis, Ecclesiam, in qua ministrat, nesciat esse secularem; vel seculares, esse regularem, quia possessor malæ fidei nullo tempore præscribit, *c. Vigilanti*, de præscript. *c. Possessor*, de reg. juris in *6.* ita Sanchez *cit. l. 7. c. 29. à n. 16.* quibus positis:

175 Quæres I. quantum tempus jure præscriptum sit, ut præscriptione beneficium mutet statum? hoc est, ut de regulari transeat in seculare, vel econtra? *scilicet* ut beneficium de seculari fiat regulare, propterea, quòd administratum sit per Regulares, sufficere tempus 40. annorum, ita communis. Nam præscriptio; etiam contra Ecclesiam, censetur legitima, quantum est ratione temporis, si sit quadragenaria, constat ex *c. de quarta 4. de præscript. ibi: Clericus, ab impetitione Episcopi, quadragenaria præscriptione temporis, se tueri pos-*

se videtur; & c. ad aures 6. eod. ubi Alexander III. postquam dixisset: *jure divino, & humano, meliorem esse conditionem possidentis*, litem contra Ecclesiam, ab alia contentam in causa decimarum, pro Possessore resolvit, causam reddens: *quia quadragenaria præscriptio omnem prorsus actionem excludit.* Et ideo etiam, Ecclesia, licet aliàs curata, sufficienter probatur non curata, si spatio quadragenario, tanquam non curata, collata fuit; sic Glossa in *c. cum de beneficio, de præbend. in 6. V. juxta modum*, & Azor *p. 2. institut. moral. l. 3. c. 26. q. 3.* Gonzalez *ad 8. reg. Cancellar. Glossa 7. n. 8.*

Dixi, ut beneficium seculare, transeat 176 in regulare, requiritur possessionem administrationis quadragenaria, quæstio est, an idem tempus necessarium sit, ut beneficium regulare transeat in seculare? sufficere in hoc casu decennium, est aliquorum sententia, ut retulimus *supr. num. 160.* cum annexa inibi exceptione, & sic etiam resolutum esse à majori parte Auditorum Rotæ (prout habetur in decisionibus ejus, tit. de præbendis, in antiquis, *decis. 31. n. 1.* & in novis, *decis. 2. n. 1.*) refert Sanchez *cit. n. 17.* Sed magis fundata videtur sententia, quæ, ut regulare beneficium fiat seculare, requirit idem tempus, quòd jure exigitur, ut seculare transeat in regulare; ratio mihi esse ex eo, quia textus in *c. cum de beneficio* (relato superius 159.) loquitur eodem prorsus modo de præscriptione in utroque eventu, petens præscriptionem legitimam; imò prius locutus est de beneficio seculari, dicens exiguntur, ut seculare sit, fuisse administratum per seculares tempore sufficienti ad legitime præscribendum, & postea descendens ad explicandum quando sit regulare, sic ait: Prioratus, qui per Religiosos juxta modum præmissum est solitus gubernari; ergo si in priori parte intellexit textus de præscriptione decennali, in posteriori quoque de eadem intellexit, vel in utraque de quadragenaria. Quippe id sonant ea verba, *juxta modum præmissum*, ita tenent Gloss. in *c. cum de beneficio, V. Legitima*, Gonzalez *cit. gloss. 7. n. 36.* Azor *cit. Felin. & complures alii.*

Not. autem, dum dicitur, præscribi 177 beneficium, non esse intelligendum de beneficii titulo (nam iste non acquiritur præscriptione ut *supr.* dictum est; sed solum
Canon-

Canonicâ institutione) sed de statu, nimirum, ut de seculari evadat regulare, vel econtra; sic Felinus c. in nostra, de Rescript. n. 44. Not. 2. in quaestione, an, ut præscribatur status beneficii, requiratur in præscribente titulus? responderi cum distinctione, videlicet, non exigi titulum, cum præscribitur, seu inducitur beneficii status secularis; quia hæc præscriptio conformatur juri communi, quo attento quodlibet beneficium præsumitur *seculare*, ut diximus n. 163. secus, si præscribitur status *regularis*, & agatur de præjudicio diocœciani; ita Dominicus in c. cum de beneficio, n. 10. Francus, n. 9. & alii.

178 Dixi, n. 174. ad hoc, ut præscriptioni status beneficii locus sit, requiri, quod ejus possessor in illo sit institutus; nam hoc exigi in casu dictæ præscriptionis, apertè colligitur ex cit. c. cum de beneficio, ibi: quod tanto tempore, ab uno, vel pluribus secularibus Clericis, institutis in eo Rectoribus, extitit continuè, ac pacificè gubernatum, ut præscriptio legitima sit completa; sic Gloss. ibid. V. institutis, & plures alii, ubi nota institutionem hic accipi largè, prout etiam convenit collationi, vel alteri modo Ecclesiæ providendi, ut notat, Rebuffus in Concordat. rit. de Collationib. §. volumus. V. regularia. Hinc nullum beneficium regulare transit in seculare, licet secularis Clericus in eo ministraverit, etiam per 40. & plures annos, si hoc fecit solum, ut Vicarius, vel Clericus conductitius; quia sic non verificatur, quod in tanto tempore ministraverit, in eo institutus Rector, quod tamen exigitur, ut constat ex allato textu, ex quo patet etiam ad 2. conditionem à nobis ad effectum dictæ præscriptionis requisitum in n. 174.

179 Quæres 2. qualiter ad hujusmodi præscriptionem requiratur, quod beneficium v. g. *seculare*, contra quod præscribendus est status *regularis*, sit administratum à Regularibus, ut regulare? vel tanquam à Regularibus? R. ad hoc opus esse, quod, si beneficium prætenditur *regulare factum præscriptione*, possessor ejus fuerit institutus in illo beneficio tanquam *regulari*, si prætenditur *seculare*, quod possessor ejus fuerit institutus in illo tanquam *seculari*; ita Sanchez cit. n. 22. & Castropalaus som.

Tom. 111.

2. tr. 13. D. 1. p. 3. §. 4. n. 5. ratio videtur esse ex eo, quod aliàs possessor non procederet bonâ fide, si sciens beneficium, esse *regulare*, in illo, tanquam *seculari*, vellet institui; aut econtra: & ideo prædicti Authores exigunt etiam, quod instituens, tanquam *regulare conferat*, ut, quod seculare fuit, transeat in regulare; & econtra; si enim non fieret intentione mutandi statum beneficii per alterius institutionem in illo; jure tituli, sed nudæ administrationis, Vicariæ, vel Commendæ, non mutaret naturam; sic Rebuffus cit. §. quartò requiritur, Azor p. 2. l. 3. c. 16. q. 3. & alii. Ex hoc fit, quod beneficium seculare non evadat regulare, si administretur à Regularibus tanquam seculare, & instar secularium Clericorum, qualiter fieret, si beneficio seculari præficeretur Regularis, non jure tituli, sed, ut dixi, Vicariæ, vel Commendæ; vel ex dispensatione, aut in subsidium, de quo superius. Et ideo in conferente requiritur animus, mutandi statum talis beneficii, ut rectè notat Sanchez cit. n. 25. quibus præmissis.

Quæres 3. an procedat universaliter, 180 quod secularibus non possint conferri beneficia Regularia? R. quod non, nam. 1. spectato jure Novo CC. Trid. Secularibus conferri possunt beneficia regularia, quæ administrationem non habent; sed cum hac limitatione, ut simul assumant illius religionis habitum, ac se obligent ad emitendam professionem; de quo jam diximus n. 161. dixi simul, nimirum, dum acceptant beneficium, nam sub hac obligatione Trit. Sess. 14. de Reform. c. 10. beneficium regulare secularibus concedit, ut notat Sanchez cit. l. 7. c. 4. n. 24. Unde ulterius sequitur, etiam Novitio, jure novo, conferri posse beneficium regulare, carens administratione. Nam juxta Tridentinum Sess. 14. de Reformat. cap. 10. potest dari beneficium regulare nondum professis, imò his, qui habitum nondum suscepere, modò habitum suscipere, & professionem emittere teneantur; Sic dicitur ibi: *regularia beneficia, in titulum, regularibus professis, provideri consueverunt, eam per obitum, aut resignationem, vel aliàs, illa in titulum obtinentes, vacare contigerit, religiosi tantum illius Ordinis, vel is, qui habitum omnino suscipere, profes-*

F 2

professionem emittere teneantur, & non aliis, ne vestem lino, lanæque contextam induant, conferantur, & ita Congregatio Cardinalium declaravit, Clericis secularibus posse conferri dicta beneficia regularia per ordinarios Collatores, *inconsulto Papa*, dummodo habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur: quam declarationem refert Gonzalez *in regulam 8. Cancell. gloss. 8. n. 78.*

181 *Not.* tamen: quando dicitur, etiam in Clerico seculari, cui beneficium regulare, administratione carens, confertur, exigi assumptionem habitus, & obligationem, exactâ probatione, faciendi professionem, posse dubitari, an sufficeret obligatio aliunde contracta, v.g. ex voto, quod talis emiserat, ingrediendi Religionem, ac eam provitendi? vel orienda ex nova conventionione cum conferente illi beneficium? *Re.* cum Sanchez cit. non intelligi de obligatione, qua quis ratione solius voti teneatur Religione ingredi, aut in ea perseverare (nam hæc obligatio voti, solum Deum respicit) sed de obligatione, quæ respiciat etiam forum externum ex facta conventionione; qualiter beneficia curata non Sacerdoti concessa important obligationem, intra annum accipiendi Sacerdotium, per *c. Licet Canon*, de Elect. in 6.

182 *Quæres 4.* an Regularibus conferri possint beneficia secularia? de hoc aliquid diximus n. 160. pro cujus expositione *not.* 1. quæstionem procedere de beneficiis secularibus; nam, an, & qualiter Religiosus unius ordinis capax sit beneficiorum etiam regularium alterius ordinis; vel ejusdem quidam ordinis, at non ejusdem *Conventus*, sed diversi, diximus à n. 165. & 169. Ubi nota, posse in hoc casu moveri quæstionem, an, si contingat fundari novum Monasterium Virorum, vel mulierum, ac ex uno Monasterio transmitti duos vel tres Regulares ad illud novum, unus vel una eorum jure capax sit, ut per electionem habeat, *administrationem, officium, vel Superioritatem illius novi Monasterii, sine dispensatione?* *Re.* posse 1. suppositâ translatione illius canonicè factâ; constat hoc ex dict. n. 169. in *s. prohibemus*, ibi: (*nisi canonicè transferantur ad illa*) posse. 2. Si novum sit dependens ab altero, constat ex eod. *s.* ibi: *quorum unum ab alio non dependet.*

Difficultas est, an, si, quis ad novum Monasterium inchoandum cum 2. 3. vel pluribus Sociis venit, ac eidem legitime Præfectus, tandemque defunctus est, unus, vel una ex illis Sociis eligi possit ad illam præfecturam, vel gubernationem dicti Monasterii jam perfectè constituti cum observantia regulari? *Re.* si talis retinet jus prioris Monasterii, à quo novum illud independens est, non esse canonicè eligibilem, & si factam nihilominus electionem recipiat, ac retineat, ipso jure reddi ineligibleem, ac eligentes pro illa vice privari potestate eligendi, sicut & hos, qui talem electionem ordinant. Ratio 1. partis est ex *c. cum singula, de præbend. in 6. s. prohibemus*, relato *supr. n. 169.* ibi: *illis non liceat habere locum in diversis Monasteriis*, quod tamen fieret, si retineret jus prioris Monasterii, & simul haberet jus gubernationis novi à priore independentis, nam retento jure prioris hoc ipso deficit ratio translationis canonicæ, cum hæc extinguat jura in priori Ecclesia, vel Monasterio, à quo, antè habita: ratio reliquorum est ex eod. *s. prohibemus*, relato n. 169.

Dices in *s. prohibemus* solum dici, 184 eum esse ineligibleem, cui retento jure veteris Monasterii, seu cui non canonicè translato, commissâ est gubernatio alterius Monasterii ab illo independentis; ergo hæc pœnalis dispositio extendi non debet ad eligentes, & ordinantes electionem, sicut nec ad conferentes, vel confirmantes. *Re.* Cum Sanchez cit. l. 7. c. 29. n. 29. Rebuffo *ibid.* relato, nomine electionis in eo textu comprehendi quemcunque modum collationis illius beneficii. Quare, quamvis regulariter, nomine electionis, non veniat collatio: fallit nisi sit eadem ratio, ut contingit in hoc casu, mentio autem electionis facta est, quia frequentius fiebant electiones in Monasteriis, *c. Monachi in fin. de statu Monachorum*. Nec poterit in hoc Legatus Pontificis dispensare absque speciali commissione, ut bene ait Rebuffus *ibid. n. 2.* quia textus ille dicit, *absque Sedis Apostolicæ Licentia*. Deinde textus expressè loquitur non tantum de electis, sed etiam, qui talem gubernationem illis committunt vel ordinant; & sic commissâ non revocant; quod sanè pertinet ad eligentes, confirmantes, confe-

ren-

rentes, nec commissâ revocantes; quod propriè est Ordinariorum.

185 Reducendo jam ad Quæstionem propositam Not. 2. Regulares, etiam Novitios, posse assumi ad Episcopatus, constat i. exc. unico 18. q. 1. ibi: *statutum est, & rationabiliter, secundum Sanctos Patres à Synodo confirmatum, ut Monachus, quem canonica electio à jugo regula monastica professionis absolvit, & sacra Ordinatio de Monacho Episcopum facit, item c. si Abbatem. 36. de Elect. in 6. ibi: si Abbatem, Ecclesiæ Romanæ immediatè subjectum, in vestrum Episcopum elegistis, reprehendi exinde nullâ ratione potestis.* Idem habetur in c. quorundam, c. si Religiosus, c. nullus religionis, eod. in 6. & Clem. 1. eod. in fin. Quoniam autem per hæc jura conceditur, quòd Religiosus extra suum Ordinem assumi possit ad dignitatem Episcopalem, & nomine Dignitatis Episcopalis communiter comprehenditur qualibet Prælatura, curam animarum habens, plures volunt, dictam concessionem extendi, ut Regularis etiam ad eas, absque ulla dispensatione, eligi possit, sic Joan. Andr. in c. si Religiosus, Francus, Imola, & alii cum Sanchez cit. l. 7. c. 29. n. 33. qui tamen excipit Regulares Mendicantes, ut hi, absque dispensatione Pontificis, non possint assumi ad Prælaturas curatas extra suum Ordinem, Cathedralibus inferioribus.

186 Contrarium tamen, quoad Prælaturas curatas universaliter docet Castropalaus tom. 2. tr. 3. D. 1. p. 3. §. 1. n. 7. nimirum, nullum Religiosum, absque Pontificis dispensatione, posse admoveri ejusdem Prælaturis Episcopatu inferioribus; rationem dat, quia in Episcopatu est specialis ratio, tum propter ejus dignitatem in gradu perfectionis, ob quam dicitur Episcopus religiosior Monacho, ut tradit Gloss cap. nullus religiosus de elect. in 6. & colligitur ex c. ex multa, de voto; Tum quia Episcopatus à beneficio regulari, & seculari abstrahit, eaque de causa in Clement. 1. de electione dicitur: *per hoc autem non intendimus prohibere, quin Religiosus in Episcopum secularis, vel cujuslibet regularis Ecclesiæ licitè possit eligi: ergo tacite insinuat, respectu Prælatiæ secularis, quæ Episcopatus non sit, prohibitionem integram manere; & ita defendit*

Suarez tom. 4. de Relig. lib. 3. cap. 19. fine n. 27. Et hoc, quoad Mendicantes certum est per Extravag. Dispendiis, de postulatione Prælat.

Not. 3. Regulares, jure antiquo, absque ulla dispensatione, fuisse capaces beneficii curati secularis, ita Sanchez. cit. n. 35. dicens, esse sententiam frequentissimam. Probat ex c. Quod DEI timorem 5. de statu Monachorum, ibi: licet autem in Lateranensi Concilio de Monachis caveatur, ne singuli per villas, & oppida, per quascunque parociales ponantur Ecclesiæ &c. quia tamen istud de Canonis Regularibus specialiter non cavetur, quia, eis à Monachorum consortio non pudentur seiuncti, regula tamen inserviunt laxiori, & per antiquos Canones etiam Monachi possunt ad Ecclesiarum paroczialium regimen, in Presbyteros ordinari, & quo debent prædicationis officium (quod privilegiatum est) exercere.

Ex hoc textu sequitur. 1. Canonicos Regulares, jure antiquo, fuisse simpliciter capaces beneficii curati secularis, imò & Monachos, causâ prædicationis 2. Ad hoc non requiri licentiam Episcopi, ut tradit Sanchez cit. n. 35. Probat hoc textus c. in Parochia 61. quæst. 1. ubi Monachus, ad beneficium parochiale præsentatus, admitti mandatur ab Episcopo, nulla factâ dispensationis mentione, & in cap. quod DEI timorem, de statu Monachorum dicitur: *posse Monachos ad Ecclesiarum parochialium regimen in Presbyteros ordinari: si autem dispensatione Episcopi indigerent, nequaquam de illis diceretur posse in Presbyteros ordinari, quia non dicitur fieri posse, quod extraordinario remedio, quale est dispensatio, indiget, ut rectè dixit Innocent. in c. Pastoralis, n. 1. vers. renuntiatum, de causa possess. & propriet.*

Nec obstat, dici à contrariis, quòd jus, prohibens beneficia secularia conferri Regularibus, nihil excipiat, nisi Episcopatum, nam contrarium constat ex c. quod DEI timorem, ibi enim excipiuntur etiam secularia curata, licet omnino procedat in beneficiis secularibus, quæ simplicia sunt, nam hæc nunquam conferri possunt Regulari, ex c. cum de beneficio, de præbend. in 6. nec ulla quoad hæc invenitur exceptio, sicut quoad curata, in c.

quod DEI timorem, ubi, cum solum excipiantur curata, tacite negantur simplicia, ita communis cum Suarez tom. 4. de Relig. l. 3. c. 19. n. 26. Azor. p. 1. l. 12. c. 19. q. 3. & aliis. Nec etiam obstat Bulla Pauli IV. quâ omnes Regulares privavit beneficiis secularibus, per ipsos acquisitis, nam ea ipsa deinde per Pium IV. reducta est ad jus commune antiquum, teste Sanchez cit. n. 35. Quando autem dicimus, *necessariam non esse dispensationem Episcopi*, intellige, *ut vivat extra claustrum, & disponat de fructibus beneficii*, secus est, si collatio, institutio, vel confirmatio ad eum pertineat, tum enim consensus ejus necessarius est, quem importat talis actus.

190 Licet autem in casu, quo Religiosus assumitur ad beneficium seculare curatum, non requiratur licentia Episcopi, prout dictum est, *requiritur tamen licentia proprii Superioris*, per c. *si Religiosus* 27. de election in 6. ibi. *si Religiosus* (cujus arbitrium non ex sua, cum velle, vel nolle non habeat: Sed ex illius, quem vice DEI supra caput suum posuit, & cujus imperiole subjecit, voluntate dependet) electioni de se ad prælationem aliquam extra suum Monasterium, vel suam Ecclesiam celebratâ, *sui Superioris, qui dari ipsam valeat, non petitâ licentiâ, & obtentâ, præsumpsit consentire: consensus sic præstitus non teneat, & in pœnam præsumptionis illius, electio eadem, ipso factô, viribus vacuetur omnino.*

191 Si petas, an ad hoc requiratur licentia Superioris *simul cum Conventu*? R. quod non, ex dict. c. 27. §. *quia verò*, ibi: *quia verò, utrum Religiosus*, consentiendi electionibus de se factis, & ad Prælationes, ad quas electi fuerint, transeundi, *à suis Superioribus, sive fratrum consilio, licentia dari possit?* cum jura super hoc sint varia, *dubitatur interdum.* Nos, ad hujusmodi dubitationem tollendam, & ut Ordinationes Ecclesiarum, ac Monasteriorum, in quibus tales electi extiterint, celerius & facilius valeant expediri: *Decernimus, ut iidem Superiores (suis irrequisitis Conventibus) electis hujusmodi consentiendi, & transeundi, liberam dare valeant facultatem.* Sed circa hoc ipsum plures occurrunt dubitationes. I. An sufficiat licentia *generalis* per Superiorem

data Regulari? ut consentiat suæ electioni, *quandocunque* electus fuerit, 2. An specialis? 3. An cujuscunque Superioris? 4. An dispensatio Episcopi? 5. An Regularis indigeat licentiâ sui Superioris, ut consentiat electioni ad summum Pontificatum de se factâ? 6. An opus habeat novâ licentiâ, ubi jam semel beneficium curatum cum Superioris licentiâ recepit: si novum offeratur? 7. Quid faciendum, si Prælatus nolit petitam licentiâ ad acceptandum concedere?

Ad 1. R. negativè ex Clem. ultima, 192 *de Elect.* ibi: cum concessa Religioso à Superiore suo licentia, *ut electioni, vel provisioni (si quam de ipso contigerit fieri) suum dare possit assensum*, ambitionis vitio viam pareret, *nullius eam existere volumus firmitatis, not.* autem verbum *provisio* supponere *pro quocunque provisionis modo*, per electionem, præsentationem, postulationem &c. Sic Gloss. ibid. V. *Provisioni.* Ad 2. respondet negativè Sanchez cit. c. 29. n. 60. quòd etiam hic subesser eadem ambitionis ratio, propter quam in dict. *Clement. ult.* reprobatur licentia *generalis*, hinc probabilius est, requiri licentiâ consentiendi *tali electioni, quæ de ipso est facta in tali Ecclesia*, sic Gloss. in cit. *Clement. V. nullius*, quamvis aliqui censeant, sufficere licentiâ ad eam dignitatem sub conditione, *si jam esset electus ad illam.*

Ad 3. ex pluribus Doctorum opinio- 193 nibus placet illa, quæ docet, sufficere licentiâ Superioris immediati illius Conventus, de quo est Religiosus sic electus, nisi aliud habeant constitutiones proprii Ordinis, nam sic verificaretur sufficienter, quòd non consentiat provisioni de se factæ *sine sui Superioris petita, & obtentâ licentiâ*, prout exigitur in c. *si Religiosus*, de quo n. 190. dixi, *nisi aliud habeant Constitutiones Ordinis*; Sic in Societate Jesu nequit Generalis electioni, de se factæ in Episcopatum, consentire absque licentiâ Societatis, quam ipsa minimè præstabit, sicut nec Generalis, quando aliquis ex particularibus eligitur, nisi compellat præceptum Pontificis, ut habetur 9. *parte constitut. cap. 4. §. 5. 6. fin.* Quòd tamen intelligendum est, *quantum ad eos Episcopatus, quibus honor, & opes annexantur*: quippe ad acceptandos, his destitutos,

fitutos, & quibus non honor, sed onus, non opes, sed paupertas maxima inest (quales sunt Patriarchatus, & Episcopatus Æthiopiæ, & similes) posset Præpositus Generalis Societatis licentiam concedere, ubi, acceptare, referret multum ad DEI obsequium: De his enim verificatur illud Pauli 1. ad Tim. 3. qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, quem locum explicans D. Greg. 1. parte Pastoralis c. 8. sic ait? *Tunc laudabile fuit. Episcopatum quarere, quando per hunc, dubium non erat, quempiam ad supplicia graviora pervenire; & cum, qui plebibus præerat, primus ad Martyrium ducebatur, quod similiter in prædictis Episcopatibus contingit*, ita in his ipsis terminis Thomas Sanchez l. 7. decal. c. 29. n. 67.

194 Ad 4. R. Distinguendum, an sermo sit de dispensatione Episcopi necessaria, ut Regularis promoveatur ad beneficium, ad quod de constitutionibus proprii Ordinis, aut lege Superioris prohibitus est; vel secus? in 1. casu non requiri, constat ex eo, quia in illis nihil potest Episcopus; in 2. R. non requiri, si tale beneficium subest Superiori talis Religiosi pleno jure, privativè ad Episcopum, secus, si ad eum spectet collatio, institutio, vel alius modus providendi, ex dict. n. 188. Et si sermo sit de beneficiis curatis, quibus annexa non est Dignitas (cum jure antiquo etiam Mendicantes ea potuerint obtinere ut tanquam probabilius tenet Sanchez cit. n. 37. in med. §. Caterum) etiam istis sufficeret licentia Superioris immediati, ut dictum est, quod de Franciscanis specificè affirmat Manuel qq. regul. tom. 2. q. 55. A. 2.

195 Ad 5. R. complures, apud Sanchez cit. n. 58. sequi affirmativam, sed contrarium dicendum est cum Sylvestro V. Rotum 3. q. 4. Rosella, eod. 2. & aliis, quos refert, & sequitur Sanchez ibid. 1. quia electioni Pontificis, à duabus partibus Cardinalium, sola hæresis opponi potest, ut notat Sanchez cit. n. 58. ex c. Licet. 6. de Elect. adeoque nulla exceptio alicujus defectus alterius, cujus oppositum in aliis electionibus jure humano requiritur, ut constet ex illis verbis in textu: *ille absque ulla exceptione ab Universali Ecclesia Romana Pontifex habeatur, qui à duabus partibus Cardinalium* (nam hi sunt electores,

ut ibi dicitur) electus fuerit, & receptus; sed consensus electi datus *dependentè à licentia sui Superioris*, in ejusmodi provisionibus Regularium, est requisitus *jure solùm humano*; ergo talis defectus exceptio, in dato casu, non potest opponi; sed ex dispositione juris pro eo casu, est omnino sublatus.

Ad 6. plures censent, quòd Religio- 196 sus semel legitimè electus, seu effectus Prælatus, aut Parochus, non amplius indigeat licentiâ Superioris Monasterii ad hoc, ut ad aliam Prælaturam, vel Parochiam promoveatur, eò quòd supposito 1. casu, sit ab ejus obedientia absolutus; ita Sanchez cit. n. 64. ubi loquens etiam de licentiâ Episcopi, pro hoc casu, ait: *nec exigitur licentia Episcopi*, nisi in solis casibus, in quibus ea esset necessaria ad Clerici secularis promotionem; quia, nullo alio speciali subjectionis modo, Episcopo subditur, quam alii seculares beneficiati, sic etiam Imola Clem. 1. de Elect. n. 41. quod tamen videtur accipiendum de Prælaturis, & beneficiis curatis, omnino independentibus à Superiore talis Religiosi, nec aliud exigentibus Ordinis Constitutionibus.

Ad 7. R. Superiorem, qui non justâ 197 causâ dicitur negat subdito regulari licentiam consentiendi, suæ electioni, cogi posse per suum Superiorem ad dandam prædictam licentiam. Arg. c. Nullus, de Jure Patronat. intelligitur autem per illum Superiorem, qui compellere inferiorem possit, *quilibet Superior* talis Superioris, *injustè* licentiam negantis; tum quia Superior illius Prælati, ejus negligentiam supplere potest, tum quia in tali casu dicta negligentia in Superiore inferiori, jurisdictio devolvitur ad ipsum illum Superiorem immediatum per c. *Quamquam*, de Elect. in 6. & c. Romana, de suppl. neglig. Prælat. in 6. Si autem quaras, quando censeatur Superior *injustè* negare illam licentiam? Castropalaus cit. tom. 2. tr. 3. D. 1. p. 3. §. 1. n. 20. censet, quòd tunc, si deneger, licet ad hoc concurrat *necessitas, & utilitas Ecclesie*, quin sufficiat sola utilitas; Sanchez autem citatus n. 68. Lessius l. 2. de Just. c. 41. dub. 12. n. 97. & alii, censent, sufficere *solam utilitatem Ecclesie*,

ut Superior *obligetur* licentiam concedere sic, ut, negando, irroget injuriam, consequenter, ut verum sit, quod *injustè* neget.

198 Mihi videtur distinguendum, & dicendum, ut opinio, *negans sufficere solam Ecclesiam utilitatem*, procedat in casu, quo Regularis, per electionem vocatus ad Ecclesiam secularem, etiam *valde utilis* esset suæ Religioni. Nam tali casu Superior ejus, negans illi licentiam consentiendi electioni, de se facta, *non obligaretur*, utilitati Ecclesie secularis providere, *posthabitâ utilitate suæ Religionis*, vel cum ejus jactura; & ideo, requiri tunc etiam *necessitatem*, præter Casitropal. cit. tenent etiam Gloss. in c. *Quam sit* 18. q. 4. v. *ad ordinandum*; Ancharanus c. 51. *religiosus*, de Elect. in 6. n. 4. & alii: ubi verò talis electus non esset valde utilis, & sine aliquo suæ Religionis detrimento abesse posset, videtur omnino tunc sufficere solam utilitatem, ut ad licentiam concedendam superior etiam obligetur, quo datâ licentia consulat Ecclesie etiam seculari per licentiam datam suo subdito regulari, in electionem consentiendi sic, ut etiam in casu hujus solius utilitatis, negando illam, *injustè* illam negare diceretur, nec enim justè negat id, quod bono animarum valde utile est, si concedendo ipse nihil, vel modicum pati debeat, & constitutiones propriæ Religionis non obfrent.

199 Dices: ut regularis præficiatur Ecclesie seculari, curatæ, sola necessitas sufficit, ergo in nullo casu sufficit *sola utilitas*, ant. prob. ex c. *Priscis*, dist. 55. ubi Gelasius Papa dicit, de Monasterialibus disciplinis *catenus* ad aliquos esse instituendos, *cum in Ecclesiis cunctis sunt privatae Ministris, vel sufficientibus usque adeo despoliata servitiis, ut plebibus, ad se pertinentibus, divina munera supplere non valeant*, patet etiam consèq. quia hodie nulla talis urget necessitas, cum habeantur sufficienter Clerici seculares, qui talibus Ecclesiis præfici possint. Sed & mihi omnino videri, non esse præficiendos Ecclesiis secularibus Religiosos, *seclusâ necessitate, vel utilitate animarum, & divini cultûs*, præsertim eos, qui vi

suæ professionis vocantur ad vitam solitariam, DEumque laudandum Psalms in Choro, & sanctis gemitibus in Cella, quando per seculares Clericos bene provideri potest talibus Ecclesiis, & curæ animarum sine bono Pastore valde periclitantium, an autem hodie, ubique, id fieri possit, aut etiam fiat? relinquimus aliorum considerationi, certè D. Gregorius *homil. in c. 10. Lucae*, meritò ingemiscens, quòd plures animarum instituti Pastores, magis temporalium cupiditati, quàm animarum bono studeant, eos sic alloquitur: *Pensemus, cujus damnationis sit, sine labore hic percipere mercedem laboris. Ecce ex oblatione fidelium vivimus; sed nunquid pro animabus fidelium laboramus? illa in nostrum stipendium sumimus, quæ, pro redimendis peccatis suis, fideles obtulerunt, nec tamen, contra peccata eadem, vel orationis studio, vel predicationis, ut dignum est, insudamus.*

*Negandum igitur est antecedens in 200 dicta objectione, *quantum est hodie*. Nam licet olim opus esset, cum utilitate concurrere necessitatem, hodie tamen satis est necessitas, aut utilitas, ut constat ex c. *pro utilitate*, 16. q. 1. ut allegat Sanchez c. 29. n. 39. videtur tamen rectius citari c. *cum pro utilitate*, quod est 34. in ea causa, & quæst. ibi: *cum pro utilitate Ecclesie aliquos Monachorum Episcopus probaverit in Clericali officio promovendos, cum Abbatis voluntate debent ordinari*: illa verò, quæ in jure Monasterii de facultatibus offeruntur, *nullâ diocesana lege ab Episcopis contingantur*. Ad prob. consèq. responderet Sanchez cit. dato, quòd tales reperiantur (nimirum Clerici non Regulares qui serviant Ecclesiarum necessitati) sufficere tamen nunc, *si Ecclesie utile sit, Regulares ei præfici*, quod verum esse vult n. 40. si talis Regularis ad alia Parochorum ministeria aptus sit, quamvis *ad prædicandum* ineptus, nil obfret, quo minus licitè possit ei Ecclesie curatæ præfici ob rationem dictam. Nec obfret c. *quod DEI timorem*, quia intelligitur id esse *Privilegium Predicationis*, id est, animarum curæ, & doctrinæ, cui Parochi incumbunt, etsi non concionentur. Et ita in propriis terminis tenet Lambertinus de Jure Patronatus, lib.

lib. 2. p. 1. quæst. 7. art. 19. n. 22. quod etiam apertè sentiunt Abbas *cap. non est*, n. 9. de voto, Angles in Summa, V. *Dispensatio*, n. 3. Ubi disjunctivè dicunt, si non est aptus *Officio prædicandi*, vel *cura*, ita Sanchez *loc. cit. l. 7. c. 29. n. 40.*

201 Ex hæcenus dictis colligitur, *spectato jure antiquo*, Religiosos, etiam *Monachos*, protulisse præfui Parochiis, ab animarum curæ, si hoc Ecclesiæ necessitas, vel utilitas exigebat, ut constat ex dict. annum: postea verò ab Innocentio III. fuisse immutatum *quoad Monachos*, non autem *quoad Canonicos Regulares*, ut habetur in c. *quod DEI timorem*. 5. de statu Monachorum, hodierno autem jure, nec Monachos, nec Canonicos Regulares, nec ullos alios Religiosos, vel in perpetuum, vel ad tempus, sine dispensatione Pontificis, posse assumi ad Parochias, vel Ecclesias curatas *seculares* (nisi Monasteriis sint unitæ) & hoc ex Decreto Gregorii XIII. super quo emanavit Declaratio à Congr. Tridentini, quam refert Sanchez *cit. c. 29. n. 71.* & Castropalaus *cit. p. 3. §. 1. n. 10.* Cum aliis, hujus Declarationis hæc sunt verba: *Sanctissimus Dominus noster Gregorius XIII. noluit licere Canonicis regularibus, etiam de licentia sui Generalis, absque permissu Summi Pontificis, assumere curam animarum, etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus*; viderur tamen limitandum, ut notat Castropalaus *cit. n. 11.* ut non procedat in casu *necessitatis*, quando scilicet non inveniuntur Clerici seculares idonei, tunc enim præfici potest regularis: sicut econtrà, cum non inveniuntur regulares idonei pro beneficio regulari, præfici possunt seculares; quia *necessitas* caret lege, cap. *Si quis forte de furzis*. Convenientibus enim est beneficium gubernari per Clericos alienæ professionis, quàm omni gubernatione destitui, vel iniquè gubernari, intellige *tantum ad tempus*, durante scilicet tali defectu aliorum quamvis aliàs ut notat Mandosius in *Praxi signature gratia, tit. de obtinendis dispensat. Monachorum pro beneficiis* affirmet, hodie non dispensari cum Monacho ad beneficium curatum (seculare) obrinendum.

Tom. III.

§. 2.

De beneficiis simplicibus, & duplicibus.

201 **A**ltera divisio beneficii Ecclesiastici est simplex, & non simplex, seu duplex. *Simplex* dicitur, quod non est aliquà juris qualitate affectum; *non simplex*, quod, præter rationem beneficii, habet aliquam specialem, & solemnem juris qualitatem. Inter has juris qualitates numeratur. 1. *dignitas*, accepta specialiter, prout distinguitur ab Officio, & Personatu; sic enim sumi solet pro beneficio Ecclesiastico, habente jurisdictionem in foro externo, ut colligitur ex c. *de Multa*, de Præbend. & c. 1. de Consuetud. in 6. Deinde *Officium*, quod sumitur pro administratione rerum Ecclesiasticarum sine jurisdictione; 3. *Personatus*, seu eminentiam quædam, quâ quis, sine jurisdictione fori externi, præcedit alios in loco, in choro, in processionibus, in dandis suffragiis, in subscriptione, &c. 4. *Cura animarum*, de qua dicemus in seqq. Hinc beneficium Ecclesiasticum, solùm institutum ad preces DEO fundendas, aliasque divinas functiones obeundas (ut sunt Canonatus, præstimoniam &c.) carens Dignitate, Officio, Personatu, vel animarum curâ, *simplex* dicitur, ut notat Pereyra in Elucidario n. 1284. v. n. hic n. 148. advertendum autem, ut monuimus n. 145. hoc verbum *dignitas*, quandoq; sumi latè, in quantum supponit pro gradu honoris, seu præminentia, præscindendo à jurisdictione, vel administratione annexa, adque adeo *dignitatem*, in hac acceptione, dici etiam de Officio, & Personatu, secus, si accipiatur præsens, prout hic exposuimus, & diximus n. 145.

Notandum præterea, cum benefici- 201 um Ecclesiasticum, propriè dictum, & prout in jure Ecclesiastico de illo communiter sermo est, debeat non tantum institutione sua, sed etiam in subiecto, cujus confertur, esse *perpetuum*, ex n. 152. & importet jus percipiendi redditus annuos ex bonis Ecclesiæ, propter officium spirituale, ex n. 151. dignitatem, Officium, vel Personatum, quæ his conditionibus carent, non esse beneficia Ecclesiastica propriè, seu strictè sumpta, ut rectè notat Castropalaus *tom. 2. tr. 13.*

G

D. I.

D. 1. p. 4. n. 3. qui n. seq. docet, Rectoratum, & Præposituras Regularium, non esse *beneficia*, tamen jurisdictionem habeant. Nam Generalis, inquit, Provincialis, Prior, Rector, Guardianus dignitatem habent, quæ est *officium*, sed non quæ *beneficium* sit; cum non sit jus perpetuum percipiendi fructus, sed solum sit jus, & regulariter temporale, gubernandi, & regendi collegas, & res Ecclesiasticas administrandi.

204 Ex hoc infer, dictos Superiores posse eligi in Judices Conservatores Apostolicos, juxta textum in cap. 1. 2. & vet. de officio Judicis delegati, in 6. Item posse illis delegari causas à Pontifice Romano juxta textum in cap. *statutum*, de Rescript. in 6. & notavit Azor 2. p. instit. moral. lib. 3. c. 13. q. 7. Qui verò, non proprio nomine, & officio domum gubernant, sed alieno, ut sunt Sub-Priores, Vicarii, Vice-Rectores, Vice-Ministri, vel Vice-Præpositi, dignitatem non habent, cui hæc munera, & officia committi possint. Sic Azor supra.

205 Not. præterea 2. etsi non censetur, proprie loquendo, *beneficiatus*, cui beneficium non confertur in titulum, hoc est, ad dies vitæ suæ; nec sic habens jus percipiendi redditus, seu fructus, ut diximus n. præced. sufficere tamen, jus in *herba*, seu Spe. Nam, cum contingat, quòd quis habeat Canoniam, etiam in titulum, hoc est, ad dies vitæ, consequenter perpetuam, sine præbenda in *fore*, seu jure fructum de præsentis, ut notavimus n. 143. habet tamen in Spe, seu expectatione præbendæ proximè vacaturæ; quia non est congruum, ut præbendâ careat, qui in *Canonicum* noscitur esse receptus; c. *Relatum*. 9. h. 1.

206 Not. 3. inter ipsas dignitates esse quandam inæqualitatem, cum aliquæ sint *minores*; alia, *maiores* post dignitatem Pontificalem in tali Ecclesia, de quibus egimus à n. 146. Et quoniam nomen *dignitas*, quandoque præse, quandoque laxè, accipitur, & inter ipsas dignitates, etiam stricte sumptas, est quædam inæqualitas, sæpe dubitari potest, an, cum in dispositione juris canonici mentio fit *dignitatis* simpliciter, ac indefinite, intelligenda veniat, ut procedat de qualibet dignitate sub eo nomine com-

prehensâ? sive dispositio sit favorabilis, sive odiosa? jam ad hoc responsum à nobis est à n. 147.

Not. 4. esse distinguendum inter dignitatem *muneris*, & dignitatem *beneficii*, nam Episcopus habet dignitatem *beneficii*, ejus Vicarius, seu Officialis; item Rector, Prior Conventualis, Guardianus &c. Habet dignitatem *muneris*, non *beneficii*, ut diximus à n. 203. Ratio autem de dicto Vicario est; nam ejusmodi Vicarius vi sui Vicariatus, seu Officialatus habet jurisdictionem; cum Clericis jus dicat, & res Ecclesiasticas cum jurisdictione administret, ut diximus lib. 1. tit. 28. de Offic. Vicar. ergo habet *dignitatem muneris*; quia tamen hoc munus in eo perpetuum non est, cum extingui possit ab Episcopo, ac eo amoto vel mortuo non vacet, Episcopo valente illud munus vel alteri conferre, vel nulli; ejus dignitas, non est dignitas *beneficii*, ut constat ex n. 203.

Not. 5. propriam qualitatem *beneficii curati*, substantialem, seu essentialem esse; quòd quis habeat potestatem ministrandi Sacramenta proprio nomine, ac ex institutione, & obligatione *beneficii accepti*; ut colligitur ex c. *Extirpanda* 30. h. 1. §. qui verò, ibi: qui verò parocchiam habet Ecclesiam, non per Vicarium, sed per seipsum illi deserviat in ordine, quem ipsius Ecclesie cura requirit, nisi forte dignitati, vel præbendæ parocchialis Ecclesie sit annexa, & ita tradit Azor p. 2. instit. moral. l. 3. c. 12. q. 3. Gonzalez ad 8. Reg. Cancell. Gloss. 6. à n. 34. & alii. Ex quo deducit Castropalaus cit. n. 6. Gonzalez n. 65. aliisque ex eo, quòd Episcopus alicui committat Sacramentorum administrationem in aliqua Ecclesia, non in titulum, & ad dies vitæ, sed provisorio tantum modo, vel in Commendam, non rectè deduci talem esse Parochum, seu Rectorem illius Ecclesie *curatum*, quia non est institutus, ut nomine, seu jure suo, administret Sacramenta.

Not. 6. Ut quis beneficium *simplex collativum*, seu liberum recipiat collatione legitima, in recipiente sufficere idoneitatem Collatori notam, sic Gloss. in c. *Monasterium* 16. q. ult. c. *quoniam*, de Jure Patron. V. qui majoribus. Quare non requiritur examen prævium per Concursum,

sum, vel Examinatores Synodales, id- que non tantum jure antiquo, sed etiam novo Trid. ut docet Gonzalez ad 8. Reg. Cancellaria Gloss. 6. à n. 242. Hinc examinatus & legitime approbatus ad Sacros Ordines, examinari non debet, ut ei *simplex beneficium* (intellige liberum) conferatur c. *accepimus, de stat. & qualit.* ibi: *ad beneficium debes idoneos reputare, quos ad Ordines suscepisti*, excipe, nisi nova causa superveniat, v.g. longa absentia, propter quam illius idoneitas Collatori ignota foret; excipe 2. beneficia *qualificata*, in quibus ratione alicujus qualita- tis annexa (ut si exigeretur specialis indus- tria personæ, consilii, &c.) majori notitiâ opus foret, excipe 3. Canonicatus Doctorales & Magistrales. Hi enim, esto sint beneficia simplicia, non confe- runtur sine prævio rigoroso examine, ut constat ex Bulla Sixti IV. & motu proprio Leonis X. de quibus V. Castropalaus *cit. tr. 13. D. 3. p. 3. n. 1.* nec sine Concurfu. Idem die, ubi hoc requirunt speciales Constitutiones aliquarum Ecclesiarum.

210 Dices in *Trident. Sess. 7. de Reform. c. 23.* dicitur, nullum esse admittendum ad Ecclesiastica beneficia, *nisi prius fuerit à locorum Ordinariis examinatus, & idoneus repertus.* Idem habetur *Sess. 25. de Reform. c. 9.* ergo etiam ad simplicis benefi- cii collationem præviè necessarium est examen. R. Decretum in *dict. Sess. 7. c. 23.* non loqui de beneficii *collatione*, sed *Patronatus*; nos autem in num. præced. solum age- re de beneficii *collatione*, de quibus V. di- cenda in *seqq.* Eadem responsio adhibenda est Decreto Sessionis 25. c. 9. ibi: *si ad inferiores institutio pertineat, presentati à Patronis, ab Episcopo juxta alia statuta ab hac sancta Synodo, examinentur*, alioquin in- stitutio, ab inferioribus facta, irrita sit, & inanis, ubi nota in hoc casu præsentationem, Episcopo faciendam, exigi, *quod effectum examinis duntaxat*, an scilicet præsentatus, in ætate, literis, ac aliis ad ejusmodi beneficium requisitis habeat sufficientiam idoneitatis, licet alterius diocesis esset, sic Barbof. in *dict. c. 9. CC. Trid. n. 75.*

211 Not. 7. Quando in *Trid. Sess. 7. de Reform. c. 13.* dicitur: *In beneficiis simplicibus* de Jure Patronatus, præviè neces- sarium esse examen instituendorum, Concilium loqui de beneficiis, quæ sunt

Tom. III.

Juris Patronatus Ecclesiastici, & cum Sess. ibid. *Sess. 25. c. 9. generaliter* loquitur de beneficiis, atque presentatos à Patronis, si idonei non sint, repellendos, *non præcipere*, ut repellantur, sed solum dice- re, *liceat* repellere; & quamvis in be- neficiis, ubi præsentatio, nominatio, vel electio spectat ad personas Ecclesiasticas, presentatus, electus, vel nominatus, esto sit *notoriè idoneus*, examinari *debeat* ab Episcopo, quando præsentatio, electio vel nominatio pertinet ad Inferiores Episcopo, ut vult Barbof. in Declaratio- nibus *Concil. Trid. ad cit. c. 13.* quia de his solum beneficiis agit textus *Trident. cit. Sess. 7. c. 13. & Sess. 25. c. 9.* videtur tamen alii *debet* temperandum, ut procedat de debito *convenientia*, non *necessitatis*, examen enim illud unice ordina- tur, ut instituens habeat debitam noti- tiam de idoneitate *instituendi*, quod suf- ficienter habetur, si, etiam prætermisso examine sit *notoriè* idoneus, & illi hæc *notorietas constat.*

Not. 8. præter constitutionem ido- 212 neitatis in instituendo, in omnibus be- neficiis, quæ sunt juris Patronatus sive Laici, sive Ecclesiastici, requiri etiam citationem, & vocationem omnium Pa- tronorum, ut ex illarum præsentatione, & nominatione institutio fiet. c. *quoniam*, de elect. in 6. & quamvis textus solum loquatur de *electione*; tamen ob eandem rationem, ob quam in electione fieri debet vocatio Patronorum, *ut ex ipsorum voluntate institutio fiat*, constitutionem etiam extendi ad nominationem, & præsentationem; tradunt DD. communiter & Garcia p. 9. de benefic. c. 4. n. 1. Suf- ficit autem Patronos citari, & vocari *generaliter* per Edictum; Sic Castropalaus *tr. 3. D. 3. p. 4. n. 8.* dicens, id constare ex praxi, & communi usu. Si autem dicas, in c. *fin.* de elect. in 6. dici, cita- tionem esse *nominatim* faciendam, ubi apparet coelectus, vel oppositor. R. il- lud non loqui de citatione *Patronorum*, sed ejus; qui competit cum electo, præsentato, vel nominato, adeoque intel- ligi solum de citatione *electorum*, vel *presentatorum*; non autem eligentium, vel presentantium.

Not. 9. durante termino, Patronis 213 concessio ad præsentandum, non esse fa- cien-

ciendam institutionem in beneficiis, quæ sunt de jure Patronatus, etiam simplicibus. 1. Quia durante illo termino potest forte alius Patronus comparere, cujus juri non est derogandum; 2. Quia Patroni Laici, durante illo termino, possunt variare. Similiter, durante termino ad appellandum, vel pendente appellatione contra collationem simplicis beneficii factam in iudicio contradictorio, non posse procedi validè ad ejus possessionem, nec fieri collationem, institutionem, vel confirmationem. Nam appellatio est præcipua defensio, litigantibus à jure concessa, adeoque impediri non potest c. à *Collatione*, junct. c. *non solum*, de appell. in 6. c. 2. ut lite pendente, in 6. Sed hoc intellige de appellatione judiciali, seu quæ conceditur à jure. Hinc si in collatione vel institutione non fuit processum judicialiter, locus non est appellationi, quia appellatio extrajudicialis non suspendit executionem, nec excusat attentata. c. *cum inter*, de electione c. *constitutis* de appellat. sic Lancellotus de attentat. p. 2. c. 12. *lim.* 3.

214 *Not.* 10. Beneficium, carens qualitatibus juris, de quibus n. 202. censeri debere *simplex*, licet exigit residendam personalem, fidetur in titulum; sic Pyrrhus Corradus in praxi dispens. Apostol. l. 2. c. 5. n. 32. nam obligatio, etiam personaliter residendi, non reddit beneficium *duplex* excit. n. 202. in dubio autem, an beneficium fit *simplex*, vel *qualificatum*? præsumi *simplex*; & eum, qui dicit esse *curatum*, teneri ad hoc probandum; quia qualitas, quæ non est rei propria, non præsumitur, sic Vivianus l. 1. c. 1. n. 73.

215 *Not.* 11. Beneficia simplicia (idem est de curatis) quædam dici, conferri in *titulum*; quædam in *commendam*, in titulum conferri dicuntur, quæ alicui dantur in perpetuum, hoc est, ad dies vitæ beneficiati, ut tradit Vivianus cit. n. 140. & constat ex c. *Sanctorum* 2. dist. 70. quod desumptum est ex CC. sub Urbano II. habito Placentiæ, ibi: *Sanctorum Canonum statutis consona sanctione decernimus, ut sine titulo facta ordinatio irrita habeatur, & in qua Ecclesia quilibet titulatus est, in ea perpetuò perseveret.* Omnino autem in *duabus* aliquem titula-

ri non liceat, sed unusquisque, in qua *titulatus* est, in ea *tantum* Canonicus habeatur: in *commendam* beneficium alicui dupliciter potest obvenire, nimirum vel *ad tempus*, vel *in perpetuum*; *Commenda* temporalis regulariter fit in utilitatem Ecclesiæ *commendata*, dum illi de Reatore provideatur: *perpetuò* vero, in utilitatem *Commendatarii*. Coeterum beneficium alicui *commendare*, est illud *quasi deponere apud eum, ut hoc vel ad tempus, vel in perpetuum regat, gubernet, ac custodiat*, sic Castropalaus cit. tr. 13. D. 1. p. 8. n. 1. quibus positus.

Quæres 1. an ad hoc, ut quis obtineat beneficium simplex, debeat esse constitutus in 14. anno *completo*. R. à Congregatione Episcoporum, & Regularium, ut refert Barbosa in Collectaneis Bullarii, V. *beneficium*, 3. decisum esse, quod sufficiat annus decimus *quartus inceptus*. Sed de hoc V. lib. 1. tit. 14. de ætate, qualitate, & ordine, præficiendorum Ecclesiis.

Quæres, 2. an obtinens in aliqua dioecesi beneficium simplex, possit ab Episcopo loci ordinari? Congr. Concil. Trid. apud Barbosa cit. respondit affirmativè; sed intellige, si habeat in titulum; coeterum de titulo beneficii, sufficiente ad recipiendos ordines, V. dicta l. 1. tit. 11. à n. 2153.

Quæres, 3. an beneficia simplicia converti possint ab Ordinario in Curata? R. negativè ex eadem Congregatione Concil. apud Garciam de benefic. p. 11. c. 5. n. 3. qui p. 12. c. 2. n. 87. ex eadem Congregatione notat, beneficia simplicia, sive Oratoria, Ecclesiis parochialibus unita, non posse ab Ordinario separari, licet illis separatis Parochiales non egeant.

Quæres, 4. an habenti unum beneficium simplex, sed non sufficiens ad ejus sustentationem, Ordinarius conferre possit aliud, absque dispensatione Papæ? R. posse; non tamen plura similia usque ad sufficientem sustentationem; Sic Congr. Concil. teste Garcia p. 11. de benefic. c. 5. n. 310. Quare habenti duo beneficia simplicia, licet non sufficientia ad sustentationem, non licet retinere tertium beneficium simplex absque provisione Sedis Apostolicæ; Sic sacra Congregatio

gregatio Conc. in causa Agnanina 13. apr. 1628. apud Barbof. cit. qui hoc extendit, licet illud tertium sit de jure Patronatus & confirmari potest ex dict. c. Sauctorum. 2. dist. 70. ibi. *Licet enim, Episcopi dispositione, unus diversis præesse possit Ecclesiis, Canonicus tamen præbendarius, nisi unius Ecclesia, in qua conscriptus est, esse non debet.*

219 Quæres 5. an Episcopus, habenti beneficium simplex (idem est de curato) præbens beneficiario congruam sustentationem, dare insuper possit aliud? R. negativè; & si dederit, vacare primum, quod prius habebat; Si fuit titolare, licet difforme, secundo recepto, si autem beneficiarius ambo retinere tentaverit, accepta pacificâ possessione, vacare utrumque; ita resolvit sacra Congregatio Concil. recte Garica de benefic. cit. c. 5. n. 30. Sed de hoc V. in seqq.

220 Coeterum, esto quis habeat sufficientem sustentationem in pensionibus Ecclesiasticis, beneficium tamen illi conferre potest Ordinarius; sic Armendarius tit. 7. de beneficiis incompatibilibus n. 37. Similiter secundum beneficium conferre potest Ordinarius obtinenti jam aliud sufficiens, juxta suum valorem, ad honestam possidentis sustentationem, si eo tempore, quo secundum confertur, non sufficiat, v. g. propter onus pensionis tali beneficio impositum, dummodo provisus, post collationem sibi factam, non consenserit pensioni: Armendar. cit. n. 37. dub. 3. Denique, primum beneficium simplex, ob assentionem secundi sufficientis ipso jure vacat, secundum verò ita demum vacat, si sciens utrumque retinere præsumpserit; ita S. Congregatio in causa Salmantina 31. Maji 1607. apud Barbof. cit. in fine. Sed de his infra.

221 Quæres 6. an beneficiarius habens beneficium duntaxat simplex, obligetur ad horas Canonicas? R. affirmativam esse commune inter Doctores in c. 1. de Celibr. Missarum, ibi: *Presbyter manè matutinali Officio expleto, pentum servitutis suæ, videlicet primam, tertiam, sextam, nonam, vesperamque perfolvat, ita tamen, ut horis competentibus, juxta possibilitatem, aut à se, aut à Scholaribus publicè compleantur; sed intellige, si habeat aliquos ex eo fructus; secus est, si*

nullos inde fructus perciperet; sic Garica de beneficiis p. 3. c. 1. n. 41. si autem beneficium initio, & tempore foundationis ferebat redditus, sed temporum calamitate, ac injuriis perierunt? respondet Garica n. 44. idem tunc dicendum, quod de habente beneficium non ferente ullos fructus. Ratio horum est, quia, cum beneficium seu jus temporalium reddituum detur propter officium, tanquam justam sustentationem; ubi hoc jus cessat, nequit exigi officium.

222 Quæres 7. an ad horas Canonicas teneatur, qui beneficium quidem accipit in titulum, sed nondum habet ejus possessionem? Respondet negativè Corradus cit. l. 4. c. 2. n. 51. quia in jure non censetur quis habere beneficium, nisi perfectè habeat, quod non stat sine pacifica ejus possessione, vel saltem, si per eum non stat, possessionem non obtinuisse. arg. c. Licet Episcopis, de præbend. in 6. Si autem possidet beneficium cum titulo, absque fructibus, cum certa tamen spe illos percipiendi, tenetur ad horas Canonicas. Sic enim habet beneficium completum, non frustrando, suâ mercede pro labore.

223 Quæres 8. an qualibet dignitas sit beneficium? Antè resolutionem nota, ut supra diximus, nomen dignitatis esse latissimum, eoque comprehendi non raro etiam Personatum, & Officium, ut colligitur ex c. cum accessissent, de Constitutionibus. Coeterum, esto etiam sumatur specialiter pro quadam proeminentia cum jurisdictione fori externi, non eo ipso est beneficium, cum possit esse dignitas solius muneris, ex n. 702. non beneficii 2. esto dignitas specialiter accepta sit annexa beneficio, si tamen habenti non detur in titulum, non erit strictè, ac propriè beneficium Ecclesiasticum; sic Castropalaus tom. 2. tr. 13. D. 1. p. 4. n. 4. quia sic caret perpetuitate beneficio propriâ ex n. 49. Secus, si de se sit perpetuum, & in titulum beneficiario sit collatum, quo casu veniet nomine beneficii, non simplicis; sed duplicis, seu qualificati.

224 Hinc etiam notandum, Cancellariatum Academiae, Autoritate Pontificis approbatæ, esse dignitatem officii, seu muneris, cui causæ Pontificiæ delegari

gari possint; non esse tamen dignitatem beneficii, 1. quia saepe solum est manualis, & temporaneus, 2. quia non est jus spirituale percipiendi redditus ex institutione canonica, sic Azor *p. 1. l. 3. c. 13. q. 9.* De reliquis dignitatibus & beneficiis duplicibus, seu qualificatis, cum sint speciales tituli de illis, *libro I. Decretal. ibid.* actum est, etsi etiam hic in seqq. complura dicenda sint.

§. 3.

De beneficiis manualibus & non manualibus, seu perpetuis.

225 **I**N hac divisione beneficii, hoc nomen *beneficium* late sumitur, nam si accipitur proprie, ut diximus superius, beneficium supponit solum pro eo, quod est in se, ac in habente perpetuum. Coeterum, beneficium *Manuale* vocatur, quod pro voluntate conferentis tolli potest, etiam ex aliis causis, quam jure permissis; & ideo etiam dicitur *ad nutum amovibile*, quod autem, semel collatum, tolli non potest, nisi ex causis jure permissis, est *non manuale*, & haec est praecipua qualitas beneficii non manualis, his praemissis.

226 **Q**uestio est 1. An beneficium manuale sic sit ad nutum concedentis revocabile, ut revocatio, etiam sine ulla causa, praeter nudum revocantis arbitrium, facta, non modo sit valida, sed etiam licita? Ad 1. *h.* talem revocationem esse validam, licet facta sit absque ulla alia causa legitima, quam solius arbitrii conferentis, si beneficium pleno jure subsit revocanti: ratio est 1. quia talis beneficiatus possidere nequit illud beneficium, nisi pro tempore, pro quo illi concessum est, est autem concessum solum ad tempus, quo non revocatur, adeoque pro tempore limitato, dum scilicet concedens revocet. Dixi si *pleno jure* subsit revocanti, quia potest contingere, quod beneficium *manuale* sit, & aliquis ei praeficiatur *in titulum* a Praelato regulari, quin Conventui pleno jure subsit, sed potius Episcopo quoad approbationem & confirmationem electionis circa ipsum facta. Tali enim casu solum ex consensu Episcopi removeri posset; sic Azor *rom. 5. l. 12. c. 22. q. 10.* Sanchez *l. 7. in decal. c. 29. n. 118.* Suarez *cis. l. 3. c. 19.*

n. 23. quos cit. & sequitur Castropalatus *rom. 2. tr. 13. D. 1. p. 5. n. 6.* quia licet Regulares, etiam ab Episcopis, de consensu suorum Praelatorum praeficiantur Ecclesiis curatis, & maneat adhuc Obedientiarum, secus tamen est quoad revocationem, si eis *ut curatis cum intitulatione* praefecti sint.

Ad 2. *h.* revocationem, sine ulla 227 alia legitima causa, quam pura libertatis in revocante, factam, esse illicitam, primo quia mutatio Rectorum est Ecclesiis damnosa, ergo illicita est sine rationabili causa, 2. quia sic operans non haberet suae actionis finem honestum. Causa porro rationabilis, teste Suarez *cis.* qua sufficienter honestetur revocatio, est non tantum culpa beneficiati, sed quaecunque utilitas, vel commoditas Ecclesiae, vel Religionis, si beneficiatus sit Regularis, cum ea revocatio non sit actus iustitiae, sed solum prudentis regiminis, & ideo, quamdiu non constat, revocationem esse malitiose factam, non debet revocatio a revocantis Superiore cassari, sed potius sustineri. Suarez *cis. n. 20.* Si autem quaeras, unde possit constare, quod revocatio *malitiose* facta sit? *h.* ex his & similibus, 1. Si pendente accusatione, vel inquisitione contra beneficiatum fieret remotio; 2. Si fieret contra consuetudinem receptam, ne intra tale tempus beneficiatus absque culpa removeatur. 3. Si ad instantiam beneficiati fieret inquisitio contra Praelatum, si enim praesumeretur vindictae animo facere remotionem.

Dices contra primam responsionem 228 in 226. quando in *c. ad Monasterium*, de statu Monach. Abbati datur facultas removendi Religiosum a beneficio, dicitur id esse faciendum, *cum oportuerit*, sed remove absque causa *non oportet*; ergo 2. qui remove absque causa, remove malitiose, consequenter absque favore juris, adeoque invalide, 3. quia sic spoliatus potest implorare officium Judicis Superioris, qui Decretum remotionis potest irritare. Verum alius est usus *validus* revocationis, alius *licitus*, ille non pendet ex causa, sed ex voluntate revocantis; secus, usus licitus. Quare ad 1. dico solum sequi, quod illicitè revocet, cum revocat sine causa, seu *cum non oportet*.

et. Ad 2. R. quod quidem agat malitiose malitiâ prohibita; sed non, annullatâ per jus. Ad 3. R. aliud esse, quod spoliatus possit implorare Officium Judicis, vel Superioris, ut revocationem malitiosè factam casset; aliud, quod possit adversus spoliantem agere actione spoli, primum conceditur, secundum negatur; quia actio spoli, adversus spoliantem, solum datur, quando injustitia, & injuria committitur in spolio, qui autem alicui aufert rem illi datam, quamdiu danti placuerit, ex placito illam revocando, nullam ei facit injuriam, vel injuriam, ergo.

229 Quæstio est 2. an, si Prælati, cui pleno jure subest beneficium manuale, promisit beneficiato, se non revocaturum, & tamen contra promissum revocat, validè revocet? R. quod sic, quia sicut promissio non revocandi testamentum; sic non revocandi beneficium naturâ suâ revocabile est contra naturam testamenti, & talis beneficii, adeoque nulla, ita Sanchez l. 7. in decal. c. 29. n. 125. Sed hoc intellege, de promissione non revocandi, *etsi esset justa, & legitima causa*; non autem de promissione non revocandi, *nisi ex legitima causa*. Hæc enim promissio tenet; secus, illa, quia natura talis beneficii est, esse revocabilem ex justa causa. Si petas, an feltem agat illicitè in dato casu? R. juxta observationem datam, quod agendo contra primam promissionem non peccaret, quia illa promissio est nulla, secus, agendo contra secundam, quia illa est valida, & licita. Idem dicendum est, si datam promissionem juramento firmasti. Nam illâ non obstante revocatio esset valida; quia juramentum non mutat naturam beneficii manualis.

230 Instari tamen adhuc potest querendo, quid dicendum sit in casu, quod talis beneficii collatio confirmata esset à Pontifice? R. si confirmata est simpliciter, & in forma communi, conferentem adhuc posse validè revocare; quia talis confirmatio est solum quædam approbatio collationis factæ, quin sit alteratio beneficii quoad suam naturam; aut tribuat plus juris, quàm collatione datum sit: Secus est, si confirmata est *ex certa scientia in titulum perpetuum*, quia sic intendit Pontifex beneficium non tam, ut qui-

dam volunt; quàm manu alitatem suspendere, quamvis hoc aliàs in dubio non præsumatur, imò tales literæ de falso suspectæ sint, si confirmatio etiam ex certe scientia Regulari tribuat jus pro tali beneficio, ut illud habeat nomine suo, nisi certum sit Pontificem scienter id fecisse, cum autem contingere possit, quod Pontifex alicui provideat de beneficio manuali, vel ex jure proprio, vel ex jure devoluto, propter negligentiam conferentis, in hoc secundo casu Pontifex non aliter confert, quàm debuisset, à quo devolutum est, consequenter validè revocatur etiam sine causâ ab eo, qui aliàs conferre potuisset.

Denique Pontifex confert jure, & 231 nomine proprio, tanquam omnium beneficiorum Distributor, dubium est, an, suppositâ illius collatione alicui factâ per Pontificem, Ordinarius conferens possit revocare? negant aliqui, sed probabilius affirmatur cum Sanchez l. 7. c. 29. n. 135. nisi Pontifex in collatione *exprimat*, se conferre *in titulum perpetuum* ex certa scientia, ut dictum est n. priori, in tali autem casu, quo Pontifex alicui confert beneficium manuale ex certa scientia in titulum perpetuum, non mutat naturam beneficii absolute sed solum ad dies vitæ beneficiati suspendit revocationem. Et ideo beneficium tale, ut primum vacaverit, manuale redditur, ut prius; teste Rebuffo in *Praxi benefic. de pacifica possessione*.

232 Not. Præterea, beneficium manuale non censi revocatum per mortem concedentis, nisi additum fuisset: *ad beneplacitum concedentis*, ratio est, quia mors non revocat voluntatem præexistentem. c. *si delegatus de offic. deleg. in 6.* & Abb. in c. *fin. de precariis n. 6. beneplacitum* autem finitur morte. Unde, in hoc casu, beneficium non vacat revocatione, sed temporis impletione, pro quo concessum fuit. c. *si gratiosè, de rescript. in 6.* cum autem ferè omnia beneficia secularia, perpetua sint, in dubio præsumuntur perpetua regularia verò, temporalia, seu manualia, quia ferè omnia naturam habent manualium; hinc fit, quod, si alicui conferatur beneficium seculare, vel secundum naturam suam, vel *ut Curato* videatur hoc ipso

iplo concedi *in titulum* consequenter ex dictis, ad dies vitæ, dixi, *ferè omnia*. Nihil enim obstat, posse nihilominus & beneficia secularia, esse manualia, & regularia, perpetua, nimirum ex fundatione, privilegio Papæ, vel præscriptione, ita Vivianus in *Praxi Juris Patron. l. 1. c. 1. qui n. 130.* docet, quòd omnia beneficia mandì, sint Papæ obedientia & manualia, & in beneficiis manualibus non sit locus reservationi, & de beneficio manuali faciendam esse mentionem in impetratione, secundi beneficii.

²³³ *Notandum* 2. beneficia Parochialia secularia, vel rarò, vel nunquam esse beneficia manualia, quia Parochorum mutatio solet esse noxia Ecclesiis. Hinc *Trid. Sess. 24. de Reform. Decret. 18.* ait: *Semel Rector deputatus, non poterit ad nutum removeri à Patronis, etiam quòd allegarent, esse in possessione ita faciendi, sed perpetuò illius Ecclesia remanebit.* Et ideo etiam Rota, ut testatur Gonzalez *cit. Gl. 5. §. 6. n. 61. ad quæst.* an Laicus, fundans Ecclesiam, constituere possit Parochum *ad nutum amovibilem?* respondit negativè. Hinc Ecclesia Parochialis, unita Monasterio, ut per Clericum secularem regatur, tamen Clericus à Monasterio presentetur, non est beneficium manuale, sed Vicaria perpetua. Nam illa Vicaria est beneficium seculare; adeoque naturam ejus tenere debet, ita Gonzalez ad *reg. 8. Cancell. gl. 15. §. 6. n. 52.* Hæc tamen videntur intelligenda, si non sit unita *accessoriè*, sed æque principaliter, cujus ratio constabit infra, ubi de beneficiorum unione.

²³⁴ Quæstio est 3. an consuetudine, vel præscriptione beneficium *manuale* transire possit in perpetuum vel econtrà? Negant Abbas, Decius, Rebuff. & Sanchez apud Castropalaum *tom. 2. tr. 13. D. 1. p. 5. n. 21.* Sed ipse cum aliis affirmat sub conditione, & ait; negativam esse veram, quoties consuetudo non est contraria manualitati, si autem sit contraria, veram esse affirmativam. Esset autem contraria, si conferens, revocare tentans, à revocatione impediretur, adde, si nec jure contra impedientem ageret. Notandum autem ad *manualitatem* beneficii non pertinere ca-

rentiam revocationis, cum hæc, potenti revocare, sit libera; sed *potestatem revocandi*, quâ stante in conferente, beneficium semper manet manuale; hinc ex eo præcisè, quòd concedens non revocaverit, non inducitur consuetudo destruens manualitatem, & inducens perpetuitatem beneficii, secus est, si revocare volens impediretur, nihil contradicens; ex hoc enim omnino nasci posset consuetudo manualitati contraria.

Quæstio est 4. an beneficia *manuale* possit resignari in favorem alterius, vel permutari? *R.* posse, dummodo manualitas exprimitur, ne aliàs resignatio, vel permutatio sit subreptitia; ita Vivianus in *Praxi Juris Patronat. l. 13. c. 10. n. 32.* ratio hujus desumi potest ex *lib. 1. tit. 9. de Renuntiatis. à n. 2071.*

Quæstio est 5. an beneficium *manuale* præstet legitimum titulum, qui exigitur pro ordinandis in sacris? *R.* remissivè ex *lib. 1. tit. 11. de temporib. ordinat. à n. 2151.* Titulus enim, qui exigitur, debet ab ordinando ad illum, præstare perpetuam vitæ sustentationem, prout non tantum dicitur jure antiquo, de quo loco cit. sed etiam novo Concilii Tridentini *Sess. 21. de Reform. c. 1.* sed hoc non præstat beneficium manuale, seu ad nutum revocabile, ergò.

Cum hæc scripsissem, quæsitum ²³⁷ fuit à non nemine, qui pro Sacris Ordinibus afferebat titulum alimentorum perpetuum, sibi constitutum à quodam Principe Laico, sed non acceptatum ab Ordinario, an possit ordinari ad titulum, quem sciebat acceptandum, sed non obtinendum, nisi pacto inito cum eum daturò, *quòd nunquam ab illo quicquam exigeret*, & in casu necessitatis velit uti primo, non rejecto propterea, quòd insufficientis esset; sed quòd copia Sacerdotum exinde non accommodabilium augetur, valde multis ab eo Principe jam tali titulo provisus. Videbatur dicendum, ipsum non posse ad illum licitè ordinari.

Ratio sumitur ex *c. per tuas 36. de 238* Simonia, ibi: *per tuas nobis literas intimasti, quòd, cum Delator presentiam veller in Subdiaconum ordinari, & certum titulum non haberet, quendam Presbyterum*

rum exoravit, ut ipsum ad Ecclesia sue titulum presentaret: quod, cum ille facere recusaret, ipse illi firmiter repromisit, quod nunquam, si presentaret eundem, in Ecclesia sua aliquam peteret portionem: Et sic ad presentationem ipsius extitit ordinatus, nec, ut asserit, in hoc te egisse illicitum aliquid, intellexit. Unde, cum postmodum vellet in Diaconum promoveri, Episcopo commonente, ne quis, interveniente promissione aliquâ ordinatus, accederet idem recordatus promissionis istius, à susceptione Ordinis Diaconatus cessavit, hoc ordinanti humiliter confitens, & postulans edoceri, *urum ex compromissione hujusmodi Reus esset? Et an liceret eidem in suscepto Subdiaconatus ordine ministrare & ad Ordines ascendere ulteriores?* unde fraternitas tua dixit inquit Pontifex, Apostolica Sedis Oraculum requirendum. Nos igitur, inquisitioni tuæ, taliter respondemus: *quod nisi cum eo fuerit misericorditer dispensatum, nec ad Ordines superiores ascendere, nec in suscepto debet Ordine secundum rigorem canonicum ministrare.*

239 Nam ex hoc textu clarè sequi videtur, taliter ordinatum irregularem effici, ibi (*nec ad ordines majores ascendere*) nec in suscepto Ordine debere ministrare, quod suspensus sit propter simoniacam Ordinationem, non quia absque titulo, seu cum titulo falso ordinatus sit (nam ex eo suspensionem non incurrebat, ut tradit Gonzalez ad dict. c. *per tuas* n. 2.) sed propter pactum initum cum ipso Presbytero, *non petendi portionem aliquam fructuum in ipsa Ecclesia*, ut similiter in c. *fin. h. t.* eadem suspensio incurritur ab eo, qui pacto convento promissit, se non petiturum necessaria ab Episcopo ordinante, qui illi de necessariis providere cogebatur. Nam, cum iste remisit quid temporale, videlicet partem fructuum, seu sustentationem sibi debitam, ut spirituale, id est Sacrum Ordinem, assequeretur, ideo Simoniam commisit, nam *remittere*, idem est ac *dare*: probant in terminis textus in c. *alia* 8. q. 3. c. *veniens*, & 2. de testibus. Faciunt textus in L. *si mulier* 10. ff. de condict. caus. dat. L. *quin etiam*, ff. de calumn. Docent Ugolinus de Simonia *tabul.* 4. n. 3. Quaranta in Summa Bull. Verbo Tom. 111.

Ordo, Gibalinus de Simon. c. 16. consecr. 5.

Ex eodem c. *per tuas*, deducunt Suarez tom. 1. de relig. lib. 4. de Simon. c. 38. n. 5. Azor lib. 12. instit. moral. 3. part. cap. 15. q. 1. hanc suspensionem etiam incurere eum, qui extraneo, sibi constituenti patrimonium ad suscipiendos sacros Ordines, promittit, *se nihil unquam petiturum*: Sed contrarium, imò in hoc pacto restituendi patrimonium, aut non petendi ab eo, qui illud ad Ordines suscipiendos constituerat, nullam committi Simoniam, nec per consequens suspensionem incurere, docuerunt Navarrus ad titulum de temporibus ordin. consil. 17. Toletus lib. 1. summa, c. 48. n. 6. Castropalaus tract. 17. oper. moral. D. 3. n. 2. Garcia 2. part. de benefic. c. 5. n. 165. Diana part. 2. tract. 2. resol. 5. Barb. de potest. Episcopi alleg. 20. n. 29. quia ista constitutio patrimonii non est aliquid spirituale, nec vera presentatio ad Sacros Ordines, ut quæ in hoc textu præcessit; unde non potuit committi Simonia, & per consequens nec incurri suspensio, de qua in hoc textu.

Videtur tamen probabilius, quòd, 241 licet pactum non esset simoniacum, nihilominus illicita foret ad ejusmodi titulum receptio Ordinum, & induceret illam suspensionem, de qua c. *per tuas*. Certum enim est, quòd ordinatus in casu hujus capituli incurrerit suspensionem, ut liquet ex textu in n. 238. non ex eo, quòd ad Presentationem Parochi assignato titulo in sua Ecclesia ordinatus sit, nam juxta morem antiquum Parochus poterat Coadiuctorem presentare, parte sui beneficii assignatâ, ut tradit Gonzalez in c. *Extirpanda*, de præbend. ergo ex eo, quòd præcesserit pactum, nihil exigendi ab eo, qui talem illi titulum constituit; Sed hoc ipsum etiam contingit in altero casu. Et ratio est, quia licet & constitutio patrimonii, seu tituli alimentorum, & eorum cessio sint quid merè temporale, ambo tamen assumuntur, ut medium ad consequendam Ordinationem in Sacris, quæ est utique aliquid spirituale; nam ordinandus ad hunc finem, & titulum recipit, ac ejs' cessionem facit, ergo.

Quæstio est 6. an beneficium in se 242 perpetuum, sed alicui concessum revocabiliter ad nutum, in tali beneficiato

conferatur *beneficium* communiter acceptum (juxta n. 152.) dicendum sit *manuale*, vel non manuale? *¶* cum in communiore, ac propria acceptione *beneficii*, hujus appellatione veniat solum intelligendum, quod & *in se* perpetuum est, & *in beneficiato* perpetuatur, ut dictum est n. 152. & tradit Sanchez l. 7. Decolog. c. 29. n. 106. & habetur in c. *Sanctorum*, dist. 70. c. *si gratiose* de Rescript, in 6. & ob id, quæ hoc non habent, non cadant sub regulam Cancellariæ de reservatione, sed nec sufficiant pro titulo mensæ ad Ordines recipiendos, ut diximus, hinc fit, nec pensionem Ecclesiasticam (quia cum Pensionario extinguitur) nec Vicariam Episcopi, vel Parochi (quia nec de se perpetua est, nec confertur institutione) nec illud demum beneficium Ecclesiasticum communiter acceptum; qui in beneficiato tali non perpetuatur.

§. 4.

De beneficiis collativis, electivis, & patronatis.

243 **B**eneficium *collativum* est, quod absolute, & liberâ voluntate Superioris confertur, & ideo etiam vocari solet beneficium *liberum*, circa quod notandum. 1. Si qui sic eligerent, ut illorum electio simul esset *collatio*, tale beneficium potius dici *collativum* juxta Garciam p. 1. de *benefic. c. 6. n. 14.* & in dubio nunquam præsumi electivum, vel mixtum quia illud est qualitas beneficii non propria, sed extrinseca, & provisioni Episcoporum liberæ derogat.

244 *Not. 2.* Per collationem beneficii, nondum acceptatam, Collatario dari jus *ad beneficium*, seu jus ad rem, ex c. *si tibi absenti* 17. de *præbend. in 6.* Nam factâ semel collatione, Collator de jure retrocedere non potest, sed expectare debet acceptationem Collatarii infra terminum ad consentiendum præfixum; sic enim cit. c. loquitur Bonifacius VIII. *Si tibi absenti, per tuum Episcopum conferratur beneficium, licet per collationem hujusmodi (donec eam ratam habueris) jus*

in ipso beneficio (ut tuum dici valeat) non acquiras: Ipse tamen Episcopus vel quicumque alius, de ipso beneficio (nisi consentire recuset) in personam alterius ordinare nequibit. Quod, si fecerit, ejus ordinatio facta de beneficio non libero, viribus non subsistet. Sed si Episcopus (notificata tibi collatione) ad consentiendum terminum competentem assignet, nisi consenseris, poterit eo lapsò beneficium liberè (cui viderit expedire) conferre. Antequam tamen ipsum contulerit, tuum poteris (non obstante, quod lapsus sit terminus) præstare consensum, & ex tunc ipso non poterit aliter ordinari.

Ex hoc textu sequitur præterea, per 245 collationem absolute factam, & acceptatam, in beneficio acquiri jus *in re*, seu reale, sic, ut Collatarius illud *suum esse*, dicere jure possit, etiam ante adeptam possessionem, cum textus id neget solum, *antequam Collatarius collationem ratam habeat*; sic Rebuffus in *Regul. de non tollendo jure quæsto, gloss. 6. n. 38.* Sequitur in Spiritualibus, ex solo titulo (ut collatione beneficii acceptatâ) etiam ante traditionem, dominium transferri, sic Barbof. in *cit. c. 17. n. 38.* & quoniam Collatarius, post collationem beneficii acceptatam, habet jus *in re*, cum titulo beneficii, propriâ auctoritate poterit vacantem ejus possessionem apprehendere, sine alio Superioris, vel Judicis Decreto, quia, non tam suâ, quam conferentis auctoritate, hoc facit; *nisi investitura ad alium, sive ex consuetudine, vel secundum Canones spectet.*

Dices: Collatio beneficii censetur 246 donatio, c. *Consultationibus. 4.* De donationibus, ibi: *donationes vero, vel Concessiones Ecclesiarum &c.* Sed donatio, absenti facta, ante acceptationem, non sortitur effectum, & revocari potest, ex L. *absenti. §. si quis ff. de donationibus*, & L. *Qui absenti, ff. de acquirend. possessione*; ergo etiam collatio beneficii. *¶* cum distinctione: Collatio beneficii est donatio *ex parte donatarii*, seu Collatarii, C. est *simpliciter* donatio, tam ex parte Collatarii, quàm Conferentis, N. *ma. dist. min.* Sed donatio *simpliciter*, ante

ram, cujuscunque status ille sit, quod verum puto, si electus in Episcopum adhuc maneat substantialiter Religiosus, nono, hanc praxim eligendi Religiosos Mendicantes servandam esse, cum eliguntur ad Prælaturas *extra propriam religionem*, pat. exc. *quorundam*, ibi: *ad aliquam: extra administrationem sui Ordinis Prælaturam*, quæ clausula non habetur, quando in textu sermo est de electione *non Mendicantium*, sed solum dicitur: *ad prælaturas quaslibet de se factis*, & ideo forma eligendi præscripta in c. *quorundam* pro electione *non Mendicantium*, servanda est, sive ad Prælaturas *extra*, sive *intra* suum ordinem facienda sit; cum hæ plus dignitatis, & communiter opes mundanas annexas habeant, quibus carent Prælaturæ *Mendicantium*, ita Sanchez *cit. n. 29*, probabile tamen est, posse, ac debere intelligi de electione ad Prælaturas solum *extra Ordinem*. Nam licet dicatur: *ad Prælaturas quaslibet de factis*, intelligitur tamen de his, de quibus sermo est in proœmio dictæ constitutionis: at ibi sermo est de illis Prælaturis, quarum acquisitione contingeret, illos immemores suæ professionis, prætereundere honores, divitias, & delicias, quæ per religionis ingressum spreverunt. Deinde textus loquitur de Prælaturis, exigentibus in electo, ante consensum licentiam sui Superioris regularis, hæc autem ad Prælaturas proprii Ordinis non requiritur; Sic Castropalaus *cit. n. 7*. Nec obstat, quod in c. *quorundam*, quando agitur de electione non Mendicantium, dicatur: *vocationibus à minori parte numeris*; ex quo aliqui arguunt, ergo sufficit eos vocari à parte dimidia, seu mediétate electorum; ergo non requiritur major eorum pars. Nam & cum Castropal. *cit. n. 2*. illius verbis hoc ipso tacite insnuari, quod fieri debeat à *majori parte*, juxta c. *quia propter*, quod non esset electio *Canonica*: Cæterum advertendum, dictum Capitulum non extendi ad electionem beneficium curatorum, jurisdictione carentium; Sanchez *cit. n. 56*. quia solum loquitur de *Prælaturis*; Parochi autem non sunt Prælati, cum inter hos, & Parochos distinguat ipsum jus in Clem. *dudum V. ab olim*, de sepultur: *decimò* cum c. *quorundam* solum

agat de electione *Mendicantium*, videri à contrario sensu, Mendicantes posse eligi, sive postulari ad aliquam dignitatem *extra suum Ordinem*, si electio, postulatio, provisio fiat in concordia; sed hodie etiam hoc prohibitum est per Extray. Joan. 22. quæ incipit, *Calumniis*, (quam tamen in corpore Juris Canonici non reperio) testatur Francus *n. 2. Undecimò*, electionem tunc censerit factam *in discordia*, juxta *Gloss. in dict. c. quorundam*, sive duæ, sive plures celebratæ sint electiones, sive una tantum, *quando facta est aliis contradicentibus*. Præter hæc observandum, in beneficiis *electivis tantum*, necessariam esse confirmationem electo, faciendam à superiore, qui, si electus idoneus est, eum sine injuriâ electi, & eligentium rejicere non potest, sed confirmare tenetur, quamvis in quibusdam locis (ut notat Suarez *tom. 4. de Relig. l. 2. c. 5.*) usu receptum sit, ut Prælati Ecclesiastici, & Regulares, à Capitulo electi, quamprimum electionem acceptant; omne jus consequantur, nullâ Superioris expectatâ confirmatione. Cæterum, quando Ecclesia pluribus subjecta est, ad proximum Superiorem confirmatio spectat; Abbates igitur, & Præpositi, non exempti, ab Episcopo confirmandi sunt, electus intra tres Menses, quorum initium sit à die acceptationis, seu consensus, confirmationem petere debet, aliàs electio irrita censebitur. Sed de his *V. l. 1. tit. 6.*

Beneficium *Patronatum* dicitur, 254 quod est de Jure Patronatus, hoc est, quod à Superiore legitimo confertur, non ex libitu, sed nominante, præsentante, vel designante Patrono. Sicut autem electus, *confirmari*, sic præsentatus, *insitui* debet, ut ille in beneficio *electivo*, iste, *in patronato*, jus obtineat. Aliqui beneficium patronatum, vocant *mixtum*; quod conferatur Patrono *præsentante*, vel nominante, & fiat Superioris *institutione*, seu, quod ab Ordinario provideatur non liberè, sed ad præsentationem Patroni, vel alterius existentis in quasi possessione juris præsentandi. Beneficium patronatum aliud est de Jure Patronatus *Ecclesiastici*, aliud de Jure Patronatus *Laici*, aliud de Jure Patronatus *mixti*. Jus Patronatus Ecclesiasticum est, quod competit alicui Collegio Eccle-

Ecclesiastico, Capitulo, vel Clerico, ratione Ecclesiæ, aut quia beneficium tale fundatum, vel dotatum est de bonis Ecclesiæ, aut quia illi Ecclesiæ à Laico donatur; ita Vivianus de *Jure Patron.* l. 1. c. 1. n. 144. Jus Patronatus laicale est, quod competit Laico, ex fundatione, constructione, seu dotatione Ecclesiæ cum consensu dioecesani: Jus Patronatus mixtum est, quod ex Patronis Ecclesiasticis & Laicis coalescit; sic Castropalaus *iv. 13. D. 2. p. 2. n. 2.* ex quo colliges, ad dijudicandum, *qualesit Jus Patronatus?* non esse considerandum, *quis possideat?* sed, *quoritulo?* sed de his ex professo agimus infra *tit 38. de Jure Patronatus.*

§. 5.

De Præstimonis, Præceptoris, Assis, seu Mansionariis & Portionariis.

255 **Q**uamvis *Præstimonium*, absolute loquendo, sit portio ex beneficiorum proventibus detracta in perpetuum (quo distinguitur à pensionibus; nam hæ sunt vitalitiæ, seu concessæ ad tempus) ex fine tamen, in quem ordinatur, distinctionem subit. Nam *Præstimonium* aliud institutum est tanquam merces, & procerium, ut conferatur studentibus, aut militantibus pro defensione Ecclesiæ, absque alio spirituali onere: aliud, ut detur Clericis, cum onere recitandi officium divinum; sic Pereyra in *Elucidario n. 1288.* Si *Præstimonium* sumatur pro subsidio vitæ, dari solito de proventibus Ecclesiæ Clericis, aut Canonicis in Ecclesiis Cathedralibus, habentibus dignitatem, nisi detur in titulum, beneficium non est, secus, si detur in titulum. Nam sic inter beneficia numeratur teste Azor *p. 2. l. 3. c. 14. cit. q. 1. §. verumtamen in c. quoniam de concess. præbendæ in 6.* ubi addit, habentes *Præstimonium*, seu tale subsidium vitæ, eo titulo teneri ad horas, & sic *Præstimonium* numeratur inter beneficia simplicia, cum de se nullam habeat, qualitatem juris, de qua n. 259. & habentes ejusmodi *præstimonia*, quæ verè sint beneficia, ab onere & obligatione residendi, sunt immunes, ac liberi 1. quia sic usu & consuetudine est re-

ceptum, ut docet Abbas apud Azor *cit. q. 3.* Deinde, quia verum non est, omni beneficio, jure communi, esse impositum onus residendi. Nam *c. fin. de Clericis non residentibus*, & alibi passim, dici solet, beneficia *quædam* esse, quæ residentiam exigant; *quædam*, quæ non, deinde esto, foret de jure communi, consuetudo tamen est contraria, sic Azor *c. 9. q. 2.*

Cum autem Concilium Tridentinum *Sess. 23. de reform. c. 17.* universaliter decreverit, ne duo beneficia, etiam simplicia uni Clerico conferantur, quando unum eorum ad vitam sufficit commodè sustentandam, sequitur, 1. quantum est vi Tridentini, duo, aut plura beneficia *præstimonialia*, aut unum cum alio dissimili simul obtineri, etiam Episcopi autoritate, & indulgentiâ non posse in eadem Ecclesiâ. 2. nec in diversis Ecclesiis, si unum sufficiat ad vitam honestè sustentandam. Coeterum ad titulum *præstimonii*, quod dari solet in *ritulum* Clericis, posse quem ad Sacros Ordines promoveri, docet cum aliis Barbof. in *Trid. Sess. 22. c. 2. n. 13.* & *Sess. 23. de reform. c. 8. n. 26.* sic enim illi provisum est de sustentatione ad dies vitæ.

Præceptoris est Officium Præceptoris 256 in Ordine religioso, pro quo notandum, in quibusdam Religiosorum Ordinibus (præsertim ad militandum, vel excipiendos hospitio peregrinos, vel curandos ægros, aut sustentandos egenos institutis) *administratores* domorum, prædiorum, annuorum reddituum, vel quorumlibet bonorum, ad ipsum religiosum Ordinem pertinentium, *Præceptores* vocari, qui sunt votis obstricti, & regulam sui Ordinis professi, & istorum administrationem seu Officium, *Præceptoriam* dici, de qua, si quæras, an ejusmodi *præceptoris* sit beneficium Ecclesiasticum? affirmat Azor *cit. p. 2. l. 3. c. 26. q. 9.* cum redditus jure suæ institutionis Canonice, propter suum officium, percipiant, de quibus arbitrato suo in honestos usus disponere possint, imò certam pensionem fructuum, juxta præscriptum regulæ, impendant: & quidem, si talis *præceptoris* conferatur in titulum, erit beneficium, non *manuale*; si solum ad tempus,

ante acceptationem non sortitur effectum & revocari potest, C. donatio tantum ex parte Donatarii, seu Collatarii, N. min. & conseq. Ratio communiter assignatur; quia magnum est discrimen inter Collationem, sive *Donationem beneficii*, & inter alias donationes. Collatio enim beneficii, etsi cedat in lucrum, & commodum beneficiarii, *ejusque respectu* sit donatio; non est tamen *ex parte Conferentis* propriè talis; quia Episcopus confert beneficia vacantia ex necessitate, & officio, cum illa sibi retinere non possit, & conferendo functus sit officio suo. Arg. c. 18. de Jure Patr. Secus est in donatione propriè dictâ, quæ procedit ex verâ & liberâ voluntate donantis, qui posset sibi retinere, quod donat; ideoque merito ante acceptationem revocare potest, imò & post ex causâ ingratitudinis, juxta c. ult. de donat. & ideo Pontifex etiam beneficium, quod aliàs est liberæ Collationis, vocat *non liberum* ut patet ex textu in n. 244. non quòd non sit ei liberum libertate excludente dependentiam ab electione, vel præsentatione; sed quòd non sit ei liberum, alicui conferre, vel non conferre, sed sibi retinere.

247 Sequitur 3. quòd Collatarius intra terminum præfixum, debeat consensum dare; aliàs collatori eo ipso, post lapsum termini, liberum manere, alteri conferre beneficium, sic tamen, ut, etiam post elapsum terminum, consensum præstare valeat, si Collator nondum alteri contulit, ut Collator alteri conferre non possit; quia, etiam tali tunc consensu præfinito, Collatarius acquisivit jus *in beneficio*, seu *in re*, ut dicere, *suum esse*, possit, per c. si tibi, de præbend. in 6. relato n. 244. potest autem hæc acceptatio fieri per Procuratorem, modò is speciale mandatum habeat ad acceptandum beneficium, saltem in genere, & indeterminatè, ut, *cum aliquid vacaverit*; si autem habeat mandatum generale, & acceptet, acceptatio pariter valebit, modò tu intra tempus præfixum ejus acceptationem ratam habeas; quia etiam in his, quæ speciale mandatum exigunt, ratihabitio locum habet c. fin. de jure jurand. in 6. §. *idem fiet*, ibi: *idem fiet, si (re expresse man-*
Tom. III.

dante, vel etiam ex post facto sciente, ac ratum habende, (seu non revocante) positiones, aut responsiones hujusmodi contrarias tuo nomine tuus fecerit Procurator.

Præter hæc not. quòd is, qui scienter præbendam, quam conferre non poterat, contulit ignoranti, & bonam fidem habenti, tali præbendâ evictâ teneaturque ei providere, cum primum potest, de alio beneficio vacante, & quidem sic, ut si illud alteri, & non ipsi conferat, collatio sit nulla; prob. ex c. inter cætera 17. h. t. nam, cum H. & G. desiderarent permutationem Præbendarum suarum, & illas in manus Papæ, ut apparet, resignassent, isque jussisset præbendam Laudunensem dicto H. Assignari; interveniens verò Episcopus Laudunensis de eadem præbenda investivisset M. P. mandat Pontifex, ne, *donec idem M. P. præbendale beneficium in illa fuerit Ecclesia affectus*, ulli alij præbendam ibi assignet; ut quia præbendam ei, *quam jure non potuit*, assignavit, eam quam de jure potest, assignet, ne prius præbendam fraudulenter ei videatur assignasse.

Idem habetur. 7. q. 1. c. Præsentium 249 3. ubi, cum quidam Episcopus Presbyterum, qui propter ægritudinis causam, per duorum mensium spatium suæ Ecclesiæ defuit, alium in eadem Ecclesia ordinassent, Gregorius ad Maximianum, Episcopum Syracusanum ita scribit: hortamur Fraternitatem tuam, ut causam ejus sollicitè perquiras, districtèque discutias, & si manifestæ ægritudinis, sicut dicitur, causâ, Ecclesiæ suæ eum defuisse repereris, *nullum ei ex ordinatione alterius Presbyteri permittas præjudicium generari: sed in locum suum sine aliqua eum fac dubietate restitui.* Illud autem Charitatem tuam specialiter admonemus, ut si vera fuerit hujus suggestio, atque in suum fuerit ordinem restitutus, *de Presbytero, qui in loco ejus ordinatus est, subtiliter, districtèque debeas esse sollicitus;* & si quidem *sine datione aliqua* ad eundem ordinem pervenerit, ut in simoniacam hæresin non potuisset incidere *in alia quacunque vacante Ecclesia eum volumus ordinari.* Sin autem in eo quippiam (quod averrat Dominus) fuerit tale re-
pertum;

Pertum, ipso etiam Presbyteratus privetur ordine, quem non causa replenda necessitatis Ecclesie, sed sola comprobatur ambitione suscepisse.

250 Beneficium *electivum* est, quod datur per electionem eorum qui habent jus eligendi ad Ecclesiam vacantem, à legitimo Superiore confirmatam; de beneficiis electivis ex professo egimus *lib. 1. Decret. tit. 6. de Electione, & electi potestate*. Illud hic notandum, quod, cum non tantum in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, sed etiam in Monasteriis, & Collegiis Regularium, vacante profecturâ, vel Superioratu, illis *per electionem* provideri debet, non possit ad ejusmodi profecturam, vel Superioratum, aut Officium seu administrationem promoveri *per electionem* Religiosus alterius Ordinis, ut diximus, *n. 165.* nec etiam Religiosus ejusdem Ordinis, sed in alio profectus, nisi illud ab isto sit dependens, vel ad hoc sit Canonicè translatus, ut dictum est *n. 165.* ne scilicet locum habeat in diversis locis, à se invicem non dependentibus, possit tamen *postulari*; cum impedimentum, obstant ejus *eligibilitati*, sit juris humani, ut *loc. cit.* ostendimus.

251 Observandum autem ex *c. Quorundam*, de Elect. in 6. à Bonifacio VIII. constitutum esse, quod nulli Religioso, quorumlibet mendicantium ordinum, ex electione, postulatione, provisione, si-ve vocatione ad aliquam, extra administrationem sui Ordinis, Prælaturam, in discordia de se facta, jus acquiratur, nec eorum aliquis tali provisioni, quoquo modo, valeat consentire, etsi Superioris suis accesserit licentia; Religiosi quoque alii, cujuscunque conditionis, neque ipsi provisionibus, aut vocationibus, à parte minori Capituli, vel Collegii, ad prælationes quaslibet, de se factis (quæ, utpote adversantes *c. Quia propter* nullam tribuunt vim) audeant consentire, etsi licentia suorum intervenerit Prælatorum.

252 Circa hoc. *c. Not. 1.* in illo sermonem esse de electione *passiva*, non activa, ut pat. ibi: *electioni de se facta*, & infra, *electionibus de se factis*. Deinde, textum loqui non solum de electione, sed etiam de præsentatione. Hæc enim

sub nomine *vocationis*, aut *provisionis* comprehenditur, cum æque ad vitandas lites, & ambitionem prohibitionis militet in illa, *tertio*, electionem in discordia factam, non convalescere, esto postea (tractu temporis) accedat eligentium concordia (excipe electionem Pontificis *c. licet de Elect. in 6.* ac electionem Monialis, *c. indemnitate eod.*) quia, quod in principio nulliter gestum est, tractu temporis non convalescit, nisi in casibus jure exceptis, *quarto*, textum non loqui de beneficio *simplici*, cum expresse loquatur de administratione, & Prælatura; Sanchez *cit. l. 7. c. 29. n. 51. quinto*, si Mendicans transeat ad ordinem non Mendicantium, & *tunc* eligitur, eum non indigere omnium, sed tantum majoris partis eligentium consensu, quia sic non eligitur, nisi *non Mendicans*; Contrarium dicendum foret, si non Mendicans transeat ad ordinem Mendicantium; *Sexto*, electionem à pluribus dupliciter fieri posse. 1. jure *Collegii*, *Communitatis*, vel *jure singulari*: si jure Collegii eligitur, electio facienda est à majori parte Collegii, si autem fiat, jure singulari, etiam 4. faciunt majorem partem, ut si ex decem, quatuor eligunt *Petrum, tres Paulum, tres Jacobum*; sic *Castropalaus cit. §. 2. n. 2. Septimo*, quando dictum est, requiri consensum *omnium eligentium*, intelligi etiam de consensu eligentium excommunicatorum, & jure inhabilium ad eligendum, modo sint capaces *defacto*, licet non *de jure*; sic decisum est in Clement. *quod circa* de Elect. non intelligitur tamen de his, qui sunt incapaces ex eo, quod non sint in sacris, vel professi, aut careant ætate requisita, nec etiam de absentibus non vocandis, vel vocatis, & nolentibus, aut suffragio renuntiantibus: quia hi, non jurisdictione, sed facta sunt inhabiles ad eligendum.

Not. 8. esto probabile sit, Religio- 253
sum, semel legitime electum, non indigere amplius ea forma (quæ præscribitur in *c. Quorundam*) ad hoc ut in aliam Prælaturam eligatur, in praxi tamen secundam electionem faciendam esse, uti facta est prima, ita Sanchez *l. 7. c. 29. n. 48.* quia illa forma præscribitur servandam in electione *Religiosi ad Prælatu-*

tempus, *manuale*, sed *regulare*, quia solis Regularibus ea administratio convenit, de quibus aliquid insinuat *c. cum Deputati* 1. de judiciis, ubi Innocentius III. ad Magistrum, & Fratres militiæ Templi, in Italia constitutos, rescribens, ait: Accipimus, quod quidam, tam seculares, quam Ecclesiastici Judices, illos, quos habetis in domibus vestris *Præceptores*, in causis ad prosequendam suam justitiam non admittunt, tanquam licitum non sit eis super litigiosis negotiis curam gerere, qui pacifici decreverunt studiis inhærerere, illud allegantes in repulsione eorum, *quod eorum ipsis generatio non est nota*; qui undecunque venerint gratia divina vocati, dum laudabiliter exequantur officium sui Ordinis ex superabundanti requiritur suæ notio nationis, quibus positus, respondit: *ne quis igitur, in prosecutione causarum, Præceptores eosdem, ab agendo, vel respondendo, occasione hujus repellat, auctoritate presentium inhibemus*. Ex quo colligitur, Regulares de consensu sui Superioris in causis civilibus suorum Monasteriorum, vel Collegiorum, habere legitimam personam standi in iudicio, *nomine communi*, de quo ex professo egimus *l. 2. tit. 1. de Judiciis*, ubi etiam ostendimus, id posse, *etiam nomine suo*, in rebus suis, Scholasticos nostræ Societatis.

258 *Affisi*, seu *Mansionarii*, ut notat Azor *cit. c. 9. q. 1.* vocari solebant quidam beneficiarii, qui in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis non quidem erant Canonici, servire tamen debebant in choro & precibus horariis, vel etiam Altaris Ministerio, aut Sacris celebrandis, ob id obtinentes portiones integras, aut dimidias. In Hispaniis etiam *Portionarii* vocari solent; alibi *Canonici de Mensa*, aut *Canonici instituti*. Ejusmodi *Affisi* dicuntur habere beneficium in tali Ecclesia, ut not. Azor *cit.* & tenentur ad residentiam. Nam esto consuetudine inductum sit, ut simplices Beneficarii, qui non sunt Canonici, aut *Portionarii*, possint ab Ecclesia abesse, modò per alios Ecclesiæ deserviant; ut notavimus *n. 262.* & docet Azor *cit.* quia tamen hi sunt *Portionarii*, istis consuetudo non faveret, & pat. ex *c. ad hoc* *cit.* ubi Greg. 9. mandat, Archiocheno Patriarchæ, ut re

vocet ad residendum Canonicos, & *Affisos*.

Præter hæc not. esse quædam beneficia, quæ *portiones* vocantur (& illa obtinentes, *Portionarii*) carum nomine intelligendo; illos proventus Ecclesiasticos, qui ad vitam sustentandam in Ecclesiis, Cathedralibus, vel Collegiatis dantur certis Clericis, qui non sunt ejus Ecclesiæ Canonici, nec cum illis admittuntur ad communes tractatus; cum Canonicis tamen in Choro divinas laudes cantare, ratione sui muneris, & Officii, debent: ejusmodi *portiones* sunt beneficia simplicia: sunt *beneficia Ecclesiastica*, quia sunt jus percipiendi redditus Ecclesiasticos propter spirituale Officium ex institutione Canonica; sunt *simplicia*, quia ex institutione sua carent cura animarum, jurisdictione externa, præminencia, & administratione, quibus positus.

Quæres 1. an Clerici, habentes ejusmodi portiones, in suis Ecclesiis commorari, aut residere de jure cogantur? Respondet Azor *cit. c. 10. q. 3.* ante Tridentinum usu receptum fuisse, ut, licet abessent, per alios deservirent: Cœterum hodie in Trid. *Sess. 24. de reform. c. 12.* statutum est, ut in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, *habentes portiones*, vigore nullius statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses, per annum, à suis Ecclesiis abesse possint, salvis tamen Ecclesiarum constitutionibus, quæ minorem absentiam concedunt, & paulo post subjungit: *omnes divina per se, & non per substitutos compellantur obire officia*.

Quæres 2. an quis possit habere simul duas, aut plures portiones? R. in Trid. *Sess. 24. de reform. c. 17.* decerni, quòd Episcopus possit Clerico unum beneficium habendi, quod ad ejus vitam honestè sustentandam non sufficiat, aliud simplex conferre, *dummodo utrumque non requirat residentiam personalem*. Ex hoc sequitur 1. quòd Episcopus nec in eadem, nec in diversis Ecclesiis, possit alicui *duas portiones* conferre, *portio* enim, ut dictum est, requirit residentiam personalem, sequitur 2. habenti portionem insufficientem honestæ sustentationi posse conferri aliud dissimile beneficium simplex, quod jure, consuetudine, vel privilegio

vilegio non exigit residentiam personalem. Limitat tamen Azor *cit. q. 4. dummodo utrumque non habeat in eadem Ecclesia.*

262 Præter hæc *Not. 1.* Clericos *Portionarios*, olim, dictos esse *Congiaros*, à congiario, seu congio, quod erat munus Imperatoris, dari solitum populo ad victum. Hinc etiam certa victus ratio in Ecclesiis dari solita Clericis, *congiarium* vocabatur, & accipientes *Congiarii*.

Not. 2. *portionem*, de qua in præsens agimus, aliam esse *integram*, aliam *dimidiam*. Portio integra est dimidius proventus annui proventus, qui singulis Canonicis obvenit, dimidia verò est quarta pars annui, proventus Canonico dari soliti, sic Azor *p. 2. Inst. moral. l. 3. c. 1. q. 5. sine.*

§. 6.

De Patrimonio.

263 **A** Gimushic de *patrimonio*, quia quandoque (nimirum ad effectum recipiendi Ordines iusto titulo) supplere potest *titulum beneficii*. *Patrimonium*, in rigore latini sermonis (teste Percyra in *Elucidario n. 743.*) dicitur, quod nobis à parentibus relictum est, vel à majoribus obvenit. Tullius *pro domo sua*, ibi: *Liberis autem nostris, satis amplum patrimonium paterni nominis, ac nostra memoria relinquemus.* Frequenter tamen pro quibuscunque facultatibus, & bonis accipitur, & pro quocunque lucro, ad quod potest quis honestis rationibus anhelare. *L. Jura §. 1. ff. de muner. & bon.* Unde *in bonis esse*, ac, *esse in patrimonio*, idem valet *L. 1. ff. de Usuf. earum rer.* In jure, *patrimonium sacrum* accipitur pro eo, quod est Ecclesiæ, vel Imperatoris *L. 1. C. de indiction. lib. 10. juxta Gloss.* Coeterum *Patrimonii appellatione*, strictè, venit res Patris, seu hæreditas, quæ à Patre obvenit Filio. *L. cogi ff. ad Trebell. generaliter* verò continentur omnes res, & bona, quæ obvenerunt alicui undecunque, sic Rebuffus ad *L. Rei appellatio, pag. 45.* ex quibus patet, *bona patrimonialia*, idem esse, ac *Patrimonium*.

264 Sed *Not.* quando dicitur, *Patrimonium* sufficere pro titulo ad recipiendos Ordines, *patrimonium accipi generaliter.*

Nam habens tantum de bonis, unde vivat, & honestè sustentetur, licet habeat ex mera donatione, habet sufficientem titulum, ut ad sacros Ordines promoveri possit. *C. Tuis de præbend. c. Episcopus, eod.* ubi tamen advertit, in *Trid. Sess. 21. de Reform. c. 2.* dici, talem ordinari non posse *ad patrimonium*, nisi Episcopus judicaverit, cum esse assumendum pro necessitate, vel utilitate suarum Ecclesiarum, id, quod etiam declaravit S. Congregatio Cardinal. pro dubiis Trident. apud Azor *cit. c. 4. q. 1.* quibus positus.

Quæstio est 1. an *patrimonium*, ratione cujus aliquis est ad sacros Ordines electus, sit beneficium Ecclesiasticum? *re. negativè*, quia non *vacat* obitu talis Clerici, sed transit ad hæredes; nec ab Episcopi autoritate in beneficium transivit; & si quod habuit, retinet onus pendendi decimas. Abb. in *c. Tuis de præbend. in 6.* Advertendum autem, *patrimonium*, cujus titulo quis est in Sacris ordinatus, non posse alienari absque consensu Episcopi (idem est de aliis bonis, quorum causa quis ordinatus est) *donec* beneficium Ecclesiasticum habeat, & aliunde obtineat, unde commodè vivere possit; sic communiter DD. in *cit. Tuis*, & constat ex *Trid. Sess. 21. c. 2.* Si autem nactus sit beneficium, tutà conscientia potest *patrimonium* alienare, sic Azor *cit. c. 4. q. 3.* si dicas: ergo etiam is, qui v. g. habet titulum mensæ ab aliquo, & ad illum ordinatus, obtinuit beneficium in titulum, licitè potest sine consensu Episcopi, illi titulo mensæ renuntiare. *re. posse*, quia decreti Tridentini, alienationem prohibens, solum loquitur: *donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens obtineat*, vel aliunde habeat sufficientem sustentationem.

Quæstio est 2. an sit necessarium ex-266 primere, *haberi patrimonium sufficiens*, si quis Papa supplicet pro conferendo beneficio? *re. debere exprimi*, si velit impetrare per rescriptum *justitia*, non, *gratia*. Sic Azor *cit. q. 4.* Rescriptum, seu *littera justitia* vocantur, quibus conceditur Clerico beneficium *intuitu indigentia*, & ideo dicuntur dari in forma communi: quando autem Pontifex dat *liberaliter*, & non intuitu paupertatis, seu indigentia dicuntur *littera gratia*, & dantur in forma

ma speciali; Abb. c. *postulati*, de refcri-
ptis.

Quæstio est 3. an Clericus habens
sufficiens patrimonium ad vitam honestè
sustentandam, possit nihilominus bene-
ficiū petere, & accipere licitè? R. pos-
se, quia nemo est fraudandus mercede
suâ. Beneficiū autem est laboris & of-
ficii spiritualis merces; sic Innoc. Host.
& Abb. in cit. c. *postulati*.

267 Præter hæc not. 1. quando diximus
ad titulum pro sacris Ordinibus sufficere
patrimonium, intelligi de illo, quod quis
habet cum *jure in re*, non autem, *jure
solum ad rem*, sic Azor cit. q. 6. Hinc
electus ad beneficiū sed nondum con-
firmatus, ad ejus titulum ordinari non
potest. Nec obstat L. *qui actionem*, ff. de
reg. juris, ubi dicitur: *qui actionem ha-
bet ad rem recuperandam, ipsam rem ha-
bere videtur*; quia lex illa loquitur de re-
cuperatione, per *rei vindicationem*, seu
actionem realem, quæ supponit jus
in re.

268 Not. 2. per *patrimonium* hic non in-
telligi *bona mobilia*, nisi talia sint, quæ
statim converti possint instabiles, & suf-
ficientes redditus annuos. Hinc ordinatus
in sacris, quia dixit se habere sufficiens
patrimonium, cum tamen non haberet,
nisi mobilia, non excusatur à pœnis ju-
ris, nisi talia sint, quæ saltem conver-
tat in redditus annuos, ut dictum est, sic
Azor cit. q. 7. quando autem movetur
quæstio, an *patrimonium*, ad quod ordi-
nari desiderat, sit sufficiens, nimirum ad
vitam ordinandi? id esse decidendum ar-
bitrio Judicis, qui vel est Episcopus, vel
Judex apud quem jurati testes dant de suf-
ficientia testimonium, notarii fide sub-
scriptum. Sed de hoc, vide novam con-
stitutionem Innocentii XI. de qua latè
actum est lib. 1. tit. 11.

Not. 3. Patrimonium esse sufficien-
tem titulum ad Sacros Ordines, modò
sufficiat ad ordinandi honestam susten-
tationem, licet adhuc non sit divisum à
cummuni massa hæreditaria ipsi commu-
ni cum aliis fratribus, sic Azor cit. q. 9.

Not. 4. per statuta, quæ fiunt de Be-
nificiatis, non comprehendunt Clericos,
habentes solum titulum patrimonii, vel
quid simile, quod beneficiū non est,
intellige saltem *in odiosis*, ut eruditè ob-

Tom. III.

servat Azor loc. cit. demum, ad multas
anxietates cavendas, evitandas, Bene-
ficiatos non esse cogendos ad sustinenda
onera, quæ in fundatione, vel institu-
tione, aut statutis non reperiuntur, vel
ad quæ ex antiquissima consuetudine non
tenentur, sic Barbosa in *Sess. 7. c. 5. Trid.
de reform. n. 8.*

§. 7.

De Commendis.

Quid sit beneficiū *in commendam* 269
alicui dari, vel conferri? diximus
n. 274. ubi etiam præmisimus, *commen-
dam*, aliam esse *perpetuam*, aliam, *tem-
poralem*, & hanc non esse beneficiū
Ecclesiasticum ex *n. cit.* illamque fieri, in
utilitatem Commendatarii, istam regu-
lariter, in commodum Ecclesiæ com-
mendatæ, quibus positus.

Quæres 1. quo jure, ac potestate
gaudeat *Commendatarius perpetuus*? R.
quòd juribus gaudeat iisdem, quibus
gauderet proprius Beneficiatus, sic Gar-
cia p. 4. de beneficiis c. 4. n. 48. Unde
fructus beneficii commendati, seu, (ut
notat Rebuff. cit. de Commendis n. 1.)
in custodiam dati, facit suos, & liberè de
illis disponere potest libertate, quam ju-
re habent alii beneficiati. Garcia cit. n. 20.
Similiter sicut, quilibet alius Beneficiatus
sic talis Commendatarius, potest locare
fructus, & possessiones Ecclesiæ com-
mendatæ, ut notat Rebuff. cit. n. 40. ex
modis acquirendi beneficiū, etiam
unum esse, cum *Ecclesia commendatur ali-
cui*, ut eam non *tituli*, sed *commendatio-
nis* jure administret, ut notat Azor p. 2.
l. 6. c. 31.

Quæres 2. An Ecclesia Parochialis 270
ab Episcopo commendari possit? R. pos-
se, id exigente necessitate, vel evidenti
utilitate Ecclesiæ, sed tantum ad 6. Men-
ses, per c. *Nemo 15. de Elect. in 6.* ubi Gre-
gorius X. *nemo*, inquit, *deinceps parochia-
lem Ecclesiam, alicui, non constituto in eta-
te legitima, & Sacerdotio, commendare
presumat: nec tali etiam, nisi unam: &
evidenti necessitate, vel utilitate ipsius Ec-
clesiæ suadente.* Hujusmodi autem com-
mendam (ut præmittitur) ritè factam,
declaramus, *ultra semestris temporis spa-
rium non durare.* Statuentes, *quicquid*

I

secus

secus de commendis Ecclesiarum parochialium actum fuerit, esse irritum ipso jure; hoc tamen limitandum videtur, ut id, quod dictum est, non possit Episcopus, nisi talem Ecclesiam commendet, eo quod ipse Rector ejus Ecclesie sit; vel Rector illius sit mente captus, aut absens non relicto Vicario; quia tunc commendari potest, quamdiu durat carentia, vel absentia, etiam finito semestri, idem die de Coll. Canonorum, sede vacante, si post semestrem nondum creatus sit Antistes. Extra hos casus, ut notat Azor g. 3. non potest finito semestri ulterius commendari. c. Commissa 35. de Elect. in 6. quod tamen videtur intelligendum, nisi duret eadem necessitas, vel utilitas; nam eo casu posse illud ad aliud semestrem commendari, tradit Azor p. 2. l. 5. c. 29. g. 7. Barbof. in dict. c. Nemo n. 9.

271 Exallato textu deducitur, Parochialem Ecclesiam non posse authoritate Episcopi commendari Clerico, nisi habenti legitimam aetatem, scilicet agenti annum 25. *Gl. in c. Nemo de Elect. in 6.* nec nisi ad Sacerdotium promotus *Gl. in loc. cit.* nec nisi uni, unam Ecclesiam Parochialem, nec, nisi cogatur illius evidenti necessitate vel utilitate, ut dicitur in *cit. c. Nemo*. Quamvis autem Ecclesia commendata dicatur quasi deposita apud alterum, non sequitur tamen omni ex parte naturam, & conditionem depositi. Nam *Commendatarius* & Ecclesie commendatae rebus potest impensas facere &c. ut diximus n. 269. non autem *Depositarius*, ex re deposita.

272 Præter hæc *Not. 1.* Si quis cupit impetrare Ecclesiam commendatam, tanquam vacantem, debere in Supplicatione mentionem facere *commendationis*, aliàs concessio erit subreptitia, & nulla, ita Francus in *cit. c. Nemo*: postquam autem Episcopus alicui commendavit Ecclesiam ad 6. Menses, sine Clausula: *Donec ipse voluero*, non potest eam, *nutu suo*, ante semestrem tempus revocare, ut volunt aliqui, quia jure statuti sunt 6. Menses *c. dudum de elect. in 6.* Rebuff. in Praxi p. 1. tit. de *Commend. n. 58.* secus, si addidit præfatam clausulam; quamvis aliqui probabilius teste Azor g. 6. putent, quod possit revocare simpliciter, esto clausulam illam non addiderit, quia tempus

ibi oppositum est, *ne ultra*, non verò, ut revocatio fieri non possit *prius*: *Commendatarium* autem perpetuum nec ipse Papa, sine justa causa revocat. Hoc ipso autem, quod Pontifex aliquam Ecclesiam commendaverit, *etiam ad tempus*, censetur *affecta*, hoc est, ipsius juri, & potestate subiecta, ut eam nullus inferior, etiam elapso illo tempore, conferre possit, Azor *cit. g. 7.*

Not. 2. *Commendatarium* perpetuum, coram Pontifice, non autem Ordinario, posse Ecclesiam commendatam deponere *in favorem alterius*, sic Joannes Monachus in *c. Nemo*, de elect. in 6. quia quasi jus, & titulum habet in ea, secus, temporalis. Is enim potest coram Ordinario quidem *Abolute, & simpliciter* cedere, sed *non in favorem tertii*, quia in ea jus non habet, nec titulum. *Not. 3.* habentem Ecclesiam jure tituli, auctoritate Papæ, non autem Ordinarii, posse eam habere jure *Commendationis*; sic Azor g. 10. *Not. 4.* habentem jus conferendi beneficium, *jure communi*, habere etiam auctoritatem illud temporaliter commendandi, secus, si jure *speciali* puta privilegio, consuetudine, præscriptione. *Not. 5.* si Papa alicui commendet Ecclesiam *simpliciter*, quin scilicet exprimat tempus certum, vel perpetuum, videri commendasse in perpetuum, nam si secus, debuisset exprimi certum tempus.

Not. 6. Eum, qui habet Ecclesiam 274 sibi ad sex Menses commendatam ab Episcopo, ante lapsum termini posse à Papa impetrare ejusdem prorogationem etiam in perpetuum, si exprimat, *esse commendatam solum ad tempus*; sic Rebuff. *cit. n. 31.* *Not. 7.* Ecclesias Parochiales, & curatas, commendari quidem posse ab Episcopo ad 6. Menses, beneficia tamen simplicia non solere commendari, & Abbatias, Prioratus, ac Prapositiones, sicut & beneficia regularia, commendari à solo Papa; sic Azor *cit.* quamvis Castropalaus *tr. 13. de benefic. D. 1. p. 8. n. 5.* doceat, beneficia simplicia, etiam ultra semestrem, posse commendari ab Episcopo, exigente utilitate Ecclesie, si de proprio Beneficiato non providetur. *Not. 8.* quod habens Ecclesiam Parochialem *jure tituli*, spectato *jure communi* possit *aliam* obtinere

neri, *jure commendationis*. Nam jure communi duæ Ecclesiæ possunt simul obtineri, una, *collata*, altera, *commendata*, c. *qui plures* 21. q. 1. ibi: *qui plures Ecclesias retinet, unam quidem titulatam, aliam verò, sub commendationes retinere debet*; sic ibid. Leo VI.

275 Dixi, *spectato jure communi*. Nam jure novo CC. Trident. Sess. 7. c. 2. & 4. non potest Castropalaus tr. 13. de benefic. D. 1. p. 8. n. 6. hoc tamen intellige, de commenda perpetua. Nam commenda temporalis non obstat Tridentinum ut notat Castropalaus cit. n. 7. Porro, dictum c. 2. sic loquitur: *Nemo, quâcunque etiam dignitate, gradu, aut præ eminentiâ, præfulgens, plures Metropolitanas, seu Cathedralis Ecclesias, in titulum, sive commendam, aut alio quovis nomine, contra Sacrorum Canonum instituta, recipere, & simul retinere præsumat: cum valde felix sit ille censendus, cui unam Ecclesiam bene, ac fructuosè, & cum animarum sibi commissarum salute, regere contigerit. Qui autem plures Ecclesias contra præsentis Decreti tenorem nunc detinent, unâ, quam maluerint, retentâ; reliquas infra sex Menses, (si ad liberam Sedis Apostolicæ dispositionem pertineant, aliâs infra annum) dimittere teneantur: alioquin Ecclesiæ ipsæ, ultimò obtentâ duntaxat exceptâ, eo ipso vacare censeantur; & deinde c. 4. quicumque de cætero plura curata, aut aliâs incompatibilia beneficia Ecclesiastica, sive perviam unionis ad vitam, seu commenda perpetua, aut alio quocunque nomine, & titulo, contra formam Sacrorum Canonum, & præsertim constitutionis Innocentii III. (quæ incipit, *De multa*) recipere, ac simul retinere præsumperit, beneficiis ipsis, juxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso jure, etiam præsentis Canonis vigore, privatus existat.*

276 Not. 9. Olim Ecclesias cœpisse commendari *ad tempus*, donec idoneus ejus Rector crearetur; deinde autem, ex variis causis, Pontifices cœpisse beneficia etiam regulatia, quandoque etiam in *perpetuum* commendare, de quibus Azor cit. q. 20. in quæstione autem, *quid circa fructus Ecclesiæ commendatæ possit Commendatarius temporalis?* R. quod de illis nihil disponere possit, nisi ex parte, quæ in sui

Tom. III.

suorumque sustentationem designatur, ut ait *Gl. in c. Nemo de elect. in 6.*

Quæres 3. cum dixerimus, Episcopus 277 pum beneficia Parochialia commendare posse *ad semestre*, à quo die computari debeat hoc semestre? R. posse computari, non à die *vacantis*, sed ab ultimo die *semestris* Episcopo concessi ad providendum; quia *commendare* est quidam quasi modus providendi, & cujusdam quasi tituli Collatio. Si autem quæras, an si Pontifex alicui *seculari* Clerico commendet beneficium regulare, *commendatus* teneatur religionem profiteri? sicut ex dict. debet *titularis*? R. negativè, sic Garcia cit. c. 5. n. 28. quia de hoc casu, quando commendatio fit à Summo Pontifice, nihil constitutum est in eo jure, quod agit de casu priori.

Quæres 4. An etiam hodie, ac post 278 Tridentinum, commenda temporales sint in usu? R. ex Trident. Sess. 24. de Reform. c. 18. beneficia curata, & Parochialia non amplius *ad tempus* commendari, sed in illis, dum de Rectore provideatur, Vicarios constitui, sic Garcia de benefic. p. 4. c. 5. n. 15. Verba Tridentini sunt: cum Ecclesiæ Parochialis Ecclesiæ *vocatio* per obitum, vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter; *quomodocunque contigerit*, etiam si ipsa Parochialis Ecclesia *reservata*, vel *affecta* fuerit generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti, seu privilegii in favorem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum, *debeat Episcopus statim, habitâ notitiâ vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, ejus arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere*, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, *donec ei de Rectore provideatur*. Unde nunc solum commenda *perpetua* in usu sunt, quas facit *solus* Pontifex; non autem Legatus de latere, vel ullus alius, sic Castropalaus cit. n. 9. In quæstione autem, an beneficium perpetuo commendatum *vacet obitu Commendatarii?* sunt plures, qui affirmant, sed negativam probabiliorem judicat Castropalaus cit. n. 11. volens illud non morte *Commendatarii* vacare, cum illi commissum sit solum, ut custodiat, sicut erat ante, sed vacare *à tempore obitus ejus, qui habuit in titulum.*

§. 8.

De Beneficiis Ecclesiæ Collegiata, numerata, Sacerdotalibus, & non Sacerdotalibus.

279 **B**eneficium Ecclesiæ Collegiata dicitur, quod est de Ecclesiâ, in qua tres, vel plures Clerici sic ordinantur auctoritate Superioris, ut efficiant unum Corpus, seu Collegium cum Sigillo, & Camerario, seu Syndico; sic enim definitur Ecclesiâ Collegiata per Tholosanum l. i. juris Canonici tit. 27. n. 5. Quando autem non faciunt unum Collegium, seu Corpus, sed beneficia sunt omnino distincta, & separata quoad redditus, servitia, & Rectores, Ecclesiâ est non Collegiata, & beneficia dicuntur Ecclesiâ non Collegiata.

280 Beneficium Ecclesiæ numerata vocatur, beneficium illius Ecclesiæ, in qua est certus, ac determinatus numerus Canoniorum; Ubi verò non est certus numerus, sed augetur, vel decrescit juxta accrescentiam, vel decrescentiam fructuum, Ecclesiâ dicitur non numerata, de talibus beneficiis agit in c. Ex parte 10. de Concessione Præbendæ, ubi dicitur: in Ecclesiis non numeratis vacationem præbendarum, seu Canonicatum, possibilem non esse; nec ibi devolutionem ad Superiorem ex negligentia semestri in non providendo Ecclesiæ de Ministris. Et ideo etiam Vivianus, in Praxi juris Patron. l. i. c. 1. n. 118. docet, tanquam probabilius, quod beneficia Ecclesiæ non numerata nunquam vacent; sed statim, ac Titularis exspirat, cessent, ac esse desinat, ex c. Dilecto 25. de Præb. ibi licet in Ecclesiâ, in qua certus non est numerus præbendarum, nulla etiam vacante, in Canonicum quis possit assumi, &c. posse tamen permutari, vel resignari in favorem alterius, sed factâ mentione, quod sint in Ecclesiâ non numerata.

Ex hoc colliges beneficium Ecclesiæ non numerata propter negligentiam eorum, qui ei intra 6. menses providere debeant, non devolvi ad Superiorem ipso jure; quia tale beneficium nunquam vacare censetur. c. ex parte, de Concess. Præbend. neque tali casudari locum supplendæ negligentia Canoniorum gl. ibid.

Beneficium Sacerdotale describitur, 281 in cujus fundatione dicitur, quòd conferri debeat Sacerdoti, qui per se ipsum celebret v. g. tot Missas per hebdomadam, vel quòd ad illud præfentetur, qui sit actualiter Sacerdos; vel denique, quando in ipsa fundatione vocatur Sacerdotale, hoc est, requirens Sacerdotium in Beneficiato, sic Vivianus cit. n. 98. Ex quo sequitur, ejusmodi beneficia non posse conferri Clerico non Sacerdoti, quæ autem in Clerico non prærequirunt Ordinem Sacerdotalem, vocantur non Sacerdotalia.

Hujus generis sunt beneficia, quæ non habent illam Sacerdotii expressionem, vel in quorum fundatione solum dicitur, quòd conferri debeant Capellano, qui per Septimanam celebret tot Missas. Nam hæc verba non respiciunt ipsum Sacerdotium, vel actum celebrationis, sed tantum onus, & obligationem ut celebratio fiat. Quare beneficia non Sacerdotalia conferri possunt Clerico non Sacerdoti, modò per Substitutum celebret, quia sic satisfacit oneri imposito. Per onus enim celebrandi Missas, non intelligitur electa industria personæ, nisi sit Capellania, vel præbenda Ecclesiæ Cathedralis, cujus redditus constituent in distributionibus quotidianis. Barbof. in c. Significatum II. de Præbend. n. 4. V. Azor p. 2. l. 6. c. 8. quibus positus.

Prima dubitatio est, an, quando in fundatione beneficii constitutum est, ut conferatur Capellano Sacerdoti, vel simpliciter Sacerdoti, quin addatur, Sacerdoti actu, vel, qui per se ipsum celebret, in tali tamen Beneficiato requiratur, quòd sit actu Sacerdos? R. quòd Gonzalez, Quaranta, & alii apud Castropalaum cit. p. 6. n. 11. dicant sufficere, quòd Capellanus instituendus in beneficio, pro quo Fundator exigit Capellanum Sacerdotem, qui Missas celebret, sit tempore institutionis Sacerdos habitu (nimirum in dispositione proxima, ut fieri possit Sacerdos) qualiter hoc sufficit ad beneficium Parochiale, licet habeat annexum Sacerdotium, sed contrarium dicendum videtur; quia sic tempore institutionis non habet, quòd Fundator exigit, cum in dato casu Sacerdotium sit qualitas ad institutionem præsupposita, & annexa antecedenter; in beneficio autem Parochiali, solum consequenter, sic Castropalaus cit.

n. 12.

n. 12. Barbosa. p. 2. de potestate Episcopi, allegat. 24. à n. 37. & in c. Significatum, de præbendis. n. 5. ubi ait cum pluribus aliis, quando in fundatione præbende dicitur, ut assignetur Sacerdoti, in actu provisionis debet esse Sacerdos, & ratio est, quia Sacerdos in habitu, est, qui habet proximam aptitudinem, ut fiat Sacerdos, at talis non est Sacerdos, sed tantum proxime potest esse Sacerdos, ergo. Et hoc etiam probabilius procedit in provisionibus Apostolicis, quando beneficium requirit Beneficiatum Sacerdotem ex dispositione Fundatoris. Huic enim non præsumitur derogare Pontifex, nisi exprimat; secus est, si ex statuto Ecclesiarum, vel Cathedralium, vel Collegiarum, ut recte notat not. Castropalaus n. 14.

283 Et quamvis hoc postremum aliqui limitent, ut non procedat, in provisionibus Apostolicis, habentibus clausulam: non obstantibus statutis, volentes, eo casu institui posse in beneficio Sacerdotali Clericum, qui sola aptitudine Sacerdos sit; ita Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gl. 5. n. 106. tamen, ut hæc limitatio vera sit, intelligi debet de Capellaniis, ex statuto Ecclesiarum requirentibus in providendo Sacerdotium actu; non autem ex statuto seu ordinatione Laicorum. Nam nomine statuti non intelligitur dispositio facta à fundatore; & testatorum voluntati non præsumitur Papa derogare velle, nisi exprimat; & hoc verum est si sit Laicus, sive Ecclesiasticus Fundator; sic Castropalaus cit. n. 14. qui citat, & sequitur in hoc Felinum in c. nonnulli, de præscript. n. 23. & seq.

284 Altera dubitatio est, quid dicendum, quando Fundator alicujus Capellaniæ sic Constituit: instituat in ea Capellanus, qui Missas celebret. Varia variorum est opinio: aliqui volunt, non valere institutionem, nisi instituendus sit actu Sacerdos; alii volunt sufficere, quod sit Sacerdos aptitudine: Alii dicunt primam opinionem esse veram, si Capellania sit fundata à Laico; & secundam, si ab Ecclesiastico. Harum opinionum Authores videri possunt apud Castropalaum cit. à n. 15. Cæterum ex his opinionibus probabilior videtur ea, quæ docet, eo casu Capellaniam, vi fundationis, non esse Sacerdotalem actu, vel habitu, seu

aptitudine proximam, sed conferri posse cuilibet constituto in ætate 14. annorum; sic Barbosa, Gonzalez, Garcia, & alii, quos cit. & sequitur Castropalaus, cit. n. 18. Nam, vi datae fundationis, aliud non habetur, quam Capellanum esse obligatum ad celebrandum, ergo sufficit, si sit aptus, ut huic obligationi satisfaciat; sed ad hoc potest apus esse, quin ipse sit Sacerdos actu, vel aptitudine proxima; cum ad hoc sufficiat, quod per alium celebrari curet; quia qui per alium facit, per se ipsum facere censetur, ubi non requiritur industria personæ, sed tantum opus, ut dicitur regula: qui per alium, de reg. jur. in 6. Confirmatur ex eo, quia contra eum, qui legem dicere potuit & non expressit, apertius, est interpretatio facienda, sed Fundator, si vellet, ut Capellanus per se ipsum, & non per substitutum oneribus Capellaniæ satisfaceret, id explicare posset, ergo, dum non explicuit, contra illum interpretatio facienda est, sic Azor tom. 2. l. 2. c. 8. q. 5.

Not. tamen hanc opinionem limitari 1. ab aliquibus, ut non procedat in casu, ubi consuetudine, legitime præscripta, contrarium habetur; Sed hoc intellige de consuetudine inducta animo obligandi; non autem, per usum merè liberum: limitari 2. à Barbosa p. 2. de potestate Episcopi. Allegat. 24. n. 44. ut non procedat in Capellaniis Ecclesiarum Cathedralium, quarum redditus consistunt in distributionibus quotidianis, & solis interessentibus conceduntur. Nam hæc requirunt residentiam, & earum obligationi satisfieri non potest per Substitutum. Unde si habeant annexum onus Missarum, sunt Capellaniæ Sacerdotales, quæ Sacerdotem, saltem aptitudine requirunt.

Tertia dubitatio est, an supposito, quod aliquod beneficium, seu Capellania sit Sacerdotalis actu, vel habitu; possit Episcopus de consensu Patroni, hæredis vel Successoris Fundatoris, supra dictam qualitatem alterare, conferendo illam dispensativè habenti annos 14. consequenter Clerico, qui nec actu, nec aptitudine proxima sit Sacerdos? R. posse, si Fundator vivat, & consentiat, modo adsit causa Ecclesiæ utilis, idque non tantum

tantum semel, sed etiam in perpetuum; sic Garcia, & alii apud Castropalaam *cit. p. 6. n. 20.* si petas, quid dicendum, quando non vivit amplius Fundator? potestne de consensu eorum, qui ei successerunt? affirmativam sequitur (apud Castropalaam *cit. n. 21.*) Abbas, Imola, Felin. Navarrus, Rebuffus & alii, quorum ratio est, quia voluntas Fundatoris præsumi debet subiecta dispositioni Ordinarii ex Successorum consensu; cum id exigat recta gubernatio. Sed, si voluntas Fundatoris commodè impleri potest, Episcopum nec semel, aut pro unâ solùm vice, posse dispensare, aut ejus qualitatem mutare; ita Decius in *c. cum accessissent de constitut. n. 54.* Garcia *p. 7. c. 1. à n. 107.* id comprobans pluribus decisionibus Rotæ Romanæ, ratio est, quia in *Trid. Sess. 25. de Reform. c. 5.* expressè prohibetur, ne qualitates, seu onera, in beneficiorum foundationibus requisita, seu imposita, *in eorum collatione, vel quacunq; alia dispositione, mutantur, vel derogentur.* Deinde hæc potestas esset in certum Ecclesiarum detrimentum. Nam fideles ex eo potissimum, incitantur ad ejusmodi pias foundationes, quòd sciant, suas dispositiones integrè, & inviolabiliter observari, unde multum arcerentur, si furent oppositum. Et hæc utilitas præponderat, cuilibet alteri speciali in casu particulari.

287 Quarta dubitatio est, an, & quando Sacerdos, vi sui beneficii, vel Capellaniæ obligatus quotidie celebrare teneatur per alium supplere? quando propter infirmitatem ipse celebrare non potest. Ad hoc responderet Barbosa in *c. Significatum II. de præbend. n. 8.* non teneri, quando infirmitas est tantum aliquot dierum, v. g. octo, vel decem; hoc ad dies quindecim extendit Diana apud eund. *p. 2. tr. de celebr. missar. resol. 27.* imò ad unum, vel duos menses, Petrus Navarra *l. 2. de restitut. c. 2. n. 21.* Naldus in summa. *V. Missa, n. II.* Sed hæc extensio videtur nimis magni præjudicii; nisi aliter deductum sit in pactum; quia prudenter præsumi non potest, in obligationibus justitiæ (qualis est in ejusmodi Capellaniis) Conductores, velle nihilominus præstare

mercedem laboris, tanto tempore, etiam sine Conducti culpa prætermisisti, unde privetur intento fructu Spirituali animæ suæ, vel aliorum, quorum bonum in ea foundatione intendit.

Et quamvis, Capellanum condu- 288
ctum, ut *quotidie* celebret, non teneri celebrare *quovis die*, sed satisfacere, quanto frequentius potest salva honestate, doceat Barbosa in *c. Significatum II. de præbendis n. 9.* & apud eum Diana *cit. resol. 28.* probabilius tamen est contrarium nempe teneri *quotidie*, nisi excuset rationabilis causa; deducitur ex *c. Significatum II. h. t.* Cum enim Præpositus, & Capitulum Insulanum Alexandro III. significassent, quòd cuidam Sacerdoti præbendam unam in Ecclesia ipsorum, communi voluntate, dederint, ita quòd *Missam de Sancta Maria* nisi corporis infirmitate gravatus sit) debeat *quotidie* celebrare, & Ecclesiam ipsorum non nisi communi tam Præpositi, quam Capituli assensu possit dimittere, vel cuiquam præbendæ illius anniversarium delegare, & hanc institutionem ab eodem confirmari petissent; respondit Pontifex: *hanc institutionem eatenus confirmamus, ut prædictus Sacerdos, nisi infirmitate corporis fuerit impeditus, assidue debeat obsequium suum impendere Ecclesie memorata, & quando (rectius, quòd) frequentius potest (salva honestate sua, & debita devotione) Missarum solemnia celebrare: nec sibi liceat hoc illi subtrahere sive causâ voluptatis, sive ad aliam Ecclesiam transferendo.*

Ex hoc enim textu deducitur. 1. 289
quòd Prælati, & Capitulum possint Præbendæ vacanti, onus, aliàs licitum, & honestum, imponere, ad quod Præbendarius teneatur, puta, ut ille, dum infirmus non fuerit, *quotidie* celebret *Missam de sancta Maria*, salva honestate sua, & debita devotione: ubi nota dubitari, qualiter præbenda dari possit in eum finem, ut *quotidie celebret*, ut valida sit? quidam enim censebant, in hoc casu non vendi Sacramentum, sed *operam & laborem* impendendum in administratione, ut per Gloss. in præfenti, cui simi-

similis in cap. ult. 24. q. 2. & in cap. *Suam de Simon.* ubi Panormitanus, idem probat Joannes Major in 4. dist. 25. q. 1. Col. 3. alii, ex quorum numero sunt Cajetanus 2. 2. q. 100. a. 3. & Sotus intelligunt dari hic præbendam *pro obligatione*, sacra faciendi quotidie, aliud enim est *actio*, aliud, *obligatio* ad actionem; sed rectius dicitur, dari præbendam *in stipendium* sustentationis, juxta doctrinam D. Pauli 1. ad Cor. c. 9. quò etiam facit c. *Clerici* 1. q. 2.

Deducitur 2. posse tali Clerico imponi onus, seu obligationem (in ejusmodi beneficio, vel præbenda, *de novo creata*,) ne possit illam dimittere, *sine consensu Episcopi, & Capituli*, sive causâ voluptatis, sive ad aliam Ecclesiam se transferendo; ut patet ex postremis dicti c. 11. verbis, *ibi sive causâ voluptatis &c.*

290 Deducitur 3. etsi in textu dicatur, ejusmodi præbendarium (ut *quotidie* celebret in tali Ecclesia missam *de Sancta Maria*) constitutum, nisi corporis infirmitate gravatus sit, *ex pacto constituentium taliter esse constitutum*; hanc tamen institutionem non esse *quoad omnia* à Pontifice confirmatam, ut patet ex verbis: *eatenus confirmamus*, ut prædictus Sacerdos, nisi corporis infirmitate fuerit impeditus, *assidue debeat obsequium suum impendere Ecclesie suæ*; & *quanto frequentius* potest (*salvâ honestate suâ, & debitâ devotione*) Missarum solemniam celebrare, ubi nota rectius legi, ut habent alia exemplaria non *quando*, sed *quantò frequentius*. Ex quibus verbis.

291 Deducitur 4. inter instituentes, & institutum præcessisse pactum, de celebratione *quotidianâ*; & hoc esse confirmatum à Pontifice non in terminis, sed ut (ii *quotidie celebrare*) accipiatur pro *assidue impendere obsequium illud Ecclesie*, hoc est, *frequentius*, non utcumque, sed *quantò frequentius* potest, nisi obstat *infirmitas, honestas, aut propria devotio*, quibus verbis Pontifex non improbat illud pactum, nec infirmat; sed, potius explicat, qualiter nimirum intelligi debeat, ii *quotidie celebrare*, quando alicui præbenda confertur, sub tali onere; nimirum intelligendum esse, ut

celebret, *quò sapius potest*, quovis nimirum die, quo licet, & potest die, non impediente infirmitate, honestate, vel propriâ devotione; hoc enim denotant verba, *quantò frequentius potest*; ii *frequentius* non sumendo comparative ad plures dies *celebrationis* cum paucioribus *non celebrationis*; sed comparative ad impedimenta, ut scilicet celebratio non omittatur ullo die, nisi dato uno ex dictis impedimentis.

Pro hoc *not.* 1. casum *infirmitatis* in 292 hac conventionem *expressè deductum esse in pactum*, ut non obstante obligatione quotidie celebrandi, non intelligatur pro casu infirmitatis; ex quo non rectè arguitur à simili, ut etiam procedat in casu, quo id non est deductum in pactum, hinc licet in priori casu ejusmodi Capellanus non teneatur suis sumptibus providere de alio, qui, dum ipse decumbit, celebret; secus tamen est in posteriori, saltem, ubi morbus esset diuturnus propter dicta. n. 287.

Not. 2. quando Pontifex confir- 293 mavit institutionem illius Præpositi & Capituli Insulani, cum onere *quotidie* celebrandi Missam *de Sancta Maria*, nisi etiam impediatur *honestas, vel propria devotio*, hanc exceptionem posse intelligi, dupliciter; Primò, ut *honestas, vel propria devotio* (quando casus occurrit) talem Capellanum eximat *ab ipso actu celebrandi*, vel tantum ab actu dicendi *tallem Missam*, & probabilius videri, procedere solum de secundo, quando per infirmitatem non impeditur à celebratione; licet *honestè*, ac decenter tunc non possit dicere Missam *de Sancta Maria*, vel quia Rubricæ id pro tali die non permittunt; vel quando aliqua solemnitas, aut causa rationabilis aliud exigit. Nam per ea verba (*salvâ honestate*) id ipsum Pontifex videtur voluisse indicare.

Quando autem excipit etiam *propri-* 294 *am Capellani devotionem*, non eximit eum propterea ab actu *quotidie celebrandi*, cum expressè petat, *ut assidue deserviat Ecclesie suæ, quantò frequentius potest* (nec enim *propria devotio* suadere posse videtur, ut omitatur Sacrificium à Sacerdote, ubi ex pacto tenetur, nisi fortè contingat, aliquo

quo die prohiberi per conscientiam peccato gravatam, ubi concessarii copia non est: Sed tantum, ab actu quotidie celebrandi Missam de Sancta Maria, de qua conventum est. Contingere enim potest, quod ejusmodi Capellanus quandoque, causâ *sua devotionis*, quam habet erga certum aliquem Sanctum, vel erga animas fidelium defunctorum, præsertim in ara privilegiata, celebrare cuperet Missam de Requiem, vel de tali Sancto, cujus festiva Solemnitas in alia Ecclesia peragitur; in dicto igitur casu devotionis propriæ, videtur insinuare Pontifex, satisfieri obligationi ex pacto celebrandi quotidie de Sancta Maria, esto tunc dicat Sacrum de festo, vel Requiem.

295 *Not. 3.* cum quandoque beneficia habeant annexum non tantum onus celebrandi *quotidie*; sed etiam onus *quotidie applicandi Missam ad certam intentionem Fundatorum*, dubitari, an ejusmodi Capellanus, hac obligatione gravatus, intelligatur sic obstrictus, ut ne semel, per totum annum, Missam applicare possit pro alio fine? v. g. sibi pro felici morte, vel satisfactione suorum peccatorum; aut pro animabus defunctorum Parentum; &c. *æ.* negativè, quia nec Fundatores præsumi prudenter possunt, talem obligationem expressam infundatione, sic restringere, nec suscipientes illam in eandem consentire, ut nunquam fructu sui Sacrificii gaudere possint, pro solatio, ac salute animæ suæ. Hinc tales Capellani, ex vi talis obligationis, non videtur obstringi, ut illam intentionem observent etiam in festo fidelium defunctorum, aut in casu, quo parens, mater, frater, aut ejusmodi propinquus obiisset; nam similes casus non censentur, in obligatione beneficii, quotidie *dicendi Missam, ad intentionem expressam* in fundatione, comprehendi.

§. 9.

De Beneficiis Magistralibus, Monocularibus, Consistorialibus, de Mensa & Patrimonialibus.

296 **B**eneficium *Magistrale*, seu *Doctore* est, quod per Concursum conferri

debet uni Magistro vel Doctore, aut saltem Licentiato in Theologia vel in Jure Can. aut Civili, de quo Gonzalez *ad 8. Reg. Cancellaria Gl. 9. §. 2.* per totum. De talibus beneficiis, seu præbendis pro tenendis Magistris, qui *Sacram Theologiam* Personis Ecclesiasticis, præsertim in Ecclesiis Cathedralibus, tradant, plura saluberrimè constituta sunt in *CC. Trid. Sess. 5. de Reform. c. 1. ne* videlicet, ut loquitur Concilium, *caelestis ille thesaurus, quem Spiritus Sanctus summâ liberalitate hominibus tradidit, neglectus jaceat, summè tamen necessarius iis, qui Ecclesias regunt, & solvendis non modo causis Ecclesiasticis, sed etiam conscientia casibus, ut Judices, vel animarum Pastores præsumt.* Quid enim rectè resolveret in foro Ecclesiæ, vel interno, vel externo, aut nihil, aut parum gnarus Theologiæ Sacræ? Nam, etsi sciat praxim fori? quid statuet in applicandis legibus, aut Sacrorum Canonum institutis, qui nec fundamenta legum, nec Sacrorum Canonum novit, vix rectè noscibilia à *non Theologo.* Quæ porro circa præbendas ejusmodi Magistrales statuta sint, videri possunt citato loco Tridentini, & Barbof. *ibid.*

Beneficium *Monoculare* dicitur, quod 297 vel est unicum in aliqua Ecclesia, vel cum is, qui ei præest, non habet, quod ad plura præsentet: quando autem in una Ecclesia sunt plura beneficia, vel quando quis habet collationem plurium, aut collationem unius, aut vel concolationem alterius, aut præsentationem ad aliud, tum ea beneficia, & singula eorum dicuntur *non Monocularia*, sic Vivianus *cit. l. 1. c. 1. n. 120.* Beneficia porro Monocularia venire sub reservatione 8. regulæ Cancellariæ, docet Gonzalez ad eandem, *Gloss. 9. §. 4. n. 1. & 14.* Sed Azor *p. 2. l. 6. c. 32. q. 2.* probabilius censet beneficia *monocula*, nisi hoc exprimatur, non venire sub clausula generali reservativa; quia non creditur voluisse Papa spoliare omnino Ordinarium jure conferendi, ne cum unico veluti lumine, quo gaudet, orbare videatur; Sic Pareyra in *Elucidario. n. 1287.*

Cum

298 Cùm autem quædam beneficia non expediuntur per supplicationem; sed, quæ per Schedulam à Papa in suo Consistorio coram Cardinalibus proponit, de iisque ibid. intervenientibus Cardinalibus providet, ea vocantur beneficia *Consistorialia*. Tali sunt certi Episcopatus, Abbatia, aliaque dignitates tam seculares, quàm Regulares: sic Gomez in regula, *de infirm. resignant. q. 14. & in reg. de Annali. à q. 18.* unde beneficia *Consistorialia* omnia sunt reservata Papæ; Gonzalez *cit. gloss. 9. §. 1. à n. 38.* Quæ verò expediuntur extra Consistorium Papæ, per stylum communem, vocantur *non Consistorialia*.

299 Beneficia *de Mensa* dicuntur, quæ perpetuò incorporata sunt Mensæ Episcopali, Capitulari, vel Abbatiali; per incorporationem factam *Mense*, intelligendo, factam *in eorum sustentationem*. Hæc beneficia *de Mensa* nunquam vacant, utpote constituta in sustentationem Prælaturæ, quæ nunquam moritur; sed Possessore defuncto, translato, vel amoto, juris dispositione Successori reservari debent; hinc Prælato mortuo consolidantur. *In Mensa*, hoc est, manent penes *Mensam*, juxta Gonzalez *cit. gloss. 5. §. 6. à n. 63.* & ideo in illis non datur negligentia in provisione; cùm beneficia, *nunquam vacantia*, provideri non soleant, *gloss. in Clem. 1. de suppl.* negligentia Prælatorum V. *de Mensa*; qua de causa beneficia *de Mensa* impetrari non possunt, utpote nunquam vacantia.

300 Demum *Patrimoniale* beneficium est, quod vi foundationis, de consensu Ordinarii, conferri debet natis, incolis, vel originariis ex tali familia, patria, civitate, Parochia, &c. Idem est, si hoc fieri debeat, vel vi statuti, vel constitutionis Synodalis, à Papa, vel Ordinario confirmatæ, vel etiam vi consuetudinis immemorialis. Tale beneficium, seu Ecclesia *Patrimonialis*, idem est, ac *Receptiva*, non habens certum numerum Beneficiatorum; *Irid. sess. 24. de reform. c. 18.* Et pro tali beneficio Episcopus solum examinat Provisum, ante immissionem in possessionem; sic Vivianus *cit. l. 1. c. 1. à num. 103.*

§. 10.

De beneficiis litigiosis, uniformibus, nominatis, & sub eodem tecto.

Beneficium *litigiosum*, seu *non pacificum* dicitur, super quo pendet lis, ut eâ pendente Ordinarius circa illud nihil disponere possit. *Clem. 1. §. si autem* Ut lite pendente. Hæc autem litis pendentia suspendit Ordinarii potestatem solum usque ad declarationem super litis eventus; sic Barbosa *ibidem n. 5.* Fit autem litigiosum. 1. per citationem partis legitime intimatam illi, cum tali expressione, quod ex ea potuerit instrui, super quo conveniatur. *Clem. 2. eodem. 2.* si per partem steterit, quò minus citatio ad ipsum perveniret. *cit. Clem. 2. & Barbosa ibidem n. 7; 3.* per citationem à competente Judice decretam, si per citandum stat, quòd ei citatio non intimetur. Not. autem, ut per citationem inducatur litis pendentia, requiri, quòd ea citatio emanaverit à Judice competente; nec istam pendentiam induci per citationem *nullam, & invalidam*, nisi tamen pars citata comparuerit, vel ad eam causam Procuratorem constituerit; Barbosa *incit. Clem. 2. n. 6.* nec induci per litem injustam, & calumniosam; ne detur occasio calumniandi; sic Vivianus *cit. n. 161.* nec, si unus litigantium cedat, vel decedat; nec posse ab Ordinario alium subrogari, ne lites multiplicentur, & superstiti fiat injuria; quo casu Papa hunc subrogat in locum defuncti juxta 18. regulam Cancellariæ, de subrogandis colligantibus; & ideo Papa liberè provide- re potest de beneficio juris patronatus, etiam Laicorum, quando beneficium est litigiosum, juxta Gonzalez *cit. gloss. 6. à n. 142.* Ex hoc colliges beneficium *non litigiosum*, seu *pacificum* esse, de vel super quo nulla lis pendet. Quando beneficium est litigiosum, potest Beneficiatus, qui in eo habet jus quæsitum, alteri colliganti, pro bono pacis aliquid temporale dare, ut liti cedat. sic Barbosa in *c. Nisi essent. 21. de præbend. n. 7.*

Beneficia *uniformia* sunt, quæ habent idem nomen, & instituta sunt ad eundem finem, officium, & munus, eodem prorsus tempore explendum; sic Piafecius in Praxi Episcop. *p. 2. c. 5. à 3. num. 73.* v.g. duo

K

Cano

Canonicatus, duæ Parochiæ : quæ verò diversum (ut Canonicatus, & Parochia) *difformia*. Quæ ultra nomen beneficii, *speciale nomen* habent (v.g. *Decanatus, Parochiæ &c.*) dicuntur *nominata* ; quæ secus innominata denique *sub eodem recto* dicuntur non solum illa, quæ sunt in eadem Ecclesia principali, sed etiam in Capella, Cæmiterio, vel ambitu contiguo Ecclesiæ ; non item ea, quæ sunt ita in Capella, vel Cæmiterio contiguo Ecclesiæ principali, sed extra septa illius ; sic Garcia de beneficiis p. 1. c. 5. n. 259. Horum terminorum explicationem propterea hic referre, ac apponere volui, quia sæpius in dicendis occurret illorum mentio, ut legendis constet eorum significatio.

§. 11.

De beneficiis incompatibilibus.

303 **B**eneficium *Compatibile* dicitur, quod simul cum alio beneficio retineri libere, ac licite potest ; hinc illud, quod de jure cum alio licite retineri non potest, *incompatibile* vocatur. Et ideo (ut not. Vivianus cit. à n. 164.) *incompatibilitas* beneficiorum, *est concursus, (seu pluralitas) beneficiorum in una persona, à jure reprobatus*. Ex his quedam sunt simpliciter incompatibilia, quorum scilicet natura est, ut ipso jure primum, seu quod prius habetur, vacet, adepto secundo ; quando autem, adepto secundo, primum non vacat ipso jure, sed tantum illicitè retinetur absque dispensatione, & ideo unum eorum à Superiore tolli potest, dicuntur *incompatibilia secundum quid*.

304 Not. autem. 1. ex duplici capite nasci *incompatibilitatem* beneficiorum ; primo, quando ex jure communi consuetudine, statuto, vel fundatione, requirunt personalem residentiam continuam, & administrationem in distinctis locis ; secundo, quando unum eorum sufficit ad congruam, & decentem sustentationem Beneficiarii. Ratio porro prohibendi pluralitatem beneficiorum in eadem persona sine dispensatione, sumitur ex c. *Quia in tantum*. 6. h. t. ubi Alexander III. ita loquitur : quia in tantum quorundam processit *ambitio*, ut non duas, vel tres ; sed plures Ecclesias perhibeantur habere, cum *nec duabus possint debitam provisionem impendere* : per Fratres, & Coe-

piscopos nostros hoc emendari precipimus, & *de multitudine præbendarum, Canonibus inimica, quæ dissolutionis materiam, & evagationis inducit, certumque continet periculum animarum*, eorum, qui Ecclesiis deservire valeant, indigentiam volumus sublevari. Similiter in jure veteri cautum erat, ut constat ex c. *Sanctorum dist.* 70. & causa 21. q. 1. per totum. Causas porro hujus prohibitionis, *ex dict. c. 5.* enumerat Panormitanus *ibid. n. 2.* ex quibus. 1. est, propter delictum ambitionis ; 2. propter impotentiam, aut difficultatem pluribus serviendi ; 3. quia inducit materiam dissolutionis tam in moribus, quam in vestibus ; 4. quia causa vagandi licentiam, si Ecclesiæ sint in dissitis locis. 5. quia continet periculum animarum, nisi adsit legitima causa ; qua deficiente nec dispensatio quidem relevat.

Deinde in c. *ad hæc*, 13. h. t. expressè 305 dicitur, *omni rationi contrarium, ut unus Clericus, in una, vel diversis Ecclesiis, plures dignitates, vel personatus obtineat* ; cum singula officia in Ecclesiis assiduitatem exigant personarum. Secundo, in c. *Præterea*, 14. eodem, de G. qui in tua, & Tolosana Ecclesia est Archidiaconus constitutus, & *in utraque Ecclesia regulariter professus* : Mandamus, inquit Pontifex, *quatenus eundem, altero, quem maluerit, Archidiaconatu, facias esse contentum*. Tertio, in c. *cum non*. 15. eodem, ibi : *cum non ignores, quoddam Ecclesia unius debeat esse Sacerdotis*, nos attendentes, non esse convenientes, *ut idem Presbyter locum habeat in duabus Ecclesiis* : mandamus, quatenus ipsum *beneficio, quod habet, facias manere contentum* ; quod, si forte Archipresbyter, & Clerici alterius Ecclesiæ, in eum consenserint, eis nunc dissentientibus, cum ipsorum scandalo non debet locum in ipsa Ecclesia quærere, vel habere.

Quarto, in c. *de multa*, 28. eodem sta- 306 tuitur. 1. quod habens *personatum*, vel *beneficium curatum*, si secundo tale recipit, vacet primum ; si retinere contenderit, etiam secundo privabitur. Deinde, quod is, ad quem spectat beneficii curati collatio, licite conferat *statim*, cum institutus aliud recepit : & ; si intra sex menses non conferat, devolvatur ad

ad alium collatio, & aliter puniatur. Tertiò, quòd in *sublimibus*, & *litteratis* personis, circa pluralitatem beneficiorum incomparabilium, solus Papa dispensat.

307 Præter allegata jura, in c. *Super eo*, 6. h. t. in 6. dicitur: *habere Personatum cum cura, & præbendam, cui annexa est paræcialis Ecclesiæ, non esse contra Concilium generale.* In c. *fitibi* 26. eod. tit. & libro: *per adeptionem secundi beneficii curati (cujus fructus alter ex causa percipit) non vacare primum.* In c. *Eum, qui*, 18. eod. tit. & libro statuitur, *eum, qui beneficium curatum, cui animarum cura imminet, vi occupat, seu se scienter injustè intrudit in eo ipso jure fore privatam beneficio, quod cum cura simili primitus obtinebat.* In c. *Licet*, 28. eodem secundo beneficio curato effectualiter adeptus, primum consimile (ejus possessore irrequisito) conferri posse; non autem ejus possessionem dari. In c. *cum singula*, 32. eod. *Religioso habente Prioratum, vel Ecclesiam curatam (si recipit secundum, sine licentia Papæ) ipso jure vacare primum; quod si statim non dimiserit, effici ineligibilem, & privari utroque.* Eadem est poena in iis, qui habebant ante hanc constitutionem, nisi intra mensem alterum elegerint, & alterum dimiserint.

308 In Clementinis constitutum est. 1. quòd, si rescribat Pontifex, & dignitatem habenti, de alia provideri mandet, dispensando, ut simul utramque retineat; *de animarum curâ autem, quæ illis vel alteri earum imminet, non faciat mentionem: gratiam ejusmodi esse subreptitiam, & nullius momenti, etsi literis sit insertum quòd cura animarum nullatenus negligatur.* Si porò mandet alicui provideri *de dignitate*, ad cujuscunque, vel quorumcunque dispositionem, *in certa Ecclesia pertinentem*, quam infra mensem duxerit acceptandam: inhibendo simul, ne interim ad collationem, vel electionem procedatur: de dignitate *electivâ* non posse impetranti providere, cum in concessione gratiæ (ad quam *non augendam, sed exequendam* inhibito sequens refertur) nulla *electionis* facta sit mentio; sic habetur in Clement. *si dignitatem*, 1. h. t. Secundo, quòd, si dignitates plures
Tom. III.

obtinens, *aliam similem*, vel *beneficium curatum*, sine legitima dispensatione accipiat, post habitam possessionem pacificam *posterioris*, sive *vetini* beneficii, *dignitates priores ipso jure vacent:* sicut, *si dignitatem unicam obtinenti*, alia *similis* conferretur, ejus pacificâ possessione habitâ, *prima de jure vacaret;* sic habetur Clement. *si plures* 3. eod. Tertiò, quòd, si quis juxta formam mandati Apostolici Canonis, & Præbendam adeptus, in eadem Ecclesia dignitatem, quàm duxerit acceptandam, expectet: Archidiaconatum inibi post vacantem, etsi certa sit ei præbenda annexa, poterit acceptare: Sed *prior* præbenda eo ipso vacabit, quòd sevendam cum Archidiaconatu pacificè sit affectus; ita Clement. *si juxta*, 6. eod.

Circa eandem pluralitatem beneficiorum plura statuit Joannes XXII. ut habetur 309 in ejus Extravag. *Execrabilis h. t.* ubi circa illos, qui tempore illius constitutionis editæ, plures Dignitates, aut beneficia, etiam ex dispensatione obtinebant, statuit seqq. 1. quòd obtinentes *tunc ex dispensatione legitima* plures Dignitates, Personatus, Officia, Prioratus, aut beneficia, quæ sine dispensatione obtinere non poterant; *unum tantum ex his*, quibus cura imminet animarum, cum Dignitate, Personatu, Officio, vel beneficio curato, prætextu dispensationis possint obtinere. 2. quòd unum aliquod teneantur *intra mensem* eligere, à tempore notæ hujus constitutionis; 3. quòd cætera beneficia, sive cum cura, sive sine cura, quæ ex dispensatione obtinebant, ex tunc vacent, & coram Ordinario sub testimonio publico, intra idem tempus dimittenda sint.

Quartò, quòd prædicti, alioquin tam 310 his, quàm aliis beneficiis, quæ virtute hujus moderationis retinere poterant, simul ipso jure sint privati, & prorsus inhabiles ad alia beneficia obtinenda; 5. quòd per hoc illis, qui plura beneficia ex dispensatione, juxta hanc moderationem, obtinent, vel aliqua expectant, & cum vacaverint, recipere, ac tum obtentis, retinere possunt, non velit derogatum: quin, si vacabunt, ea intra mensem eligant, & dimissis aliis, in formâ præscriptâ recipiant, atque retineant,

neant, poenas similes incurfuri, si contra faciant 6. quod qui plura talia beneficia simul, sine dispensatione retinent, omnia sic detenta, illo duntaxat retento, quod receperunt postremo (dummodo collatio fuerit Canonica) intra mensem itidem coram Ordinario, sub testimonio publico dimittant, alioqui etiam illo ipso beneficio, ipso jure privati, & inhabiles ad quaecunque alia futuri sint.

311 Post hæc, quoad eandem beneficiorum pluralitatem statuit, quid deinceps tenendum, ut habetur in dict. Extravag. §. *Qui vero deinceps*, circa quem casum constituit seqq. 1. ut, qui deinceps receperint dignitatem, vel Personatum, sive Officium, aut aliud beneficium curatum, si ante simile obtinebant illud (quo ipso jure, si possessionem secundi habuerint, vel per ipsos fecerit, quod minus habeant, privati sunt) coram Ordinario dimittere debeant, pari modo sub iisdem poenis: 2. Quod omnia, & singula beneficia ejusmodi vacatura, ut pramittitur, vel dimissa, Pontifex sibi, & Sedis Apostolicæ dispositioni reservet.

312 Sub hæc, declarat. 1. per *Ordinarios*, in his casibus, intelligi *Episcopos*, in quorum Diocesis sunt beneficia sic dimittenda, aut ipsi dimittentes, & Capitula Ecclesiarum Cathedralium Sede vacante: qui de beneficiis tam dimissis, quam perditis, Papam certificare studeant, quam primum commode poterunt; 2. declarat illa duntaxat beneficia Ecclesiastica, *qualitercunque nuncupata, animarum curam habere, quæ Parochias habent, in quibus animarum cura, non per Vicarios perpetuos, sed per beneficiorum Rectores, aut Ministros ipsos, vel illorum temporales Vicarios exercetur; item, quorum Ministris, ratione beneficiorum hujusmodi, competit visitare, inquirere, censuras ferre, & ab his absolvere.*

313 Ex juribus hæcenus allatis facile colligitur, quantum Ecclesia, & summi Pontifices cupiant, ac præcipiant, ne beneficiorum pluralitas in eadem persona, sine dispensatione, ullo modo sustineatur tum propter causas, quæ in quolibet c. ex allatis assignantur; tum etiam eas, quas retulimus n. 304. Quia tamen experientia constat, hodie à pluribus, & suscipi, & retineri plura ex his, quæ in citatis juribus interdicta videntur, tuentes se vel consuetudine

& praxiam receptâ, vel in sufficientiâ fructuum ad decentem sustentationem, nascentium ex uno duntaxat beneficio: ideo notandum universaliter *ub habente unum beneficium Ecclesiasticum, non posse licite, imò quandoque nec valide recipi alterum, nisi cum eo in pluralitate beneficiorum dispensetur.* Hinc, ex quo cum aliquo dispensatum est legitime in beneficiorum pluralitate, per consequens censetur dispensatus in omnibus accessoriis, & necessario connexis; *Gloss. c. Quia in tantum, V. plures.* Quare dispensatus ad plura beneficia, quæ residentiam exigunt, eo ipso censetur dispensatus in linea *non residendi in utroque*; sed tantum in altero; ita communis cum Sanchez l. 8. *Matr. D. 1. n. 19.*

Priusquam autem descendamus ad particulares in hac materia quæstiones, *not. 1. c. ad hæc*, de quo n. 305. non extendi ad casum, quo quis in eadem Ecclesia haberet dignitatem simul cum Canonatu; cum loquatur solum de *pluribus dignitatibus, vel Personatibus*; Sed nec in Concil. Trident. *sess. 24. c. 17.* prohiberi hoc, quod diximus; cum ibi solum dicatur, *ne quis in duabus Ecclesiis conscribatur*, contra aliquos Canones; deinde ut *singulis singula conferantur beneficia; & quod, si non sufficit, liceat addere aliud simplex sufficiens*, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat. Ex qua conditione hoc ipsum intelligitur de diversis Ecclesiis, in quibus simul residere nemo potest; in eadem autem Ecclesia potest quis satisfacere pluribus beneficiis per eandem residentiam, modo non sint ex alio capite incompatibilia.

Not. 2. quando in c. *Præterea*, de quo n. 305. Guilielmo, qui in diversis Ecclesiis duas dignitates, seu Archidiaconatus obtinebat, contra id (quod jure communi permillum est, ut constat ex dictis juribus à n. 305.) Pontifex indulsit, ut ex illis, *quem mallet*, unum retineret, altero dimisso; id factum ex speciali gratia Papæ; jure enim communi, hæc optio non permittitur. Nam habenti dignitatem, vel Personatum non licet recipere simile, ex *num. 305.*

Not. 3. beneficium *Curatum* illud dicitur *communiter*, cui singulariter, & principaliter præficitur Clericus ad curam fori poenitent-

nientialis, necessario exercendam per se; vel per temporalem Vicarium juxta Rebuff. de nominat. q. 16. a n. 7. Flamin. de resign. l. 2. q. 1. a n. 107. & videtur insinuari Extravag. Execrabilis, de qua n. 312.

317 Not. 4. beneficium, quod habet curam jurisdictionalem etiam fori exterioris (ut Vicariatus, Officialatus, Decanatus) etiam curam habeat, ideoque *curatum* dici possit, communiter tamen nomine *beneficii curati* non intelligi, nec sufficere ad inducendam incompatibilitatem beneficiorum, de qua in presenti, ut tenent Stephan. Gratian. *discept. for. c. 133. a n. 29.* juxta dicenda *infr. ad c. Super eo. 6. h. t. in 6.* nec etiam illud, quod non est *acta curatum*, sed tantum *habitu*; ut, si populus peste, fame, bello sit sublatum, & esse desierit, & si Ecclesia remanserit, ad quam si quis promotus fuerit, non tenetur intra annum Sacerdotium suscipere, nisi populus redierit, aut redeat, ut tradit Azor p. 2. l. 6. c. 8. q. 9.

318 Not. 5. illi, quod c. *de multa*, relato n. 306. dicitur (quando quis habens beneficium *curatum*, recipit aliud *tale*, in poenam esse ipso jure illo privatum,) opponi primo c. *Quia nonnulli* 3. de Cleric. non resident. ubi talis non privatur primo; sed, secundo; deinde c. *Præterea*, ubi permittitur optio eligendi unum ex duobus: Sed *xx.* capitulum *præterea* procedere de gratia *speciali*, ut notavimus n. 315. & capitulum *de multa*, de jure communi; & per hoc tanquam posteriori, aliis contrariis derogatum esse.

319 Sed quæres, an juxta decretum Tridentini *sess. 7. c. 4.* receptio secundi beneficii inducat *ipso jure* vacationem primi non solum in beneficiis *curatis*, sed etiam *aliis incompatibilibus*? ut sunt ea, quæ requirunt residentiam personalem in eorum quolibet? affirmativam sequitur Garcia, & alii apud Barbof. in *Trid. cit. n. 2.* Ratio videtur posse desumi ex Tridentino *sess. 7. c. 4.* ubi dicitur: quicumque *de cætero* plura curata, aut *aliis incompatibilia beneficia Ecclesiastica*, sive per viam unionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocunque nomine, & titulo, contra formam Sacrorum Canonum, & præsertim constitutionis Innocentii III. quæ incipit, *De multa*, recipere, ac simul retinere *presumpserit*, beneficiis ipsis, juxta

ipsius constitutionis Innocentianæ dispositionem, *ipso jure, etiam presentis Canonis vigore, privatus existat*; de quo Barbofa ibidem n. 2. incompatibilitatis hoc decretum, inquit, procedit in illis, qui *post Tridentinum* recipiunt duos *Canonicatus*. Nam, quod de incompatibilibus beneficiis dicitur in hoc decreto, intelligendum est *de omnibus beneficiis*, residentiam requirentibus, quæ aliquis post publicationem Concilii receperit, veluti *duos Canonicatus, vel Canonicatum cum Parochiali*.

xx. affirmativam mihi videri probabiliorē negante, quam sequitur Navarrus, Sayrus cum P. Wagnereck in c. *de multa* §. *Nota* 3. quia, licet eam non inducat, in quantum innovat, & se refert ad c. *de multa* (hoc enim expressè loquitur solum de beneficiis *curatis*) inducit tamen, vi eorum verborum (quicumque de cætero *plura curata, aut aliis incompatibilia*) contra formam Sacrorum Canonum, & præsertim constitutionis Innocentianæ recipere, ac retinere præsumperit, *beneficiis ipsis ipso jure* privetur.

Ex his enim verbis constat, Tridentinum, etiam *presentis Canonis vigore* loqui etiam de beneficiis *non modo curatis, sed etiam non curatis*, & quidem indefinite, quin decretum restringat ad beneficia solum *qualificata*, etiam non curata. Et quamvis aliqui negent, particulam *præsertim* esse implicativam, seu inclusivam, de quibus antè loquebatur textus; si quis tamen rectè consideret ipsum decretum, particula *præsertim*, solum denotat, easdem poenas privationis ipso jure inductas intelligi *non tantum, de beneficiis, aliis incompatibilibus* juxta Sacros Canones; *sed præsertim*, seu præcipuè, *etiam de illis*, de quibus agit Innocentius in c. *de multa*, non modò quoad *substantiam*, sed etiam *modum*, nimirum, ut secundo recepto, ipso jure vacet *primum*; & si nihilominus utrumque retinere præsumperint, ipso jure careat, *utroque*.

Not. 6. quando dicitur, beneficium *320 primum* vacare, ubi quis recipit aliud, *receptionem* debere accipi. 1. si habito primo, *ex quo percipit fructus*, recipiat *secundum*; ratio sumitur ex c. *Super eo*, de quo n. 307. Deinde accipiendum,

de receptione non solum, in quantum importat beneficii collationem & acceptationem; sed etiam, possessionem pacificam, eamque non sterilem, sed frugiferam, seu cum perceptione fructuum, saltem ex majori parte. Cum enim versemur in dispositione poenali, receptio sumenda est strictè, nimirum cum effectu; ita Flaminius de Resign. benefic. l. 3. q. 1. à n. 129. quod etiam constat ex c. licet 28. h. t. in 6.

321 Not. 7. si quis habens beneficium curatum, recipiat itidem secundum, etiam curatum, eum, qui huic primum contulit, statim posse illud alteri conferre, per c. de Multa, ibi: is quoque, ad quem prioris spectat donatio (seu collatio) illud post receptionem alterius liberè conferat, cui merito viderit conferendum; cum facta receptione secundi, primum ipso jure vacet. ex n. 318.

Not. 8. si ejusmodi Collator, dictum beneficium ultra sex menses conferre distulerit, collationem ejus devolvi ad Superiorem; & ductum Collatorem puniri, sic, ut tantum in utilitatem Ecclesie, cujus est illud beneficium, de suo teneatur persolvere, quantum à tempore vacationis dicti beneficii constiterit, esse perceptum; ita Clarus textus c. de Multa.

322 Not. 9. quæ diximus ex c. de multa quoad receptionem secundi beneficii curati, etiam procedere de receptione secunde Dignitatis, vel Personatus, licet non habeat annexam curam animarum; constat ex textu, ibi: hoc idem de Personatibus esse decernimus observandum, attendentes, ut nullus in eadem Ecclesia plures Dignitates, aut Personatus habere presumat, etiam si, &c.

Not. 10. cum Pontifici supplicatur pro dispensatione in pluralitate beneficiorum, ceteroquin incompatibilium, qualitatem Nobilitatis recipi à Pontifice, tanquam sufficientem causam concedendi dispensandi; quod à fortiori procedit si conjuncta sit cum doctrina; quamvis etiam sola doctrina sufficiat, sine Nobilitate; const. ex c. de multa, ibi: circa sublimes tamen, & literatas personas, quæ majoribus sunt beneficiis honorandæ, cum ratio postulaverit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari, ut notavimus n. 306.

323 Not. 11. quod, si quis habens benefi-

cium curatum sine dispensatione recipiat secundum (idem est de Dignitatibus, & Personatibus, ex dict.) & utrumque retinere contenderit, non tantum ipso jure omitat primum, ut alteri conferri possit; sed etiam spoliandus sit secundo, non tantum vi c. de multa, ibi: etiam alio spoliatur; sed etiam vi Tridentini, licet secundum non sit beneficium qualificatum, incompatible tamen cum primo; constat hac secunda pars de Tridentino, ex n. 319.

Not. 12. per c. de multa, providentiæ, seu constitutioni factæ in CC. Lateranensi, ut nullus diversas dignitates Ecclesiasticas, vel plures Ecclesias Parochiales reciperet contra Sacrorum Canonum instituta sub poena acceptum omittendi, non esse derogatum, nisi in hoc, quod nunc ipso jure omittatur primum, seu prius habitum; adeoque poenam à Lateranensi decretam in eum, qui habenti dignitatem, vel Ecclesiam Parochialem confert alteram, qua largiens (scilicet) secundam, largiendi potestate privetur, adhuc perstare.

Not. 13. quando in c. Super eo (de quo 324 n. 307.) dicitur, non esse contra Concilium generale (de quo priori numero) habere Personatum cum cura; vel præbendam cum Parochia, intelligendum, quando illi cura, vel Parochialis Ecclesia annexa est; sic Rebuffus in praxi beneficiorum, tit. Forma, & declaratio novæ provisionis. V. cum annexis; nam habens dignitatem, vel etiam Canonicatum, cui annexa est Parochia, in hac non tenetur; & in illo, potest residere per c. Extirpanda. §. qui verò. h. t. Ex quo vides, constitutioni de multa, hic non esse locum; per gloss. in c. Super eo, quo fit, quod ratione unionis ab uno possint obtineri plura beneficia, ceteroquin incompatibilia; sic Flamin. cit. l. 3. q. 1. n. 119. Gonzalez ad 8. regul. Cancell. gloss. 5. §. 2. n. 21. V. tamen decretum Tridentini, de quo à n. 319.

Not. 14. quando in c. si tibi. 26. h. t. in 6. dicitur, primum beneficium curatum non vacare ex receptione secundi, quando fructus primi alius ex causa percipit, communiter deduci à Doctoribus, quod beneficium non dicatur obtinere, qui ex eo fructus percipere nequit, quamdiu scilicet percipit alius; quo fit, requiri, quod habeat cum effectu, nimirum fructuum

Etum perceptione, (sic gloss. V. vacare) saltem majoris partis.

325 Not. 15. ut vacatio *primi* beneficii, per *secundi* receptionem inducatur, non sufficere receptionem cum possessione, nisi hæc sit *pacifica* tam *de facto*, quam *de jure*; adeoque absque controversia juris, & facti; tam *judicialis*, quam *extrajudicialis*; sic Mascardus *de probat. conclus.* 183. Flamin. l. 3. q. 1. n. 129. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 9. & alii, quia dispositio hæc, inducens eam vocationem, est poenalis, consequenter interpretationis strictæ.

326 Not. 16. quamvis in casu, quo *primum* beneficium ipso jure vacat per adeptionem *secundi*, illud ab Ordinario possit alteri conferri, etiam non vocato priore Possessore; huic tamen secundo non posse dari corporalem possessionem illius beneficii, non vocato priore curato, ut dicitur in c. *Licet Episcopus* de quo egimus n. 307. quia illi adhuc posset competere jus retinendi, ne privetur possessione inauditus; sic Gonzalez *cit. gloss.* 15. §. 1. n. 39. Sanchez in Dialog. l. 2. c. 26. n. 12. Nullus enim sine citatione, & actu judiciali à sua possessione amovendus est; sic Flaminus. l. 11. q. 10. n. 10. & alii. Si dicas, quòd plurimum beneficiorum incompatibilium *retentioni resistit* jus commune, ut constat ex dict. & in tali casu *assistit Episcopo*, ad quem spectat collatio beneficiorum vacantium; ergo non tantum conferri, sed etiam in possessionem tradi poterit alteri, non vocato priore Possessore beneficii vacantis per adeptionem primi. Ant. 1. pars constat ex dict. c. *de multa*; secunda verò ex c. *frequentius* 3. *de Institut.* nam beneficiorum vacantium institutio de jure pertinet ad Episcopum, ac jus Officialium ejus; consequenter & investitura, seu possessionis traditio sine respectu ad eos, qui prius habuerunt. 12. illam *resistentiam*, & *assistentiam* juris, non esse circa idem, seu in iisdem terminis. Nam beneficio, habenti unum beneficium resistit quoad adeptionem, & retentionem primi; Episcopo autem, ut beneficium exinde vacans liberè conferat, non tamen, ut eum non vocatum possessione dejiciat, alteri eandem conferendo.

327 Not. 17. inter constitutionem c. *de multa*, & eam, quam retulimus n. 309.

in Extravag. *Execrabilis*, plura esse, in quibus posterior severus procedit illâ. Nam. 1. vi illius c. solum, non licet recipere secundum beneficium qualificatum simile priori, v.g. habito uno curato, aliud simile curatum; unde vi ejus non erat prohibitum, habitâ dignitate, recipere aliud curatum *sine dignitate*, nisi alio titulo foret incompatible: per dict. autem Extravag. neque hoc tunc permissum esse, nisi intuitu dispensationis habitæ super pluribus beneficiis retinendis; etsi *deinceps*, & *in futurum*, illud non prohibeat, nec dispensationis mentionem faciat. Secundo, capitulum *de multa* solum inducit privationem *primi* beneficii post adeptionem *secundi*, similis priori; & si *utrumque* retineat, etiam *secundi*: Extravagans autem ista, illi poenæ superaddit alteram, ut talis reddatur inhabilis ad quæcumque similia habenda. Tertio, per istam Extravag. omnia beneficia, per transgressionem dictæ constitutionis vacatura, vel dimissa, *reservantur* Pontifici; de quo nihil dicitur in c. *de multa*; & quamvis, ut volunt aliqui, hæc reservatio jam sit *antiquata*; contrarium tamen habetur ex 1. Regula Cancellariæ (quam singuli Pontifices, de novo creati, innovant) per quam *reservantur* omnia beneficia, quæ per constitutionem, seu Extravag. *Execrabilis*, vacant, aut *vacare* contrigerit.

Ex dict. sequitur. 1. duos Episcopatus, 328 duas Abbantias, duas Parochias, duas Vicarias perpetuas, & reliqua beneficia curata esse simpliciter incompatibilia; eum exigant residentiam formalem veram c. *de multa*. 28. h. t. & ubi quis illud secundum cum primo retinere contenderit, etiam secundo spoliandum esse, ut ibidem dicitur in textu, & hæc poena innovata est per Trid. *sess.* 7. *de reform.* c. 4. ubi sermo est *de omnibus beneficiis incompatilibus*, id quod etiam tenet Barbosa in c. *de multa*, n. 7.

Sequitur 2. duas Dignitates, vel duos Personatus in eadem, vel diversis Ecclesiis, esse incompatibiles de jure c. *Ad hæc* 13. h. t. non tamen simpliciter, ut colligitur ex c. *præterea*. 14. *eod.* ubi dicitur, quòd habens duas Dignitates, unâ reventâ, alteram dimittere compellatur; non autem, quòd alterâ ipso jure privatus sit. Sed hoc ibi dicitur secundum primum tempus ante

ante Concilium Lateran. sub Alexandro III. ut not. Barbosa *inc. preterea. 14. h. t.* Nam postea sub Innoc. III. (ut constat ex *c. de multa 28. h. t.*) statutum est, ut si habens beneficium curatum, Personatum, vel dignitatem pacificâ possessione, recipiat secundum simile, ipso jure vacet primum; quare ista sunt simpliciter incompatibilia.

329 Sequitur 3. quæ diximus de incompatibilitate *in beneficiis curatis*, intelligi. 1. de illis, *non solo habitu, sed actu, curatis*. Quare beneficium curatum *solum habitu*, est simpliciter compatibile cum alio Curato in habitu, & actu; vel etiam cum Canonicatu, personalem residentiam exigente; sic Barbosa in *c. demultan. 5.* Secundò, si unum ab altero non dependeat; secùs, si unum alteri sit unitum *c. 54. Dudum*, de Elect. ibi: *nisi una penderet ex altera*; tertio si utrumque sit *in titulum*; nam si habeat unum, *in titulum*; alterum, *in commendam*, volunt hunc casum ibi non comprehendi; sed hanc limitationem, quam etiam tenet Pirhing hic *n. 130.* (spectato decreto Tridentini *sess. 7. de reform. c. 4.*) aliqui non admittunt, esto vera sit de rigore juris, ut videri potest apud Barbosam *in cit. de multan. 6. & 7.*

Sequitur 4. habentem plures dignitates sine dispensatione, esse ineligibilem ad beneficium *c. Cum jam Dudum. 8. h. t.* etsi nihilominus eligatur, *censeri intrusum*, hoc est, ingressum absque jure. Nam *intrusus* ille dicitur, qui sine autoritate ejus, cujus est beneficium, se in illud intromittit, vel absque jure, vel absque Canonico titulo, vel per vim, & propriam auctoritatem; Azor. *p. 2. l. 7. c. ult. q. 10.* & hoc ipsum statuitur in talem, si post intrusionem, ante confirmationem, in eo beneficio ministret, vel post cassatam etiam confirmationem.

330 Sequitur 5. duos Canonicatus, vel beneficia uniformia, sub eodem tecto, esse simpliciter incompatibilia. Cum enim habeant idem officium, & onus; ac ad eundem finem eo tempore instituta sint, non potest unus utrique satisfacere; Piafecius in praxi Episcoporum *p. 2. c. 5. n. 73.*

Sequitur 6. duo beneficia uniformia, sed non sub eodem tecto, seu in diversis Ecclesiis, si non sint qualificata, esse incompatibilia solum secundum quid. Ratio

est, quia sic unum non impedit simpliciter alterum *c. de multa §. hoc idem*, modo non exigant ambo personalem residentiam.

Sequitur 7. duo beneficia, etiam simplicia, esse simpliciter incompatibilia, quando ambo exigunt personalem residentiam; quia sic non potest utrique satisfacere. Unde, quamvis de rigore juris possit quis sine dispensatione obtinere duo beneficia etiam curata, unum per se, alterum accessorie. *c. Super eo de præbend. in 6. junctâ gl. fin.* hoc tamen non extenditur ad duos Canonicatus sub eodem tecto, unum *per se*, alterum *accessorie*, propter *Clem. ult. h. t.* contrariâ consuetudine non obstante *c. 1. de Consuetudine in 6.*

Sequitur 8. quòd quis de rigore juris communis sine dispensatione licitè retineat Archidiaconatum, qui simul habet curam animarum, cum alio beneficio Parochiali accessorie unito; sic Pirhing. *h. t. n. 133. dixi de rigore juris communis*, propter dicta *n. 319.* ex Tridentino. Duo autem beneficia ratione residentie compatibile, quorum neutrum seorsim sufficit ad decentem Beneficiati, sustentationem, posse simul obtineri, aperte colligitur ex *Trid. sess. 24. de reform. c. 17.*

Sequitur 9. ubi est consuetudo, licitè retineri duas Capellanias in eadem Ecclesia cum onere Sacrorum diversis temporibus, & in diversis Altaribus celebrandorum, quando neutra seorsim sufficit ad decentem sustentationem; quia sic nullam habent incompatibilitatem, & forent difformia; cum habeant distincta onera: hinc nota, Parochum alicujus Ecclesie, posse, præter suum beneficium curatum, retinere licitè talem Capellaniam in eadem Ecclesia, modò neutrum seorsim sufficiat sustentationi decenti; Navarrus *l. 3. Consil. 16. n. 1.* & quamvis beneficia plura etiam incompatibilia possint ratione unionis obtineri, *c. super eo. 6. de præbend. in 6.* (Unde in his *c. de multa* non habet locum, per Barbosam *ibidem n. 7.*) videtur tamen aliud hodie jure *Trid. de quo n. 319.*

Sequitur 10. beneficia, etiam simplicia, quorum primum sufficit congruæ sustentationi, esse incompatibilia, sed *secundum quid*; sic Abbas in *c. Cum jam dudum. &c. Extirpandæ*, de præbend. item *c. Conquerente. de Cleric. non resident.*

dent. Trid. sess. 24. de reform. c. 17. ibi: *Vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur, quod quidem, si ad vitam ejus, cui conferatur, honestè sustentandam non sufficiat, licet nihilominus aliud beneficium simplex sufficiens, dummodo personalem residentiam non requirat, eidem conferri: & hoc decretum obtinet in omnibus personis, etiam Cardinalibus, & in omnibus beneficiis tam secularibus quàm Regularibus quibuscunque, etiam commendatis, cujuscunque tituli, aut qualitatis, ut constat ex ipsismet verbis decreti; intellige, si requirant personalem residentiam, vel unum sine altero sufficiat: & quamvis aliqui apud Barbosam cit. n. 3. existiment, prædictam dispositionem Concilii non habere locum in beneficiis, quæ sunt de jure Patronatus, contrarium tamen multò probabilius est, ut liquet ex illis CC. verbis: *in quibuscunque beneficiis, cujuscunque tituli, aut qualitatis, excipe, nisi cautum sit in ipsa fundatione, ut simul cum aliis retinere possit.**

334 Sequitur 11. nullà consuetudine, etiam immemorabili, vel juratà induci posse, ut quis sine Papæ dispensatione, licitè obtineat, duo vel plura beneficia simpliciter incompatibilia c. 1. de consuetudine in 6. hoc intellige, quando exigunt jure divino residentiam personalem, si enim tantum jure humano, & neutrum sufficiat ad congruam, ex justa causà induci potest consuetudo contraria, ut sine dispensatione liceat obtinere duo simplicia V. Azor p. 2. l. 6. c. 11. q. 6.

Textus dicti c. 1. Clarus est; sic enim loquitur Bonifacius VIII. *Consuetudinem, quam in vestra Ecclesia servatam asseritis tanto tempore, quod in contrarium memoria non existit, videlicet, quod ipsius Ecclesie Canonici duos Personatus, aut duas dignitates, vel Præposituras, seu administrationes, aut duo officia, vel eorum alterum cum reliquo simul & præbendam possint in ea licitè, absque dispensatione Sedis Apostolicæ, obtinere, corruptelam (cum sacris sit inimica Canonibus, & de ambitionis radice processerit) merito reputantes: eam Auctoritate Apostolica reprobamus, eosque ad ipsius observantiam, etiam si juramento firmata extiterit (cum juramentum iniquitatis*

Tom. III.

vinculum non existat) decernimus non teneri: Statuentes, ut, cum unum officium vix digne valeat aliquis adimplere) nulli liceat de cætero, nisi unicum Personatum, vel dignitatem, aut Præposituram, sive administrationem, vel officium perpetuum, quocunque nomine censeantur, cum præbenda in simul, absq; dispensatione dictæ Sedis in eadem Ecclesia obtinere: vel jam obtenta tenere; quòd, si à quoquã secus præsumptum fuerit, sit omnino.

Ex hoc colliges, validam esse alicujus Ecclesie consuetudinem, aut statum (sicuti Episcopi dispensationem,) ut unus in Ecclesia eadem, cum canonicali præbenda, dignitatem, Personatum, aut officium obtineat, v. g. ut idem sit Præpositus, & Canonicus; ita Gail hic Ver. *nisi unicum*: & deducitur ex c. *Eam* & 7. de Rescript. ubi Archidiaconus erat etiam Canonicus, & ex hoc c. per sensum contrarium: Cum enim Papa dicat, *duas dignitates, vel officia, à Canonico in eadem Ecclesia obtineri non posse, absque Papali dispensatione*; satis iudicat, unam dignitatem, vel unum officium, cum Canonicali præbenda, absque Papæ dispensatione haberi posse; videlicet vigore consuetudinis, aut statuti, vel dispensationis Episcopalis, prout etiam tradidit. *Gl. in Clem. ult. in fine.* post Innoc. dicens: quòd in duabus Canonici ejusdem Ecclesie non possit Episcopus dispensare, licet dispensare possit in Canonico, Personatu, vel Officio habendo unum eorum simul cum præbenda, juxta dicta.

Colliges 2. quòd in eadem Ecclesia, absque Papali dispensatione, non possit quis esse *triplex* vel etiam *duplex* in beneficiis *uniformibus*, v. g. habere duos Canonatus in eadem Ecclesia, & ne quidem per modum connexionis, uti DD. notant, ex c. *litteras* 9. de præbend. sic gloss. fin. in dict. c. 1. de consuetudine in 6. & ideo Sacri Canonones magis abhorrent à duobus beneficiis *uniformibus* in eadem Ecclesia, quàm à duobus curatis in Ecclesiis diversis, uti colligitur ex c. *super eo* 6. de præb. in 6.

Præter dicta, quæres, 1. an liceat obtinere, ac retinere simul duas Capellanas in eadem Ecclesia, sed in diversis Altaribus? Casus esse potest, si in uno Altari constituta sit Capellania cum onere duorum sacrorum per septimanam; in alio altera, cum onere trium sacrorum quod hebdomadis in eadem Ecclesia,

L

dilin-

distinctis temporibus. R. probabiliter affirmari cum Pirhing *cit. n. 138.* ubi talis consuetudo recepta est; modò neutra sufficiat ad sustentationem, quia sic nihil est, quod faciat incompatibilitatem, & cum habeant diversa onera, censentur beneficia *difformia*, de quibus à n. 302. Ex hoc deducitur, quòd etiam Rector, seu Parochus alicujus Ecclesiæ, præter suum beneficium Parochiale, seu curatum, simul retinere potest talem Capellaniam in eadem Ecclesia existentem; Sic Navarrus *l. 3. Consil. 16. n. 1. Consil. 22. n. 2.* addens, quòd, *vi consuetudinis immemoralis*, possint quis etiam duas tales Capellanas in eadem Ecclesia retinere, una cum dignitate, vel officio modò dignitas, vel officium insufficientes sit ad honestam sustentationem.

337 Si autem quæras, 2. an liceat retinere simul plura beneficia simplicia, non exigentia residentiam personalem? licet unum eorum sufficiat ad honestam sustentationem? affirmativam sequuntur Innocentius, & Rebuff. apud Pirhing. *n. 139.* sed negativa est verior spectato jure communi. Nam habentes plura beneficia, non necessaria ad vitæ sustentationem, sibi usurpant; & appropriant stipendia plurimum, occupant locum Clericorum pauperum instituendorum in illis beneficiis &c. sic Abbas in *c. cum jam dudum n. 8.* & in *c. extirpandæ, §. qui verò, de præbend.* & probari potest ex *c. conquærente, de Cleric. non resid. ac Trid. sess. 24. de ref. c. 17.*

§. 12.

De vacatione prioris beneficii per adaptionem secundi.

338 Ante resolutionem notandum, quatuor fuisse tempora prius, quàm foret Concilium Tridentinum in quibus de beneficiorum pluralitate, concurrentiam in eadem persona, actum est. Primum tempus erat ante CC. Lateranense sub Alexandro III. Secundum, tempus CC. Lateran. sub eodem Alexandro III. Tertium, tempus CC. Lateran. sub Innocentio III. Quartum tempus Constitutionis Extravag. Joannis 22. incipientis: *Execrabilis.* In primo tempore, *obtinens plura beneficia incompatibilia*, non perdebat ipso jure primum, adaptionem secundi, nec ipso facto privabatur primo, si præsumere retinere secundum, sed in hoc casu dabatur ei optio,

unum retinendi, quod mallet, altero dimisso, ut constat ex *c. referente 7. de præbend. & consentit c. præterea 14. eod.* hæc constitutio, seu dispositio loquitur generaliter de Ecclesiis. Unde Pirhing *de præbend. n. 146.* docet, illam adhuc hodie locum habere posse in Ecclesiis, seu beneficiis non curatis v. g. duobus Canonicatibus, vel uno curato, & altero simplici; residentiam requirente, consequenter, cum utrumque retineri non possit, liberum manere beneficiato, unum, quod maluerit, retinere, dimisso altero, quia quoad hoc illi dispositioni per jura posteriora nihil est derogatum, quod videtur etiam procedere in casu, quo quis *simul*, ut non successivè, provivus est unâ dignitate, & una Parochiâ.

In secundo tempore nullus poterat recipere diversas dignitates Ecclesiasticas, nec plures Ecclesias Parochiales, secus per sententiam, seu officium Judicis privandus erat secundâ dignitate, vel Parochiâ; & conferens, potestate conferendi pro illâ vice privabatur, ex *c. quia nonnulli de Cleric. non resid.* Et nota, quòd hæc constitutio sit posterior illâ, quæ habetur in *c. referente*: in tertio tempore statutum fuit, ut, si obtinens aliquod beneficium Curatum, recipiat alterum etiam Curatum actu, *prius optento*, ipso jure sit privatus, & si hoc secundum cum priore retinere contendat, etiam secundo privetur, ut dicitur *c. de multa 26. de præbend.* intellige, si utrumque retineat usque ad litem contestationem; Ita Pirhing *n. 150. §. not. 3.* Deinde in eodem *c.* additur, quòd de curatis beneficiis dictum est, similiter observandum esse de Personatibus, & dignitatibus, *maximè* in eadem Ecclesia, etiam si curam animarum non haberent, quamvis circa personas sublimes (intellige *illustres*, aut *nobiles*) & *litteratas*, quæ majoribus officiis sunt honorandæ, ex justa causâ per Papam dispensari possit.

Not. autem hic specificè agi de pluribus beneficiis Curatis, Personatibus, & dignitatibus; unde jure communi habens curatum, & recipiens aliud non curatum, non amittit ipso jure primum, licet secundum cum illo foret incompatibile, quia, in *c. de multa*, non est sermo *generalis* de quibuscunque incompatilibus, licet jure

jure novo Trid. *sess. 7. de reform. c. 4.* hæc constitutio extensa sit *generaliter* ad quæcunque beneficia incompatibilia, sic, ut nulla incompatibilia sine dispensatione Papæ simul habeantur, quamvis, *quoad hoc, quod ad electionem secundi vacet ipso jure* primum, dictam constitutionem *c. de multa*, non extenderit generaliter, ut docet Pirhing *de præbend. n. 149.* cum Navarro *l. 3. Consil. 17. eod.* contra Garciam *p. 11. c. 5. n. 83.* Sed in hoc V. dicta. Cæterum ipsi volunt, suæ doctrinæ non obstare decretum Tridentini *sess. 24. de reform. c. 17.* statuens, ut hi, qui in præfenti plures Parochiales Ecclesias, vel unam Cathedralem, & alteram Parochialem obtinent, unâ tantum retentâ teneantur alteram intra sex menses dimittere; quia hoc decretum loquitur solum de pluribus beneficiis incompatibilibus, *obtentis ante Trid.* non autem, obtentis, vel obtinendis post illud, de quibus loquitur decretum *sess. 7. c. 4.*

341 In quarto tempore, vi Constitutionis Extravag. Joann. 22. quæ incipit *Execrabilis. de præbend.* statutum est. 1. ut, qui *tunc* (nimirum eo tempore, quo hæc constitutio publicata est) obtinebant plures dignitates, Personatus, officia, Prioratus, aut beneficia, quæ aliàs sine dispensatione obtineri non poterant, unum tantum ex Ecclesiis, vel beneficiis hujusmodi, quibus cura imminet animarum, cum dignitate, Personatu, officio, vel beneficio sine cura, quod habere maluerint, licite possint retinere, sic tamen, ut ex illis unum cum cura, alterum sine cura, teneantur eligere intra mensem, computandum à tempore notitiæ hujus Constitutionis, reliqua verò non electa, quæ obtinebant ex dispensatione, & aliter de jure licite obtineri non poterant, *ex tunc* (lapso scilicet mense) vacare censeantur coram Ordinario, & ipsi in effectu dimittere teneantur, confecto adhuc Authentico instrumento, nec ad ea redire, aut eorum administrationi, sine nova collatione ab eo, qui poterat, facienda, se immiscere præsumant, alioquin tam his (scilicet non dimissis) quam aliis (nimirum uno curato, & altero non curato) ipso jure sint privati, & ad similia beneficia obtinenda *prorsus inhabiles* fiant.

342 Statutum est 2. ut à prædictis excipiantur

Tom. III.

Cardinales Ecclesiæ Romanæ, ac Regum Filii, propter *sublimitatem, & Claritatem generis*; 3. ut illi, qui juxta præfentem Constitutionem duo beneficia ex præhabitis sibi reservant, & ad alia similia beneficia, Authoritate Apostolicâ, gratiam expectativam habent, possint, cum vacaverint, intra mensem, ea eligere & dimissis aliis in forma superius præscripta recipere, ac licite retinere, alioquin, si secus egerint, poenas similes incursum, prout habetur *in cit. Extravag. Execrabilis §. per hoc autem*, hic.

Quarto, ut, qui plura hujusmodi beneficia, sine legitimâ dispensatione retinere possunt, eo tantum retento, quod ultimo receperunt, si ex Canonica collatione jus iisdem competat, intra mensem, verbo, & facto, coram Ordinario reliqua dimittant alioquin etiam ultimo acquisito, ipso jure, sint privati, & ad quæcunque beneficia Ecclesiastica obtinenda penitus inhabiles censeantur; Quinto, ut quicumque deinceps, dignitatem, Personatum, officium, vel aliud beneficium, curam animarum annexam habens, receperint, si antea simile obtinebant, illud (quo ipso jure post habitam possessionem secundi pacificam, vel si per eos steterit, quò minus haberent, sunt privati) *sine mora* in manibus Ordinariorum pari modo dimittere teneantur; aliàs & tunc sint etiam secundo, ipso jure, privati; & non tantum ad suscipiendos Sacros Ordines, sed etiam ad obrinendum quodcumque beneficium Ecclesiasticum inhabiles.

Statutum est 6. ut omnia, & singula beneficia vacatura, vel dimissa, Sedis Apostolicæ dispositioni sint reservata, ita, ut si quis quavis Authoritate, vel quocumque modo disponere attentet, id irritum sit; Septimo explicat, per *Ordinarios* hic intelligi *Episcopos* (vel Sede vacante, Capitula) in quorum diocesi sunt beneficia sic dimittenda, vel dimittentes; & statuit, ut de beneficiis tam dimissis, quam perditis, Papam moneant, ut primum comode poterunt, ut de illis disponat: Octavo denique dicit, per *beneficia curata*, quorum unum retinere potest cum alio sine cura, hic intelligi ea tantum, quæ Parochias habent, in quibus animarum cura, non per *Vicarios perpetuos*, sed per *Rectores*, aut Ministros beneficiorum, vel per *Vicarios illorum*

temporales exercetur; & quorum Ministris ratione huiusmodi beneficiorum jus competit, visitandi, inquirendi, censuras ferendi, & ab illis absolvendi; aliis tamen iuribus, quæ de cura animarum loquuntur, quoad cætera, in suo robore permanentibus. Hactenus Extravagans *Execrabilis*. Ethæc de diversis quatuor temporibus quoad pluralitatem beneficiorum.

345 Not. autem. 1. beneficium *curatum* dupliciter intelligi. 1. pro eo, quod habet curam animarum annexam. 2. largè etiam pro eo, quod habet annexam jurisdictionem fori contentiosi; & utrumque comprehendi in prædictis ex priori numero. Not. 2. hanc constitutionem, in quantum pœnalis est, non habere locum in eo, qui legitime dispensatus obtinet plura beneficia, esto ea non canonicè acceperit; quia loquitur de obtinentibus plura beneficia *sine dispensatione*. Not. 3. prædictam constitutionem, ex recepta jam consuetudine, non observari, quoad illud punctum, ut adeptus secundum beneficium, resignet prius habitum, *verbaliter, sub autentico instrumento* coram Ordinario; sed, sufficere, si realiter, & cum effectu primum, ejusque pensionem dimittat (Zerola in praxi Episcoporum V. *Beneficia*; ad 3.) sed absolute, non in favorem tertii, vel causâ permutationis, aut reservatâ pensione, vel fructibus; quia, cum primum vacet ipso jure, dimissio illa solum spectat ad factum. Not. 4. quando diximus in n. priori, beneficia dimissa, reservari Papæ, hoc non intelligi de prioribus, quæ per ademptionem posteriorum vacant, ut dicitur *c. de multa*; sed solum de posterioribus, quæ propter illicitam retentionem prioris beneficii vacant vi Extravag. *Execrabilis*, ut dicitur *n. cit.* his præmissis.

346 Quæstio est; quæ condiciones requirantur, ut primum beneficium vacet ademptione secundi incompatibilis? R. ut prius beneficium curatum, Dignitas, Personatus, vel etiam Officium (non, nudum ministerium, sed administrationem habens) vacet per ademptionem alterius similis, non sufficere, hoc *ipsi esse collatum, & acceptatum*; sed requiri etiam *pacificam ejus possessionem*, vel saltem per eum stare, quò minus habeat. Ut diximus *n. 325*. ubi etiam exposuimus, quando quis censeatur habere possessionem pacificam.

R. 2. ut inducatur vacatio primi beneficii per ademptionem secundi incompatibilis, requiri 2. quòd utrumque sit collatum *in perpetuum*, sive in titulum, sive in commendam, ut dicitur in Tridentino *sess. 7. c. 4.* ibi: sive per viam unionis *ad vitam*, seu commendæ *perpetue*. Advertendum autem, esse plures casus, quibus primum beneficium curatum, Dignitas, aut Personatus non vacat etiam per pacificam ademptionem alterius similis primò, si facta sit dispensatio, retinendi utrumque, esto fortassis causâ dispensandi non fuerit sufficiens; vel fuerit subreptitia; quia sic esset nulla, consequenter impotens inducere effectum vacationis primi, ademptione secundi. Secundò si quis reciperet beneficium secundum in calore iracundiæ citra debitam deliberationem; Tertio, si reciperet secundum factis prius expensis in primum ex bonis patrimonialibus: tertio si Superior Beneficiari noller ratam habere collationem secundi.

Ex dict. colliges. 1. beneficia promoti ad Episcopatum vacare, ubi confirmatus fuerit consecratus, & obtinuit pacificam possessionem Episcopatus *c. cum in cunctis. §. cum verò, de Elect. junctâ gloss. V. Tempore & V. ad quem spectat*; quod verum est de omnibus, etiam simplicibus, imò & pensionibus; excipe nisi non perciperet fructus Episcopatus; 2. nisi sit merè titularis. 3. nisi sit pauper, vel debitis gravatus. Notandum autem, esto per ademptionem Episcopatus vacent priora beneficia, per ademptionem tamen dignitatis, v. g. Abbatiz, non vacare Episcopatum, sic Abbas in *c. cum in cunctis. cit. n. 4.* quia in odiosis nomine generali *dignitatis*, aut *Personatus* non venit Episcopatus, ut dictum est superius.

Colliges 2. per ademptionem Cardinalatus non vacare priora ejus beneficia, nisi simul fiat Episcopus, sic Abbas in *c. 53. de Elect. n. 3.* & Layman *ibidem*. si petas, an ei de novo conferri possint ejusmodi beneficia? R. posse, si non exigant personalem residentiam, nam secus, eget dispensatione Papæ, ita Layman *cit.*

Colliges 3. beneficium simplex non vacare ademptione secundi similis, esto ambo residentiam exigant personalem, si caret fructibus ejus, in quo non residet, Abbas in *c. fin. de Cleric. non resid. n. 4.* quòd à fortiori

tiori procedit, si ambo sint compatibilia ratione residentia, si autem non sint compatibilia, non vacat quidem ipso jure, sed alterum, quod maluerit, dimittere debet, vi juris antiqui, ex dictis superius.

Colliges. 4. recipientem tertium, vel quartum beneficium *qualificatum*, ipso jure amittere recepta, seclusa dispensatione, per Clement. *si plures, de præbend. juncta gloss. V. obtineas & V. dignitates.* Nec obstat, quod non præstet impedimentum, quod de jure non sortitur effectum juxta regulam juris 52. de Reg. juris in 6. at collatio tertii beneficii incompatibilis de jure non habeat effectum, seu non valeat: Respondetur enim priora non vacare in hoc casu ex valida collatione posterioris, sed ne sit melioris conditionis, qui acceptat *illicitam* collationem tertii, quam qui acceptat *licitam*, arg. c. *Eum qui de præbend. in 6.*

349 Quod atinet pluralitatem beneficiorum Regularium (quorum nomine hic intellige non tantum Abbatiam, Præposituram, Prioratum, &c. sed etiam Canonicatum Regularem, & Monachatum) ex dictis constat, a n. 165. Monachis, & aliis etiam Regularibus interdictum esse, sine Auctoritate Sedis Apostolicæ, præse pluribus Prioratibus c. *cum singula* 32. de præbend. in 6. quod verum est, etiam de non curatis gl. in cit. V. Prioratibus & Coll. ex Clem. unic. de supplend. negl. Prælat. in fine, & extenditur hæc constitutio, ut procedat, licet illa beneficia sint in diversis Monasteriis ut dicitur c. *cum singula* §. *prohibemus.* Hinc nulla Superiorissima Monialium duobus Monasteriis præesse potest, & si quæ præesset, intra sex menses, uno tantum retento, cetera resignet: Trid. cit. ubi etiam declarat notanter, id procedere in Monasteriis Canonicorum Regularium, sublatâ etiam immemoriali consuetudine; secus, omnia vacant, jure. Sed de his V. dicta a n. 165.

350 Et ideo, qui Religioso habenti Prioratum, vel Ecclesiam curatam, aut administrationem in uno Monasterio, contulerit, contra dictam prohibitionem, aliud beneficium alterius Monasterii, vel collatum reliquerit, eâ vice potestate ordinandi, seu committendi, in poenam, est privatus, & ea in Monasterio non exempto ad Ordinarium, in exempto, ad Papam (vel Lega-

rum de latere, si sit in provincia) devolvitur, & Monachus aut Monialis contra hanc constitutionem, Prioratus, Ecclesias, Administrationes, vel Officia alieni Monasterii suscipere, aut suscepta retinere præsumens, ipso jure ineligibilis redditur, ita c. *cum singula* §. *prohibemus, de quo n. 165.*

Not. autem prædictam dispositionem de Monachis, extendi etiam ad Clericos, seu Canonicos Regulares, quod neque ipsi possint esse professi, vel habere beneficia, & officia *in diversis beneficiis*, Ecclesiis, vel Monasteriis, etiam ejusdem Ordinis. Rationem dat Navarrus in Comment. 3. de Regularibus n. 41. ubi tradit hanc regulam, quod ea, *quæ juri communi statuuntur de Monachis*, quamvis alioquin odiosa sint, vel poenalia, *etiam de Canonicis Regularibus, aliisque Religiosis statuta censentur, si in iisdem eadem ratio locum habeat*, qualiter contingit in præsentem, quia Canonici Regulares æquæ, ac Monachi, professionem edunt *ad stabilem locum*, & in Monasteriis suis jus Collegii, & cujusdam beneficii obtinent.

§. 13.

Quis possit dispensare in pluralitate beneficiorum.

DE summo Pontifice non est dubium, potissima quaestio est, de aliis Papa inferioribus. Quæstio igitur est, quid in hoc possit Episcopus? R. quod Episcopus *speciato jure communi* dispensare possit primò, ut quis simul obtineat duo beneficia simplicia v. g. duos Canonicatus, vel duas Capellanas in diversis Ecclesiis; Fagnanus in c. *cum jam dudum, de præbend. n. 47.* Secundo, duo beneficia simplicia, sed difformia, etiam in eadem Ecclesia, sic Azor p. 2. l. 6. c. 12. q. 6.

Verum, post Tridentinum, mox citandum, non potest dispensare, ut quis habeat duo beneficia simplicia v. g. duos Canonicatus, in diversis Ecclesiis, & ideo dixi *de jure communi*, intellige, si primum sit sufficiens ad decentem sustentationem, secus est, si primum sit insufficient. Tunc enim Episcopus potest dispensare, ut retento primo, recipiat aliud in diversa Ecclesia ex se sufficiens, modò residentiam non exigat, ita Trid. sess. 24. de refor. c. 17.

Si roges quid dicendum, si sint *in eadem Ecclesia, & sub eodem tecto?* R. vel sunt uniformia, & similia, vel difformia? si primum? Episcopus dispensare non potest; si secundum? distinguendum est. Nam vel primum est sufficiens? & similiter Episcopus dispensare non potest, ut dictum est num. prior; vel est insufficiens? & hoc casu dispensare potest Episcopus, modo utrumque personalem residentiam non requirat; nam secus obstaret Trid. cit. & opus foret dispensatione Apostolicâ, sic Fagnanus in c. *litteras, de concess. præbend. n. 39.*

352 In quæstione autem, an Episcopus dispensare possit, ut quis *plura, quam duo beneficia*, simul obtineat, saltem in casu, quo Ambo non sufficiunt ad congruam sustentationem? R. cum hoc potuisse ante Tridentinum, ut docet Abbas in c. *de multa, de præbend. n. 19.* loquendo de *simplicibus*; nunc autem, non posse, juxta declarationem S. Congregationis Concilii, ut not. Pirhing *cit. n. 187.* nec obstat c. *quia in tantum, de præbend.* quia illud loquitur tantum de illis, qui ex *ambitione, vel avaritia*, plura beneficia receperunt. Hinc proximè citatus Author *n. 188.* expressè addit, si unum, vel duo beneficia simplicia dissimilia, vel etiam similia, in diversis Ecclesiis obtenta, verè non sufficiant ad honestam sustentationem, nullâ opus esse dispensatione etiam Episcopi, ut quis illa, vel etiam plura retineat; quia jus, & consuetudo id permittit.

353 Not. præterea. I. quòd Legatus à latere, in provincia sibi demandata, ex iisdem causis, & in iisdem beneficiis, dispensare possit, quoad pluralitatem, *in, & ex quibus* potest Episcopus in Ecclesia sibi subiecta; non autem Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Sede vacante; nec Episcopi Vicarius generalis, sine commissione specialis, de quibus *V. l. 1. tit. 28. de Offic. Vicar.* imò nec Reges, & Principes, quibus ex Ecclesiæ concessione interdum permittitur conferre beneficia, duo, vel plura dare possent sine speciali autoritate Papæ; sic Azor *l. 6. c. 12. q. 9.* Unde quando in c. *2. dist. 70.* uni licet, ex Episcopi dispensatione, præesse diversis Ecclesiis, R. jus illud antiquum esse correctum in Concilio Lateranensi, cujus decretum habetur c.

de multa de præbend. & Trid. de quo in præcedentibus.

Quæstio altera est quæ causâ requiratur, & censentur *justæ*, pro dispensatione in pluralitate beneficiorum incompatibilium? R. communiter referri tres *arg. c. Tali. 1. q. 7.* ubi textus, loquens de certis personis Ecclesiasticis Ordinibus non applicandis, subjungit hanc exceptionem: *nisi forte eos aut maxima Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulet; vel evidens meritorum prærogativa commendet.* Ex quo sequitur, ob Ecclesiæ necessitatem (ut, si desint idonei Ministri) posse quandoque uni conferri plura beneficia, etiam supra necessariam vitæ sustentationem; Sequitur 2. propter utilitatem Ecclesiæ, posse etiam uni conferri plura beneficia, v. g. plures Episcopatus; ut si unus putetur magis profuturus Ecclesiæ, quàm alii plures, puta autoritate, potentiâ, prudentiâ, doctrinâ, vel etiam viribus, ad Ecclesiam defendendam. Ex hac causâ filiis Principum conferuntur Episcopatus plures, etiam ante ætatem. Sequitur 3. idem dicendum ob prærogativam meritorum, ut notatur in c. *de multa*, sæpe cit. & Extravag. *Execrabilis.* Unde not. personas *litteratas* in c. *de multa*, æquiparari *sublimibus*, sive *Nobilibus*, nam *scientia nobilitat hominem*, ut ait *gloss. ibid. V. sublimes*; quod maximè procedit, si habeant Doctoratum in Universitate approbatâ, *merito doctrinæ, non pecuniæ.* Nam, *eorum scientiâ totus illuminatur orbis*, ut ait Fridericus Imperator in authentica *habitâ*, C. ne filius pro Patre.

Quæstio 3. est circa rectam intelligentiam rescriptorum, ejusmodi dispensationum, in pluralitate beneficiorum. Nam circa illa plures frequenter dubitationes occurrere possunt quoad valorem, ac executionem ipsorum, etiam ex defectu commissio in supplicationibus Oratorum. Nam, qui in petitione dispensationis ad plura beneficia omittit mentionem facere de illo, quod jam habet, etsi modicum sit, ei dispensatio non prodest c. *non potest 21. de præbend. in 6.* ibi: *non potest dispensatio, super pluralitate beneficiorum concessâ, impetranti prodesse, qui aliquod, quantumcumque modicum beneficium subtrahit in eadem*; quia sic est sub-

subreptitia, idem dicendum, si omittatur *beneficii qualitas*, v. g. quod sit *curatum*; ut pluribus exposui lib. 1. *decretal. in tit. de rescriptis*. Hinc:

356 Dubium primum est, an dispensatio facta, ut quis possit habere *duo* beneficia *curata*, intelligi debet de *duobus*, quæ proximè, post dictum indultum, ipsi canonicè collata fuerint? R. quòd sic; quare, si unum ex obtentis dimiserit, tertium recipere non potest c. *non potest* §. *illud autem de præbend. in 6.* ibi: *illud autem Apostolicæ Sedis indultum, ut quis duo beneficia curam animarum habentia (si aliàs canonicè conferantur eidem) possit recipere, ac simul licitè retinere: intelligitur de duobus primis beneficiis, quæ cum cura, post dictum indultum, obtinere contingit eundem.* Cùm verò tibi c. non obstantè, quòd aliud beneficium obtinere noscaris) à Sede prædicta de aliquo beneficio provideri contingit: *per hoc tecum (ut primum beneficium cum secundo retinere valeas) non intelligitur dispensatum.* Hoc enim solum prædicta operatur expressio, quòd facta tibi gratia nequeat subreptitia iudicari.

357 Dubium secundum est, an, si dispensatio habeat hanc Clausulam: *dummodo in beneficio, in quo non residet, per Vicarium faciat deservire*, dispensatio fiat irrita, si profusus eam non servet? R. quòd non, quia illa adjectio non est *conditio*, sed, *modus*, qui etiam non impletus non suspendit dispositionem, quamvis puniri possit, etiam privatione beneficii, ut dicitur c. *relatum, de Cleric. non resid. junct. et a gloss. V. retinere*, de quo V. dicta l. 4. tit. 5. *de condition. opposit.*

358 Dubium tertium est, an, si alicui de beneficio provideatur addicta Clausula: *non obstante, quòd jam antea aliud beneficium habeat*: censetur hoc ipso dispensatus ad pluralitatem beneficiorum? R. tradi communiter, quòd non, sensus enim illius clausulæ est, quòd impetratio secundi beneficii non censetur subreptitia, sed valeat, si provisus petat, & impetret dispensationem pluralitatis beneficiorum, ut statuitur c. *non potest* §. *cum verò, de præbend. in 6. de quo supra*: *quamvis* Francus in c. *cit. n. 1.* doceat, illam clausulam etiam hoc ope-

rari; quòd provisus, beneficium prius habitum, ad vitandam pluralitatem, sine licentia Ordinarii, sub quo est primum beneficium, possit dimittere primum, & acceptare secundum.

Præter dicta notandum, quando petitur dispensatio pro impetrando beneficio, *habente dignitatem*, in petitione esse explicandam illam qualitatem, *Clem. 1. de sequestrat. possessionum*, & fructuum; ubi Papa loquens de beneficio, expressè subjungit, *etiam dignitates*, id quod confirmatur ex c. *fin. §. cum igitur, de præbend.* ibi: *cum igitur mandatum hujusmodi se ad talia non extendat, nec ad Rectoratum, vel dignitatem, nostra feratur intentio, cum pro simplici beneficio iussio nostra maneat*; ergo mandatum, ut alicui provideatur de beneficio, non intelligitur de beneficio *qualificato*, nisi *qualitas* in supplicatione sit expressa, not. autem, quòd in casu dubio beneficium non præsumatur duplex, sed simplex, quia qualitas beneficio extrinseca non præsumitur, nisi probetur. Card. Tusch. lit. B. *Concl. 63. num. 4.* Econtra verò in casu dubii, beneficium præsumendum est *perpetuum*; non, temporale, quia perpetuitas est qualitas beneficii propria ex n. 151.

Notand. 2. appellatione *beneficii*, non venire dignitatem in odiosis, & dispensationibus; per c. *ad aures*, de Rescript. c. *fin. de præbendis, & c. Quamvis, eod. in 6.* id, quòd etiam tradit Pyrrhus Corradus in Praxi dispensat. Apostolic. l. 1. c. 5. n. 1. idem dicendum est, si concedatur, *mandatum ad beneficia curata & quæcumque alia*. Nam in hac Clausula non includitur *dignitas*, esto annexa sit alicui beneficio curato; Innoc. in c. *cum concessissent, de constitut.* Nam hæc Clausula: *& quæcumque alia*, extenditur solum ad similia, ut pluribus offendi l. 1. *decret. de rescriptis*. Hinc fit, mandato *ad beneficia curata*, non comprehendi *dignitatem curatam*, Clementina, *Ne in agro. §. cæterum*, de statu Monachorum, non quidem ideo, quia non est *beneficium*; sed, quia est beneficium *qualificatum*, & importat plus, quàm *beneficium curatum* præcisè. Sic etiam in Legato lanæ, non venit *lanæ tincta*, L. *si cui lana ff. de legibus*: & dona-

donatione *marmoris*, non venit *marmor qualificatum* v.g. statua, vel figura ex marmore facta *L. quæstum §. illud. ff. de legibus 3.*

361 Not. 3. per dispensationem ad dignitates *maiores*, non intelligi dispensationem factam ad *Episcopatum*, idque propter excellentiam, & præminentiam dignitatis, quæ est culmen dignitatum in tali Ecclesia, & qualitas speciali notâ digna; sic Abbas in *c. dilectus de concess. præbend. num. 24.* quamvis contrarium teneat Henriquez in *Sum. l. 13. c. 57. §. 3.* dicens, dispensatum ad beneficium *curatum*, non egere novâ dispensatione ad *Episcopatum*; hinc vult, homicidam, legitime dispensatum ad *omnes Ordines Sacros*, & *illorum usum*, videri factum habilem ad beneficium curatum, etiam Pontificale, postquam consecrari in Episcopum; & sic respondisse Salmanticensis Theologos, Jurisperitos, & Datarium Papæ super hoc consultum. Verum Pyrrhus Corradus in *praxi dispens. Apostolic. l. 2. c. 6. num. 9.* cum Garcia, hæc omnia pro falsis habet, nec admittit Datarium Papæ id dixisse; volens, in ejusmodi dispensationibus ad *maiores dignitates*, intellige *maiores post Pontificalem*; ita ille ex Rebuffo, & aliis.

362 Not. 4. cum quis dispensatur ad *dignitates, etiam maiores*, censeri etiam dispensatum ad *minores*, absque alia earum expressione. Nam licet simus in materia exorbitanti, & odiosa; quia tamen *major* est comparativum, ex sui natura supponens positivum, nimirum *minores dignitates* (ut dicitur *l. 1. ff. de verb. signific.*) & addatur *etiam maiores*, quo videtur innui, Oratorem dispensari *præter maiores*, etiam ad *alias dignitates*, quas illæ supponunt; rectè concluditur, dispensatum ad dignitates *maiores*, censeri dispensatum etiam ad *minores*.

363 Dices: *argumentum à majori ad minus*, non valere in dispensationibus, & dispositionibus odiosis; cum omnis recessus à jure, qui fit per dispensationem, sit odiosus, & restringendus, *c. 1. de filiis Presbyt. in 6. c. non potest de præb. in 6.* Et ideo, si mandatur, alicui provideri *de majori præbenda*, non potest provideri *de minori*; & dispensatus ad *dignitates*, vel beneficia *curata*, non censetur dispen-

fatus ad beneficia *simplicia*, sic Innoc. in *c. cum dilectus 3. de præbend.* & Felinus in *c. veniens*, de accusationibus: ergo semel dispensatus ad dignitates *maiores*, non censetur dispensatus ad *minores*.

364 certum esse, quod argumentum à majori ad minus frequenter valeat, etiam in jure, ut constat ex *reg. 35. de reg. juris in 6.* ibi: *plus, semper in se continet, quod est minus*, & *reg. 53.* ibi: *cui licet, quod est plus, licet utique, quod est minus*: item *L. in suis ff. de liberis, & posthum. L. nec in ea ff. de adulter.* certum est secundo argumentum à majori ad minus in multis casibus non valere. Constat ex *c. cui non de Sacerdotali de præbend. in 6.* ubi is, cui præbenda majoris valoris provideri mandatur, præbendam minoris valoris non potest accipere, & plurimis aliis.

365 Communis tamen doctrina est, argumentum à majori ad minus regulariter non valere in *dispensationibus & privilegiis*, iisque, quibus à jure communi receditur; sic Barbosa in tract. locorum communium argumentorum juris, *Loco. 67. n. 6.* Nam odiosa, sunt strictæ interpretationis, ut diximus. Unde in dispositionibus odiosis, tantum, & non plus juris tribuitur, quantum exprimitur. Dixi *regulariter*; nam ea doctrina limitari debet. 1. ut non procedat, quando illud minus est aliquo modo, annexum majori tanquam illius pars. Nam licet dispensatio non extendatur ad annexa *se parabiliter*, extenditur tamen ad *neccessario consecutiva, & accessoria*, per *gloss.* communiter receptam in *c. quia in tantum V. plures Ecclesias, de præbend.* ne scilicet reddatur inanis, & carens effectu, cum sublato termino connexionis, tollatur consequenter connexio. Hinc sequitur. 1. dispensatum ad duo beneficia incompatibilia, censeri etiam dispensatum super illorum residentia, licet non exprimat; *gloss. in c. si quis in Clero V. Solemnibus. 7. q. 1.* Hostiensis in *c. cum in cunctis, de Elect.* Et in ejusmodi dispensationibus subintelligitur Clausula, *quod dispensatus deserviat per substitutum*, seu *vicarium*, Corradus *loc. cit. l. 1. c. 5. n. 19.* Sequitur 2. quod talis dispensatio comprehendat annexa inseparabiliter, & per necessariam consequentiam, ne reddatur inanis, & nullū operetur effectū; Felinus in *c. postulasti de rescript. n. 10.*

Sequi-

366 Sequitur 3. dispensatum ad Presbyteratum, cenferi etiam dispensatum ad minores ordines. Quamvis enim dispensatio sit stricti juris, extenditur tamen ad species inclusas, & necessariò annexas, vel consequentes, vel antecedentes; sic Abbas in c. cum ex eo, de Elect. in 6. ubi ait, quòd Clericus, non Sacerdos, nec in dispositione proximâ, dispensatus ad Ecclesiam Parochialem, videatur etiam dispensatus, ut non teneatur infra annum promoveri, quia, si infra id tempus non promoveretur, illa vacaret, & sic talis dispensatio nihil prodesset c. licet canon, de Elect. Sequitur 4. quòd in necessariam consequentiam venit, à principali trahi etiam contra suam naturam; sic dispensatus (postquam illi provisum est de beneficio curato, vel Canoniatu, aut dignitate in Ecclesia Cathedrali) ut percipiat fructus in absentia, per necessariam consequentiam videtur dispensatus, ab emittenda professione fidei in manibus Episcopi, vel Vicarii, & Capituli, esto in Trident. sess. 24. c. 2. de reform. exigatur, ut ejusmodi provisi, antequam fructus percipiant, emittant professionem fidei. Nam jus Correctorium, licet exorbitans, si loquatur de casu expresso, trahitur ad casum, qui venit ad necessariam consequentiam c. miramur, de servis non ordinand, sic Garcia de beneficiis. p. 2. c. 3. n. 77.

367 Advertendum autem, quòd dispensatio nunquam trahatur ad consecutiva ejus, super quo dispensatur, quando ipsa dispensatio imprimat effectum validum super actu, in quo dispensatur, absque eo, quòd extenditur ad ejus consecutivum, ut tradit Abbas in c. cum in cunctis. §. cum vero de Elect. ex hoc sequitur dispensatum ad suscipiendos ordines, non eo ipso esse dispensatum ad beneficium simplex, quia effectus dispensationis haberi potest in actu principali, sine dispensatione super beneficio: Ordinis enim susceptio stare potest sine beneficio, Abbas in c. pro illorum de præbend.

368 Limitari debet 2. ut non procedat, in facultate alicui concessa ad dispensandum non expressis nominibus dispensandorum, sed in favorem ejus, cui datur talis facultas, quia hæc non est odiosa, sed favorabilis, adeoque latè interpretanda: Felinus in c. final de Simon: Secus tamen est ubi ex-

pressa sunt nomina dispensandorum, quia ipsa dispensatio naturâ suâ est odiosa, consequenter juxta illam est interpretanda: sic Corradus cit. l. 1. c. 5. n. 27. Hinc sequitur. 1. si cui detur facultas dispensandi cum adulterino, vel incestuoso, non posse dispensari cum eo, qui patitur utrumque defectum, sic Butrius c. at si Clerici §. de adulteriis, de Judic, quia dispensatio in simplici, vel alterutro duorum, non extenditur ad mixtum, seu utrumque conjunctim.

Limitari debet 3. ut non procedat, si dispensatio in majori, non extensa ad minus, careret effectu in actu principali. Semper enim sumenda est interpretatio, ut actus magis valeat, quàm pereat. Felinus in c. 1. de rescript. L. quoties ff. de reb. dub. id, quòd pluribus ostensum est lib. 1. decret. de Constitut. Limitari debet 4. quòd non procedat, si Papa dispense *motu proprio*, propter utilitatem publicam, favorem Religionis, aut animarum. Felinus c. postulasti, de rescript. sic si Papa, *motu proprio* dispense, ob utilitatem publicam cum Episcopo, ut non teneatur ordinari intra tempus consecrationi accipiendæ præscriptum, dispensatio extenditur, ut possit retinere priora beneficia; sic Felinus cit. Ex hoc colligitur, quòd dispensatio, quando fundatur super communi utilitate, vel favore Religionis, aut animarum, sit favorabilis, non odiosa; sic Corradus cit. l. 1. c. 5. n. 31. quia bonum commune, quod tali casu quaeritur, non adversatur juri, sed conformatur.

Limitari debet 5. ut non procedat, quòd dictum est num. 365. quando dispensatio conceditur ad validanda præterita v. g. si quis fecit testamentum de fructibus suorum beneficiorum ante dispensationem, ut de illis validè testari possit, secutâ enim tali dispensatione, vi hujus, testamentum factum validatur; ita Castropalaus L. filia mea §. si sic. ff. de condit. & demonstr. & L. militibus C. de testament. milit. Ex hoc patet solutio ad objectionem in n. 363. esto enim in odiosis regulariter non valeat argumentum à majori ad minus, valet tamen in casibus exceptis, præsertim in connexis, ut dictum est à num. 365. è quorum numero est casus noster, ut patet ex dictis.

§. 14.

De reliquis beneficiorum divisionibus.

371 **C**UM jam in præmissis notaverimus, quando agimus de beneficiorum divisionibus, nomen *beneficii* à nobis sumi latè, ut expositum est *n. 151.* notandū ulterius ad præmissas beneficiorum divisiones, revocari primo etiam beneficia *patrimonialia*, secundo, beneficia *affecteda, reservata, devoluta*; item *Vicarias, beneficia, quæ requirunt residentiam*, aut conferri debent *prævio concursu, &c. &c.* De beneficiis patrimonialibus diximus aliquid *n. 300.* sunt enim, illa, quæ conferenda sunt sive liberè, sive ad præsentationem, vel nominationem Patronorum iis, qui degunt in tali Provincia, vel Patria, Parochia, Civitate, vel Castro; quippe fundata vel à Parentibus, vel Majoribus eorum sub hoc modo, seu onere, vi suæ institutionis. V. dicta à *num. 363.*

372 Beneficium, cui Papa manum suam apponit, hoc est, cui ipse *facto aliquo* providet, *affectedum* dicitur, & de his maximè agitur in Extravag. *Ad Romani. §. Romani. de præbend.* inter communes. Hæc affectio, seu manus appositio fit primò reservatione beneficii; Secundo, quovis actu reali, seu facto Papæ circa aliquod beneficium v. g. quando illud concedit in Commendam etiam temporalem, ut dixi à *n. 269.* vel cum jure præventionis *mandat* alicui provideri de aliquo beneficio.

Finis autem, propter quem Pontifex beneficia afficit, seu manum suam apponit, solum est, ad effectum conferendi tale beneficium, seu ut illa conferat; Garcia *p. 2. de benefic. c. 1. n. 150.* quare, si alio fine manum apponit, non obinde beneficium manet affectum, seu pro tunc Pontifici reservatum; sic Garcia cit. Et ideo, quando illa provisio, ad cuius finem Pontifex beneficium manum apposuit, effectum sortita est, cessat *affectedio* beneficii, sic Azor *p. 2. l. 6. c. 34. g. 5.* hinc, *affectedio* est solum pro tempore limitato, nimirum pro illa subsequenti provisione, Castropalaus *p. 2. D. 2. p. 15. n. 4.* Ex hoc colligitur, beneficium non manere affectum ex eo, quòd Pontifex *mandet* beneficium *resignari* in favorem, vel habeat onus pensionis; nec ex eo, quòd Pontifex illud curet provideri ex falsa relatione v. g. quòd sit ei reservatum, vel libe-

rū cum tamen non sit, sic Castropalaus cit.

Effectus hujus *affectedionis* est, quòd, quando alicui beneficio Papa, juxta dicta, manum suam apponit, nullus Papæ inferior circa talis beneficii provisionem se intrmittere potest; differt autem à *reservatione*, quòd hæc fiat *actu verbali*, illa etiam *reali*, & facilius tollatur reservatio, quàm affectio, ut notat Vivianus *cit. l. 1. c. 1. n. 136.* Ex quo vides, beneficia *affecteda*, non esse propriè *reservata*. Reservatio enim est perpetua affectio, solum ad tempus subsequentis provisionis, qua posita cessat affectio; sic Castropalaus *de benefic. tr. 13. D. 2. p. 15. n. 4.*

Quæstio ulterior est in hac materia, an **373** beneficium *per reservationem* evadat *affectedum*? Affirmativam tenent Authores communiter, volentes, beneficium posse dupliciter *affectedum* reddi: primò, per reservationem Papæ, secundo, per appositionem manus, quæ contingit per signaturam supplicationis, per mandatum *de providendo*, ut dictum est, vel etiam per actuale, & gratiosam alicujus beneficii collationem, imò Garcia *p. 5. de benefic. c. 1. n. 138.* docet, per solum reservationis decretum, sive per solam constitutionem, irritantem secus attempta, etsi Papa ipso actu de beneficio vacante nihil disponat, beneficium manere *affectedum*.

Altera quæstio est, an beneficium *per affectedionem* evadat *reservatum*? *sc. negativè.* 1. quia affectio *factis*, reservatio, *verbis* constituitur. 2. quia, *affectedio* est solum temporanea, *reservatio* perpetua. 3. quia affectio est solum *ad effectum providendi* seu conferendi beneficium, reservatio fit etiam *ob alios fines* v. g. ut beneficium resignetur in favorem tertii.

Reservatio beneficii nihil aliud est, **374** quàm beneficii vacaturi ad se avocatio, hinc, quando Pontifex provisionem beneficii, cum vacaverit, ad se avocat, adimendo Collatoribus aliis facultatem de illo providendi, beneficium dicitur *Papæ reservatum*. Reservatio alia est *generalis*, quæ reservatur provisio plurium beneficiorum sub una ratione communi v. g. beneficia *Ecclesie Cathedralis* beneficia *vacantia apud Sedem*, vel *certis mensibus*: Alia est *specialis*, quæ reservantur certa solum beneficia, vel pro certis tantum personis. Rursus alia est reservatio *in corpore juris*

juris clausa, nimirum in 6. *libris decret.* & Clementis contenta: Alia, quæ habetur *extra corpus juris*, nimirum in aliis constitutionibus Extravag. in decretis & in reg. Cancellariæ; sic Azor *p. 2. l. 6. cap. 34. q. 4.*

375 Quæstio est, quot dentur reservationes in corpore juris? *1.* à nonnullis Doctoribus numerari quinque; *primam* in Extravag. *Ex debito de elect.* & in Extravag. *ad Regimen. de præbend. secundam*, quæ habetur in Extravag. *Execrabilis de præbend. tertiam*, quæ est de beneficiis devolutis ob negligentiam Prælatorum; *quartam*, quæ habetur *c. 1. §. 2.* ut lite pendente, de beneficiis litigatoris; *quintam*, quæ est de beneficiis exemptis, & Papæ subjectis *per. 7. q. 1. c. mutationes*; item *per c. licet, c. inter corporalia, de translat.* Episcopi, & *Clem. in plerisque de elect.* his annumerant aliam, quæ est de beneficiis affectis, per Extravag. *Romani, de præbend.* inter communes.

Verùm alii reservationes factas per Extravagantes reputant *extra corpus juris*; sic Azor *p. 2. l. 6. c. 34. q. 4.* Garcia *de benefic. p. 5. v. 1. num. 142.* & alii deinde reservatio in Extravag. *ex debito*, & *ad Regimen*, fuit solum temporaria ad vitam Pontificis, ut not. Castropalaus *tr. 13. D. 2. p. 15. n. 3.* reservatio in Extravag. *Execrabilis*, est potius privatio, quàm reservatio; cum sit in poenam delicti; beneficia verò *devoluta*, non jure reservationis, sed devolutionis providentur; beneficii *litigiosi* provisio, *non reservatur*; sed solum *suspenditur* ad tempus litis; *exempta*, competunt Papæ *jure Ordinatio*, non, *reservationis*; affecta verò non rectè dicuntur reservata *ex n. 373.* hinc Azor, Garcia cit. & alii, colligunt, dari tantum unam reservationem in corpore juris clausam, nimirum illam, quæ habetur *c. 2. §. c. presenti, de præbend. in 6.* Sed de his ex professo dicemus in seqq.

376 Quæstio autem est, an beneficiorum reservatio sit favorabilis, vel odiosa? esse *favorabilem*, docet Gonzalez; sed rectius *odiosam* dicit Castropalaus *cit. p. 2. D. 2. p. 15. num. 5.* Nam illa restrin-

git concessionem favorabilem Ordinariis, ut ipsi conferant beneficia suæ diocesis: Lex enim, cujus materiam, obligatis illam observare, odium & rigorem continet, absolute odiosa est, non favorabilis; sic ille in fine.

Beneficium *devolutum* est, cujus conferendi potestas ab Ordinario Collatore (quod intra tempus à jure præscriptum, nulli contulerit, cum debuisset) ad Superiorem devolvitur. Beneficia enim conferenda sunt ab eo (ad quem spectat provisio, intra sex menses, *c. nulla 2. §. cum autem, de præbend.* Nam *dilatatio est Ecclesis damnosa, & animabus pernitiosa c. quam sit 6. de elect. in 6.* Et hæc constitutio procedit non tantum in collationibus, sed etiam electionibus in beneficiis Regularibus *c. dilectus 12. de præbend.* imò etiam in hospitalibus, conferri solitis in titulum; non autem, in Prælaturis principalibus Ecclesiarum Cathedralium, & Regularium. Nam hæc ultra tres menses vacare non debent, propter majus periculum, *c. ne pro defectu 41. de Elect.* Sed de ejusmodi beneficiis ex professo agemus suo loco inferius.

Vicariatus, seu *Vicaria* est beneficium, in quo alicui invicem alterius, cui substituitur, constitutum est jus percipiendi redditus Ecclesiasticos propter Officium Spirituale, vel in perpetuum, vel ad tempus. *Vicaria* enim alia est perpetua; alia temporalis, & ideo, in utroque jure, exstat titulus *de Officio Vicarii*. Vicarius *perpetuus* dicitur, qui Authoritate Episcopi, & Canonica institutione delectus, alicui sufficitur in Ecclesia parochiali, cum certa ex annexis Ecclesie proventibus portione, tanquam laboris, & operæ mercede, ut dicitur *c. Extirpanda, de præbend. §. qui vero & in c. ad hec, de Offic. Vicar.* Vicarius autem *temporalis*, qui alienius Authoritate in alterius locum sufficitur ad tempus, ac ad nutum ejus, qui ipsum substituit, revocari potest; plura *de his V. in seqq.* tum etiam *lib. 1. tit. 28. de Offic. Vicarii*: de beneficiis porro, quæ *requirunt residentiam* in Beneficiato, diximus *tit. 4. à num. 303.* de his, quæ conferri debent *per concursum*, dicemus infra.